

YOĀM TE TOPA YŌG HĀM'ĀPAK MAX'AX KAX'ĀMI'

Topa yōg hām'āktux te tikmū'ūn hīnnāhā'

1 ¹Hōmā 'ūhittap 'ap xip'ah hām xexka', ha ta' xip Yeyox, tu Yeyox 'āxet'ax nōy hā: Topa yōg Hām'āktux. Kaxīy. Yā tikmū'ūn pu Topa mūg. Topa yōg Hām'āktux te Topa mūti' tihī', tu Topa putuk, yā Topa xe'e! ²Topa te hām xexka mīy, ha Topa mūti' tihī Topa yōg Hām'āktux. ³Topa te Yeyox ka'ogāhā', puyīy hāpxop xohix xexka mīy. 'Ok Topa te yāpxehnāg hā' mīy hāpxop? 'Āmhok. 'Ok Topak-tok mūti' mīy hāpxop xohix xexka'? Hamūn, 'ūmīy hāpxop xohix xexka nūmūtik. ⁴Topa yōg Hām'āktux te yōnnā'ī xohix hīnnāhā', ha' hi'ax te kuyānām putuk tikmū'ūn kuxa kopah, tu tikmū'ūn pu hāptupmāhā', puyīy hāmyūmmūg, ⁵ha mō yānām yōn hāpkoxtap kopah, ha hāpkoxtap te kuyānām putex 'ohnāg. Hā kaxīy Yeyox nūn, tu nūktu tikmū'ūn kuxa kopa hāptupmāhā', pa' kummuk xop te Yeyox hupmā yūmmūg 'ohnāg. ⁶Ha ta' xip tihik 'ūxuxet'ax Yoām, ha Topa te' yāykutnāhā', tu' xut tikmū'ūn kopah, tu nū'kutnāhā tikmū'ūn hah.

⁷Ha ta' nūn Yoām, nūy tikmū'ūn pu Topak-tok 'āktux, yā nōm te kuyānām putuk 'āktux, puyīy tikmū'ūn xohix hām'āktux 'āpax, nūy tu' kuxa mām ka'ok. ⁸Yoām te kuyānām putuk'ah, pa' nūn, nūy nōm te kuyānām putuk 'āktux. ⁹Nōm te kuyānām xe'e putuk, tu ta' nūn, tu nūktu tikmū'ūn xohix tu' xupep, yā' nūn Yeyox.

¹⁰Kuyānām, yā Topa yōg Hām'āktux, yā Topak-tok, tu' xip nūnte hām xexka tu'. Hōmā Topa te yāy kutok ka'ogāhā', puyīy hām xexka mīy, pa tikmū'ūn te Topak-tok yūmmūg 'ohnāg nōmhā'. ¹¹Yā' nūn Topa yōg Hām'āktux, tu nūktu yāy yōg hām xexka tu' xupep pa' xape xop tep-tup nōg, ¹²pa tikmū'ūn yāg te Yeyox putup, tu' kopa' kuxa mām, ha Topa te nōm xop ka'ogāhā', puyīy yāyhā xape xop Topa yōg, yā Topak-tok xop. ¹³Yā Topa hā xape xop. 'Ok 'ūtut te' put xi' tak te nō' tehe', yīy yāyhā xape xop Topa hā? 'Āmhok. 'Ok tut tep-tup xi' tak, hu' put? 'Āmhok. Pa yā Topa mūn hā xape xop. Yā Topa tep-tup, ha yāyhā Topa xape xop.

¹⁴Ha ta' nūn Topa yōg Hām'āktux hām xexka tu' nūnteh, ha' tut te' put, yā tikmū'ūn Yeyox, tu tikmū'ūn mūti' tihi'. Yā' max xe'ēgnāg, yā' max tikmū'ūn xohix pu', tu hāpxe'e 'āktux, yā Topa te yāy kutok pit puxet 'ūmax xe'ēgnāgāhā', yā Topa te' maxnāhā tikmū'ūn xohix pu', ha hāmyok xohix 'āktux.

¹⁵Ha ta' nūn Yoām, tu nūktu hām'āktux ka'ok, hu:

—Hōmā 'āte xa hām'āktux hu: “'Ūg pe' nūn putup tihik. Hamūn xexka', ha tak mūn kutōgnāg, yā 'ūyōg hāmyāxatamuk xohix kux 'ohnāg pa yōgnū xohix miāx.” Kaxīy.

¹⁶Ūkuxa max xe'ēgnāg, hu yūmūg xohix pu hāmmaxnāhā', tu xe hāmmaxnā mōkuma'mōg

¹⁷Hōmā Topa te Mōyyex pu yāy yōg xat'ax popmāhā', puyiy Mōyyex Yoneo xop xat, pa Topa te Yeyox Kunnix pu hāmmaxnāhā', yiy ta Yeyox te tikmū'ūn pu hāmmaxnāhā', tu hāpxe'e 'āktux. ¹⁸Tikmū'ūn te Topa pēnā 'ohnāg, pa Topak-tok puxehnāg te Topa putuk, tu Topa mūti' tihi', ha tikmū'ūn te Topak-tok pēnāhā', hu ta tu' yūmmūg Topah. Yā tute yūmū'ā Topa mūg.

Yoām te tikmū'ūn putox pix, tu Topa yōg hām'āpak max'ax 'āktux

¹⁹Ha ta' pip Yoneo xexka xop kōmēn Yenoyanēn tu', tu mō'pok 'āmānex xop xix Nemī yōg xop, puyiy Yoām yīkopit. Ha ta' nūn, tu nūktu' yīkopit, hu: —'Ū'ūm 'āmūn? Kaxīy.

²⁰Ha Yoām te hām'āktux xe'e, hu:

—'Ak mūn Kunnix'ah, yā Topa te Kunnix yāykutnāhā', puyiy tikmū'ūn kuxa kummuk xit. Kaxīy.

²¹Ha xe' yīkopit hu: 'Ū'ūm 'āmūn? 'Ok 'Enit? Kaxīy.

Ha Yoām te:

—'Āmhok. Kaxīy.

Ha xe:

—'Ok 'āmūn nō'ōm, tu Topa pupi hām'āktux? 'Ok putpu 'ānūn? Kaxīy.

Ha:

'Āmhok. Kaxīy.

²²Ha:

—'Āpu hām'āktux, 'ū'ūm 'āmūn? 'Ūgmū'āte 'āyūmmūg putup, hu mōg, hu nōm te nūg mūg pok xop pu hām'āktux. Putep 'āktux? Kaxīy.

²³Ha Yoām te:

—Yā yānmūn xupep'ax 'ūgmūn, tu hām'āktux ka'ok hām panip xexka tu', hu: 'Āpu 'āxop putat yoa'. Yūmūg xuxyā nūn. Yā 'ōg hāpxopmā'ax yoa'. Kaxīy.

Yā hām'āktux te' putuk 'Iyait yōg, nōm te Topa pupi hām'āktux.

²⁴Yā Paniye xop te Yoām yīkopit, ²⁵hu:

—'A 'āmūn yā Kunnix'ah Topa te nōm yāy kutnāhā', xix 'ap 'Enit'ah, xix 'ap nōy'ah nōm te Topa pupix hām'āktux. Tepte 'āxat xate tikmū'ūn putox pix? Kaxīy.

²⁶Ha Yoām te:

—'Ātep-tox pix kōnāg hā, pa 'āxop kopa' xip nō'ōm, pa yā 'āxop te' yūmmūg 'ohnāg, ²⁷hak pe' nūn putup nō'ōm. Hamūn xexka', hak-mūn kutōgnāg, hu yōg pataxax ko'ap-tup 'ohnāg. Yāk-tōgnāg 'ūgmūn. ²⁸Yā nōm hāpxopmāhā xiptuxexka Metān tu' kōnāg kox Yohnām xatapah. Yā Yoām te tikmū'ūn putox pix 'ōnteh.

Nōm te tikmū'ūn pupi' xok putup kahnēn xok putuk

²⁹Hāptup 'ihā' nūn Yeyox Yoām hah, ha Yoām te' pēnāhā', tu:

—'Ūpēnā' nōm te tikmū'ūn pupi' xok putup Topa yōg tihik kahnēn xok putuk. Tute tikmū'ūn xohix kuxa kummuk xit putup. ³⁰Hōmā 'āte nōm 'āktux, hu: “Tik tek pe' nūn putup, tu' xexkah, ha tak mūn kutōgnāg. Yā 'ūyōg hāmyāxatumuk xohix kux 'ohnāg, pa yōgnū xohix miax.” Kaxīy. ³¹Hōmā 'a' yūmmūg'ah nōm tihik, pak nūn, nūy tikmū'ūn putox pix, puyīy tikmū'ūn nōm yūmmūg. Kaxīy.

³²Tu xe: 'Āte' pēnāhā Topa Koxuk te pekkox tu' yīxohoh, yā kuxxuxtut putuk, tu nūktu tik tu' xupep, tu nōm yīmū' xip ka'ok. ³³Yā 'āte' yūmmūg'ah tihik, pa Topa te nūgkutnāhā, 'ūyīy tikmū'ūn putox pix. Topa te: “Xate pēnāp-tup Topa Koxuk yīxop-tup, tu nūktu tik yīmū' xip ka'ok putup, ha nōm te tikmū'ūn pu' hōm putup Topa Koxuk.” Kaxīy. ³⁴'Āte nōm pēnāhā', tu xa' xuktux, tihik yā Topak-tok. Kaxīy.

Yeyox yōg tik xop te māxap

³⁵Hāptup 'ihā xe' xip Yoām tik tix mūtik, yā Yoām mūtik mōg xop kopa' pip, ³⁶ha' nūn Yeyox, tu nōā'yēn, ha Yoām te Yeyox pēnāhā', tu hām'āktux, hu:

—Nōm te tikmū'ūn pupi' xok putup, kahnēn xok putuk, yā' yīy 'ohnāg, yā Topak-tok. Kaxīy.

³⁷Ha tik tix te' xupak, tu ta' mōg Yeyox hah, nūy Yeyox pe' mōg, tu' mōg, ³⁸Ha Yeyox yōkānām, tu tik tix pēnāhā', tu:

—Tep mūn xak? Kaxīy.

Ha:

—Notot, pi'yā 'āpet yūm?

³⁹Ha Yeyox te:

—Mā, nūy pēnā'. Kaxīy.

Ta' mōg Yeyox xix tik tix, tu' pet pēnāhā' māyōn he 'ihā' tihi', 'ihā' mōktu yā 'āmāxak.

⁴⁰Yā tik tix, ha yāp-xet 'āxet'ax 'Ānene', yā Xīmām Pet taknōy. Yā hōmā tute Yoām yōg hām'āktux 'āpak, hu Yeyox pe' mōg.

⁴¹Tu ta' mōg 'Ānene', nūy yāy taknōy xax, tu' xipihī', tu:

—'Ūgmū'āte Kunnix xipihī', yā Topa te nōm yāy kutnāhā'. Kaxīy.

⁴²Tu ta' nūn 'Ānene', tu' taknōy Xīmām nūn nā' nā' nūn, tu nūktu Yeyox tu' mōxaha', ha Yeyox te Xīmām pēnāhā', tu:

—Āmūn yā Xīmām, yā Yoām kutok. 'Āte xa 'āxet'ax nōy hōm, yā Xep. Kaxīy.

Yā Xep, yā 'āxet'ax nōy hā: Pet, yā tikmū'ūn yīy'ax hā: mīkaxxap. Kaxīy.

Yeyox te' xānāhā Pinip xix Nātānāyet

43 Hāptup 'Ihā Yeyox mōg putup hāpxexka Ganinet tu', tu Pinip xak, tu xipihī', tu:

—Mā, 'ūg pe mōg! Kaxīy.

44 Yā Pinip yōg kōmēn Betxax. Yā 'Ānene yōg kōmēn kamah, xix Pet yōg kamah.

45 Ha ta' mōg Pinip, tu Nātānāyet xak, tu mōktu' xipihī', tu:

—'Ūgmū'āte' xipihī nō'ōm. Hōmā 'ūhittap Mōyyex te nōm kax'āmi Topa yōg xat'ax yōg tappet tu', xix Topa pupix hām'āktux xop te nōm kax'āmi kamah. Yā Yeyox, yā Yoye kutok, yā kōmēn Nāyane yōg tihik. Kaxīy.

46 Ha Nātānāyet te:

—'Ok 'ūm max tikmū'ūn 'ōnte Nāyane kopah? 'Āmhok. Kaxīy.

Ha Pinip te:

—Pu yūmū mōy, pēnā'. Kaxīy.

47 Tu ta' mōg, pa' xip Yeyox, tu' nōy nūn pēnāhā', tu:

—Pēnā' 'Iyaet xop yōg tik xe'e, yā tik te' koit 'ohnāg. Tik te hāpxopmā yok. Kaxīy.

48 Ha Nātānāyet te:

—Teptu xatek yūmmūg? Texīy? Kaxīy.

Ha Yeyox te:

—'Āte 'āpēnāhā', yā 'āxip piget kup kakak, ha Pinip te 'āxānāhā'

49 Ha Nātānāyet te:

—Notot, 'āmūn Topak-tok. Xate 'Iyaet xop xat.

50 Ha Yeyox te:

—'Āte xa' xuktux 'āte 'āpēnāhā piget kup kakak, yīy 'ākuxa yūm 'ūgkopah. 'Ok kaxīy 'ākuxa yūm? Yā' max nūhū', pa xate xe' pēnāp-tup hāpxopmā max xohix xe'ēgnāg. ⁵¹ 'Āte xa hām'āktux xe'e xate pexkox xōn pēnāp-tup, ha ta pexkox yōg nū'pok xop pepi' mōg putup, tu putpu' yīxop-tup, tu nūktuk mūn xuka' xup putup, yā Tikmū'ūn Kutok xuka' xup putup.

Yeyox te yāyta pēnāhā'

2 ¹ 'Āmnīy tix nōg, 'Ihā tikmū'ūn yāyap-tup kōmēn Kānā tu' hāpxexka Ganinet kopah, tu 'āmuk xexka mīy, ha Yeyox mūktut xip. ² Ha tikmū'ūn te' xānāhā Yeyox xix yōg tik te 12 xop, pu tu xit. Yīy ta' mōg, tu mōktu' mōxaha'. ³ Ha tikmū'ūn xohix te xupyāg xo'op, ha mōktu' kox, ha ta' xip Yeyox mūktut, tu Yeyox pu hām'āktux, hu:

—'Ūkox xupyāg. 'Ūnōg. Kaxīy.

4 Ha Yeyox te:

—Māy, hōnhā 'ūkxat hok, 'ūyīy hāpxopmā xate nōm putup. 'A hōnhā'ah. Pa hāpxip, 'Ihā Topa tek xat putup. Kaxīy.

⁵ Ha' tut te kāmānat pu:

—'Āpu hāpxopmā tute 'āxop xat. Kaxīy.

⁶Ha ta' pip naxtox xexkanãm mĩkaxxap hã nõ'õm 'ũxohix te' 6, ha Yoneo xop te nõm hã yã pix, xix nax pix, xix kãnẽy pix, nũy yã yõg xat'ax mĩy. Yã' xexkanãm naxtox. Naxtox puxet te' tat nit xohix te' 80, xi' nõy 100.

⁷Ha Yeyox te kãmãnat xop pu hãm'ãktux, hu:

—'Ãpu kãnãg pux, pu naxtox hã nõ'xih. Kaxĩy.

Ha' pux ha nõ'xĩmnãg.

⁸Ha Yeyox te:

—'Ãpu' hep kutõgnãg xut, nũy pax mõg, nũy 'ãmuk xexka yõg xat'ax pu' hõm. Kaxĩy.

Ha' xut, tu' pax mõg, ⁹ha xat'ax te' hep xo'op, pa 'ap kãnãg'ah, yã yãyhã xupyãg. Hãm 'ũm tu' nũn 'ũhep? Yã' yũmmũg 'ohnãg, pa kãmãnat te' yũmmũg nõm te' hep xut, ha 'ãmuk xexka yõg xat'ax te tik te yãyta xãnãhã', ¹⁰tu:

—Tikmũ'ũn xohix te' popmãhã xupyãg max hãmãxap, ha tikmũ'ũn te nõm xo'op, tu mõktu hix ka'ok, hak-nãy tu' popmãhã xupyãg kummuk, pa nõmhã' pip xupyãg max 'ohnũ'. Kaxĩy.

¹¹Yã hã kaxĩy Yeyox te hãpxopmã ka'ok xe'ẽgnãg hãmãxap, yã kõmẽn Kãnã tu' mĩy hãpxexka Ganinet tu' Yeyox max xe'ẽgnãg, ha Yeyox yõg tik xop kuxa mãm Yeyox kopah.

¹²Hãpxip 'ihã' mõg Yeyox, xi' tut, xi' taknõy xop, xix Yeyox yõg tik xop, tu' nox tih kõmẽn Kapãnãm tu'.

Yeyox mõg Topa pet xexka tu'

¹³Hãpxip 'ihã Yoneo xop te' mĩy putup 'ãmuk xexka 'ũxuxet'ax Nõã'yẽn. Ha ta' mõg Yeyox kõmẽn Yenoyanẽn tu', tu' mõg, tu mõktu' xupep. ¹⁴Tu ta' mõg Topa pet xexka tu', pa' kopa' pip tikmũ'ũn, tu nõmenex mũnũytut pit, xix kahnẽn, xix kuxxuxtut, tu tayũmak hã' nõy yãnãn, ha mĩmpe xit'ax 'ihã' mãm, ¹⁵ha Yeyox te xikot mĩy poxit hã, tu hãptopa papuk kahnẽn xix mũnũytut pit, tu tayũmak nõ'xok, yã tayũmak hã' nõy yãnãn xop yõg, tu' yõg mĩmpe xit'ax nõ'xok kamah. ¹⁶Tikmũ'ũn te kuxxuxtut nõnenex, ha Yeyox te nõm pu:

—'Ãpu kuxxuxtut mõgã nõpeheh. 'Õmĩy hok nãpet nõnte 'ãtak pet kopah. Kaxĩy.

¹⁷Ha Yeyox mũtik mõg xop te' xutigãhã', yã Topa yõg tappet tu' kax'ãmi hu: “Yã kuxap putuk 'ũgkuxa kopah, yã 'ãte Topa pet putuppax, tu Topa pet hã yĩpkumĩy.” Kaxĩy.

¹⁸Ha Yoneo xexka xop te:

—'Ãpu hãpxopmã ka'ok xe'ẽgnãg, 'ũyĩy yũmmũg Topa te nõ'ãkutnãhã', xayĩy xohix papuk Topa pet kũnãpah. Kaxĩy.

¹⁹Ha Yeyox te:

—'Ãxop te nõ' pet putxok, koxix xe' mĩy'ax 'ãmnĩy tikoyuk hã. Kaxĩy.

²⁰Ha:

—'Ok xate' mĩy'ax 'ãmnĩy tikoyuk hã? Tikmũ'ũn te Topa pet xexka mĩy hãmãyaxatamuk xohix te' 46 hã. Kaxĩy.

21 Pa 'ãmhok, Yeyox te yây yîn 'ãktux, yã Topa xip Yeyox kopah, Topa pet putuk. 22 Hãpxip ha ta Yeyox putpu' hi', 'ihã Yeyox yôg tik xop te' xutigãhã Yeyox yôg hãm'ãktux, hu' kuxa mãm ka'ok Topa yôg hãm'ãktux kopa xix Yeyox yôg hãm'ãktux kopah.

Yeyox te tikmũ'ũn xohix yũmmũg

23 'Ûxip Yeyox kômẽn Yenoyanẽn tu', 'ihã tikmũ'ũn te' mĩy 'ãmuk xexka 'ãxet'ax Nõã'yẽn, ha Yeyox te hãpxopmã ka'ok xe'ẽgnãg punethok. Yã tikmũ'ũn te' mĩy yũmmũg 'ohnãg. Tikmũ'ũn te' pẽnãhã', hu' xohix kuxa mãm ka'ok Yeyox kopah. 24 Pa Yeyox kuxa yũm 'ohnãg tikmũ'ũn kopah xix yôg hãm yũmmũg kopah, tute tikmũ'ũn xohix yũmmũg tu'. 25 'Ok Yeyox pu tikmũ'ũn yũmmũgãhã'? 'Ãmhok. Yã tute tikmũ'ũn xohix kuxa yũmmũg.

Yeyox xix Nĩkonẽn

3 1 'Ûxip tihik 'ũxuxet'ax Nĩkonẽn, yã Yoneo xop yôg xat'ax xop yôg tihik, yã Paniye xop kopa' xip. 2 'Ãmnĩy 'ihã' nũn Yeyox hah, nũy hãm'ãktux, hu: —'Ûgmũ'ãte' yũmmũg Topa te nũ'ãkutnãhã'. Yã xate hãpxopmã ka'ok xe'ẽgnãg. Paxpu Topa 'ãyõkãmũ mõg hok, ha ta hãpxopmã ka'ok xe'ẽgnãg 'ohnãg. Kaxiy.

3 Ha Yeyox te:

—'Ãte xa hãm'ãktux hãpxop xe'e. Tep-te Topa pẽnãp-tup xix yây yôg tikmũ'ũn, 'ihã Topa te yây yôg tikmũ'ũn xat putup, ha' yĩpkox pip? Yã nõm nãhã 'ũxeheh. 'Ap nõy te' pẽnãp-tup'ah. Kaxiy.

4 Ha Nĩkonẽn te:

—Tep texiy tik xiptap 'ũm nãhã 'ũxeheh? 'Ok 'ũtut hã mõ'nãhã 'ũxeheh, ha xe' put? Kaxiy.

5 Ha Yeyox te:

—'Ãte xa hãpxe'e 'ãktux. Yũmũg xakux. Yũmũg tut te yũmũg pop, ha ta Topa Koxuk te yũmũg mĩy Topa yôg tikmũ'ũn. Hã kaxiy yũmũg xakux 'ũxeheh, yã yũmũg xakux tix. Yũmũg xe xakux 'ohnãg, kopxix yũmũg mõxakux 'ohnãg Topa yôg tikmũ'ũn xop kopah. 6 'Ûn tek-tok pop, ha' hi 'ũk-tok. Ha ta Topa Koxuk te' hĩnnãhã Topa yôg tikmũ'ũn. 7 'Ãte xa hãm'ãktux, hu: " 'Ãpu nãhãy 'ũxeheh. Hãm'ãktux hok hu: Xok 'ũm?" Kaxiy. 8 'Ãmuuh mõg hãm 'ũm tup-tup, ha xate 'ãmuuh 'ãpak. Pi'a' nũ'? Xate' yũmmũg'ah. Pi'a' mõg? Xate' yũmmũg'ah. Yã xate' pẽnã 'ohnãg. Hã kaxiy xate' yũmmũg 'ohnãg, Topa Koxuk te' mĩy Topa yôg tikmũ'ũn, tu' hĩnnãhã nõm xakux 'ũxeheh.

9 Ha Nĩkonẽn te:

—Texiy? Kaxiy.

10 Ha Yeyox te:

—Xate 'Iyaet yôg tikmũ'ũn pu hãm yũmmũgãhã', pa' yũmmũg 'ohnãg Topa Koxuk te' mĩy Topa yôg tikmũ'ũn. 11 Hamũn, 'ãte xa hãm'ãktux xe'e'. 'Ûgmũ'ãte hãm yũmmũg, hu nõm 'ãktux, tu hãmpẽnãhã, hu nõm 'ãktux, pa 'ãxop te yõgnũ hãm'ãktux 'ãpak 'ohnãg. 12 'Ãte xa hãm xexka yôg xop yôg hãpxopmã'ax 'ãktux,

pa 'ākuxa yūm 'ohnāg. 'Āte xa pexkox yōg xop yōg hāpxopmā'ax 'āktux. Texīy 'ākuxa yūm putup? 'Ap yūm putup'ah. ¹³Tikmū'ūn te pexkox tu' mōg 'ohnāg, tu yīxo 'ohnāg hām xexka tu', tu pexkox yōg xop yōg hāpxopmā'ax 'āktux 'ohnāg. 'Ūkpušet yā Tikmū'ūn Kutok te nōm 'āktux, pexkox tuk yīxohoh tu'.

¹⁴—Hōmā 'ūhittap Mōyyex te kāyā komut mīy hām panip xexka tu', tu mīm yīpaka' xup. Hā kaxīy tikmū'ūn tek mūn yīpaka xup putup, yā Tikmū'ūn Kutok yīpaka xup putup, ¹⁵puyīy xohix 'ūm 'ūkuxa mām 'ūgkopah, tu' hi xe'ēgnāg mōkuma' mōg, ha' kux 'ohnāg. ¹⁶Yā Topa te mō'yāyxe'ēgnāg hām xexka yōg xohix xop, hu yāy kutok pit puxehnāg nū'kutnāhā' hām xexka tu', puyīy xohix 'ūm 'ūkuxa mām ka'ok Topak-tok kopah, hu' xakix ka'ok putup'ah, pa' hi xe'ēgnāg mōkuma'mōg putup, ha' kux 'ohnāg. ¹⁷Topa te yāy kutok nū'kutnāhā hām xexka tu', nūy nōm hā hām xexka yōg xohix xop kuxa kummuk xit, nūy kuxa maxnā', nūy nōm yōg hāpkummuk mīy'ax hā yānān hok.

¹⁸—Topa te' kuxa mām xop yōg hāpkummuk mīy'ax hā yānān 'ohnāg, pa' yānān 'ūkuxa mām 'ohnāg xop yōg hāpkummuk mīy'ax hā, yā' kuxa mām 'ohnāg Topak-tok pušet kopa hah. ¹⁹Teptu Topa te hāpkummuk mīy'ax hā yānān? Yā Yeyox nūn, yā kūyānām nūn putuk, tu nūktu' xupep nūnte hām xexka tu', pa tikmū'ūn tep-tup hāpkoxtap, 'ap putup'ah kūyānām, yā Yeyox putup'ah, hāpkummuk mīy tu'. ²⁰Yā hāpkummuk mīy'ax xop tep-tup nōg kūyānām, tu' mōg 'ohnāg kūyānām hah, nūy hāpkummuk mīy'ax pēnā hok. ²¹Pa hāmyoa'ax xop mōg Yeyox hah, yā kuyānām putuk hah, puyīy xohix pēnā', yā Topa 'āpak, hu hāmyok mīy. Kaxīy.

Yeyox xix Yoām, yā nōm tep-tox pix

²²Tu ta' mōg Yeyox xix yāy yōg tik xop, tu mōktu hāpxexka Yonex tu' mōxaha', tu' nox tihī', tu tikmū'ūn putox pix. ²³Ha ta' xip Yoām, yā 'Ēnōm tu' xip, yā Xanīn yīkak, tu tikmū'ūn putox pix, kōnāg punethok hah, ha ta' nūn 'ūxohix, hap-tox pix. ²⁴Yā xonat te Yoām mō'tat putup kanet ka'ok hā, pa hōnhā' xip'ah kanet kopah.

²⁵Ha ta' pip Yoām mūtik mōg yāg xop, tu yāy mānōg kōnāmāhā Yoneo pušet mūtik. Yā Yoneo xop yōg 'āmuk xexka tu yāy mānōg, yā 'āmuk xexka 'āxet'ax Yāy Pix. Kaxīy.

²⁶Ta' nūn Yoām mūtik mōg xop Yoām hah, tu:

—Yāyā, hōmā' xip tihik 'āmūtik kōnāg kox xatapa', yā hōmā xate nōm 'āktux. Hōnhā tik tep-tox pix, ha tikmū'ūn xohix te ha nū' yāy xix. Kaxīy.

²⁷Ha Yoām te:

—Pexkox yōg Topa te tikmū'ūn xexka mīy, ha tikmū'ūn xohix te nōm pe' mōg, pa' xexka mīy hok, puxix tikmū'ūn nōm pe' mōg 'ohnāg. ²⁸Hōmā 'āte xa yāy 'āktux, hu: “'Ūgmūn 'ap Kunnix'ah, yā 'āte tikmū'ūn kuxa kummuk xit 'ohnāg, pa Topa te nūgkutnāhā, 'ū mōg hāmāxap, hak-nāy tu nōm nūn.” Kaxīy. Ha xate' xupak, tu' yūmmūg. ²⁹Yā hā kaxīy putuk: Tikmū'ūn te yāy tap-tup, ha 'ūn te yāy taha yā tik te yāy taha yōg. Ha ta' xip tik te yāy taha xape', tu hām'āktux 'ohnāg, pa hām'āpak, tu tik te yāy taha yōg hām'āktux 'āpak, hu'

kuxa hittup xexka', tu' yāykūmīy 'ohnāg. Yāg mūn putuk. 'Āte tik te yāytaha xape putuk, tuk kuxa hittup xexka nōmhā, yā tikmū'ūn xohix te Yeyox pe' mōg. ³⁰Yā' max, nōm xexka nōy nā' mōg, pu tikmū'ūn xohix nōm pēnā', ha ta' max, 'ūgmūn kutōgnāg nōy nāg mōg, pu tikmū'ūn 'ūgmūn pēnāk-tōgnāg.

Nōm te pexkox tu' yīxohoh

³¹Hōmā nōm xip pepi', tu' yīxohoh. Hamūn 'ūxexkanām, ha ta' xohix nōy 'ap xexka'ah. Hām xexka yōg tikmū'ūn yā hām xexka yōg xop xe'e', tu hām xexka yōg tikmū'ūn yōg hāpxop 'āktux. Ha ta nōm te pexkox tu' yīxohoh yā' xexkanām. ³²Tute hāpxop pēnāhā pexkox tu', tu' pēnā'ax 'āktux, tu' xupak'ax 'āktux, pa tikmū'ūn te yōg hām'āktux kopa' kuxa mām 'ohnāg. ³³Pa tikmū'ūn 'ūm te 'ūyōg hām'āktux kopa' kuxa mām, puxix hām'āktux hu: “Topa 'ūmax xe'e'.” Kaxīy. ³⁴Topa te yāy kutok nū'kutnāhā, ha tute Topa yōg hām'āktux 'āktux, ha Topa te nōm pu' hōm Topa Koxuk, ha nōm hā nū'xīmnāg Topa Koxuk hā, tu Topa Koxuk 'āpaknām. ³⁵Yā' tak Topa te yāy kutok mō'yāy xe'ēgnāg, tu' nōy pu hāpxop xohix popmāhā, puyiy 'ūxohix xop xat. ³⁶Tikmū'ūn 'ūm kuxa yūm Topak-tok kopah, tu' hi xe'ēgnāg mōkuma'mōg, ha' kux 'ohnāg. Ha ta' nōy 'ūm te Topak-tok pit 'āpak 'ohnāg, tu 'a' hi xe'ēgnāg mōkuma'mōg putup'ah, pa Topa te nōm tu' gāy mōkunā'mōg, ha' kux 'ohnāg.

Yeyox xix hāpxexka Xāmānit yōg 'ūhūn

4 ¹Ta tikmū'ūn xohix te hām'āktux, ha Paniye xop te' xupak. Yā hām'āktux Yeyox mūtik hāpkumep xop xohix nōy nā' mōg xexka', ha ta Yoām mūtik hāpkumep xop xohix tapax 'ohnāg. Tikmū'ūn te kama' hām'āktux, Yeyox te tikmū'ūn xohip-tox pix, ha ta Yoām te tikmū'ūn tīgnāg putox pix. ²Pa 'āmhok. Yeyox te 'ap-tox pix'ah, pa Yeyox yōg tik xop tep-tox pix.

³Ha Yeyox te nōm 'āpak, tu ta' mōg hāpxexka Yonex kūnāpah, tu putpu' mōg hāpxexka Ganinet tu'. ⁴Pa' xip hāpxexka Xāmānit, ha nōm hā yāykutut, yā Topa tep-tup.

⁵Tu ta' nūn, tu nūktu kōmēn Xik tu' xupep hāpxexka Xāmānit kopah, yā Yako yōg hām yīkah. Yā hōmā Yako te yāy kutok Yoye pu hām hōm. ⁶Yā' xip Yako yōg kōnāg xupup kox, ha ta' tuknōg Yeyox, hu kōnāg xupup kox kux tu' yūm, 'ihā māyōn te yāy kote' yūm.

⁷Ha ta' nūn 'ūhūn hāpxexka Xāmānit yōg, nūy kōnāg tat xut. Ha Yeyox te: —'Ā kōnāg 'ūm tat, 'ū xo'op. Kaxīy.

⁸Yā Yeyox yōg tik xop 'ap xip'ah. 'Ūmōg kōmēn tu', nūy yāy xit'ax pop.

⁹Ha 'ūn te:

—'Āmūn yā Yoneo xop kopa 'āxip, pak mūn yā Xāmānit xop kopak xip. Teptu 'ātu 'ākax, hu: “'Ā kōnāg 'ūm tat?” Kaxīy.

Yā Xāmānit xop te hāpxopmā 'ohnāg Yoneo xop mūtik.

¹⁰Ha Yeyox te:

—'Ok xate' yūmmūg Topa te tikmū'ūn pu nōm hok hōm, tu nū' nōm kutnāhā'? 'Ok xate' yūmmūg 'ūgmūn 'ū'ūm? Xate' yūmmūg, nūy ta 'ātu ākax, yīy 'āte xa' hōm kōnā'āg, nōm te tikmū'ūn hīnnā xe'ēgnāg. Kaxīy.

¹¹ Ha 'ūn te:

—Notot, naxtox 'ūm yūm hok, ha kōnāg xupup kox tox. Tep hā' xut xate kōnā'āg, nōm te tikmū'ūn hīnnā xe'ēgnāg? ¹² Yūmū yōg mōnāyxop Yako te yūmū'a hōm nūhū' kōnāg xupup kox. Yako te' xo'op nūhū' kōnā'āg, xik-tok te', xix yōg xokxop tut xop te'. 'Ok 'āmūn xexka', ha ta Yakok-tōgnāg? Kaxīy.

¹³ Ha Yeyox te:

Tikmū'ūn te' xo'op kōnā'āg nūhū', pa hāpxip 'ihā kōnāg tup-tup xūy 'ūxeheh. ¹⁴ Pa 'āte tikmū'ūn pu kōnāg nōy hōm, ha tikmū'ūn te nōm xo'op, tu xe kōnāg putup xūy pip putup'ah. 'Āte tikmū'ūn pu' hōm nō'ōm kōnā'āg, ha nōm te nāgyīkox putuk tikmū'ūn kuxa kopah, tu tikmū'ūn hīnnā xe'ēgnāg mōkuma'mōg, ha' kux 'ohnāg. Kaxīy.

¹⁵ Ha 'ūn te:

—'Ā' hōm nō'ōm kōnā'āg, ha xe kōnāg putup xūy 'ūm pip putup'ah, ha 'āte putpuk nūn putup'ah nūnteh, nūy kōnāg tat xut. Kaxīy.

¹⁶ Ha Yeyox te:

—Mōg, nūy 'āyīpxox xānā', pu nū'. Kaxīy.

¹⁷ Ha 'ūn te:

—'Ap xip'ah 'ūgyīpxox. Kaxīy.

Ha Yeyox te:

¹⁸—Hamūn, xate hām'āktux xe'e', 'a' xip'ah 'āyīpxox. Pa hōmā xate 'āyīpxox mūtik yāyaha', tu' nīm, nūy nōy mūtik yāyta', tu mōktu 'āyīpxox xohix te' 5 te kaxīy, ha ta hōnhā 'ātihi tik mūtik, pa yā 'a 'īpxox'ah. Xate hām'āktux xe'e', 'ap koit'ah. Kaxīy.

¹⁹ Ha 'ūn te:

—'Āte' yūmmūg nōmhā, xate Topa pupi hām'āktux, yā 'ūgyūmmūg xexkah. ²⁰ 'Ūgmū yōg mōnāyxop te Topa pu nūktettex yīktix tu' nūhū', pa 'āxop te' xuktux, 'ūmax, pu Topa pu nūktettex kōmēn Yenoyanēn tu'. Kaxīy.

²¹ Ha Yeyox te:

—Nixxix, 'ūxupax. Hāpxip puxix tikmū'ūn te Topa pu nūktettex putup, pa yīktix tu nūktettex hok, xix Yenoyanēn tu' nūktettex hok. ²² 'Āxop te Topa pu nūktettex, pa nōm yūmmūg 'ohnāg. 'Ūgmū'āte Topa pu nūktettex, tu nōm yūmmūg. 'Ūgmūg xop yā Yoneo xop, ha ta' xip tik puxet Yoneo xop kopah, tu nōm te tikmū'ūn kuxa kummuk xit, tu' kuxa maxnāhā'. ²³ Pa hāpxip 'ihā, yā hōnhā 'ihā tikmū'ūn te Topa pu nūktettex putup, tu Topa 'āktux max xe'ep-tup yāy kuxa kopah, tu Topa yōg hām'yūmmūg xe'e yūmmūg putup. Topa tep-tup, puyīy tikmū'ūn Topa pu nūktettex hā kaxīy. ²⁴ Topa yā' koxuk, 'ap yīn xip'ah. Yā' max, pu tikmū'ūn Topa pu nūktettex yāy kuxa hā, tu Topa yōg hām'yūmmūg xe'e yūmmūg. Kaxīy.

²⁵ Ha 'ūn te:

—'Ûnûn putup nô'ôm. Topa te nôm nû'kutnâp-tup, yâ' xuxet'ax Kunnix, yâ Topa te nôm yâykutnâhâ!. 'Âte! yûmmûg 'ûnûn putup, tu yûmû'â hâpxop xohix xexka yûmmûgâp-tup. Kaxîy.

²⁶Ha Yeyox te:

—Yâ hamûn, yâg mûn, nôm te 'âmûtik hâ'm'âktux. Kaxîy.

²⁷Ha ta' nûn Yeyox yôg tik xop, tu nûktu' pênâhâ! Yeyox te hâ'm'âktux 'ûn mûtik, tu' yêy, tu 'ûn pu' yîkopit 'ohnâg, hu: “Putep putup?” Kaxîy. Tu Yeyox pu' yîkopit 'ohnâg, hu: “Tep mûn 'âktux?” Kaxîy.

²⁸Ha 'ûn te yây yôg naxtox nîm, tu ta' môg kômên tu', tu tikmû'ûn pu hâ'm'âktux, hu:

²⁹—Mâ, nûy pênâ tihik, tute' xuktux 'âte hâpxopmâ xohix xexka!. 'Ok nô'ôm yâ Kunnix, yâ Topa te nôm yâykutnâhâ'? Kaxîy.

³⁰Ha ta' môg tikmû'ûn, nûy Yeyox pênâ!.

³¹Ha ta' pip Yeyox yôg tik xop, tu Yeyox mûtik hâ'm'âktux, hu:

—Yâyâ, 'âpu 'âxit'ax mâ!. Kaxîy.

³²Ha:

—'Ûxip xit'ax yôgnû' xate' yûmmûg'ah. Kaxîy.

³³Ha Yeyox yôg tik xop te yây mûtik hâ'm'âktux, hu:

—'Ok tikmû'ûn te tu' hôm 'ûxit'ax? Kaxîy.

³⁴Ha Yeyox te:

—Pute 'ûm 'ûgxit'ax? Yâ 'âte hâpxopmâ Topa te nôm putup. Yâ 'ûgxit'ax putuk.

Topa te nûgkutnâhâ!, hak hâ'm kuxyâp-tup. Yâ 'âte Topa puk hâ'm, yâ' xit'ax putuk. Yâ 'âxop tep-tuppax 'âxit'ax, ha 'âtep-tuppax 'ûghâm Topa te nôm putup.

³⁵Xate hâ'm'âktux, hu: “Mâyônhex 'ânuk xohix te! 4 nôg putup, 'ihâ! ta' mînta!” Kaxîy. Pa 'âte xa hâ'm'âktux, hâmpênâ! Hônâh 'ûta!. 'Ûnûnnâ!, pu' max hônâh!.

Pênâ tikmû'ûn nûn hônâh, nûy kuxa mâm 'ûgkopah, yâ mînta ta nûnnâ putuk

hônâh. ³⁶Tikmû'ûn te mînta ta nûnnâhâ!, ha xuxyâ te tu' pago. Hâ kaxîy nôm

te 'âtu tikmû'ûn nûnnâhâ!, puyîy hi xe'êgnâg môkuma'môg, ha' kux 'ohnâg, yîy

ta' kuxa hittup nôm te hâpxop xap xok xix nôm te mînta ta nûnnâhâ!, yâ' hittup

'ûtix. Hâ kaxîy tik te tikmû'ûn puk mûn yûmmûgâhâ!, ha ta' nôy te tikmû'ûn

mâmmâhâ 'ûgkopah, yâ' kuxa hittup 'ûtix. ³⁷Yâ hâ'm'âktux xe'e!: “Tik te hâpxop

xap xok, ha ta' nôy te mînta ta nûnnâhâ!” Kaxîy. Hâ kaxîy tik te tikmû'ûn puk

mûn yûmmûgâhâ!, ha ta' nôy te tikmû'ûn kuxa mâmmâhâ 'ûgkopah. ³⁸'Âte mô

'âxop pok, xa mînta ta nûnnâ!. Xate hâ'mxa 'ohnâg. 'Ûnoy te hâ'm xaha!, ha xate

mînta nûnnâhâ!. Yâ xate tikmû'ûn kuxa mâmmâhâ 'ûgkopah. Kaxîy.

³⁹Ha ta' kuxa mâm ka'ok Yeyox kopa kômên Xâmânit yôg tikmû'ûn

xohix. Yâ 'ûn te hâ'm'âktux, hu: “Mâ, nûy pênâ tihik, tute hâ'm'âktux 'âte

hâpxopmâ xohix xexka!” Kaxîy. ⁴⁰Ta' nûn kômên Xâmânit yôg tikmû'ûn,

tu nûktu Yeyox tu' kax, pu nox xip. Ha' nox tihi! nûmûtik 'âmnîy tix hâ.

⁴¹Ha xe xape xohix te Yeyox yôg hâ'm'âktux 'âpak, hu' kuxa mâm ka'ok Yeyox kopah, ⁴²tu 'ûn pu hâ'm'âktux, hu:

—Hōmā 'ūgmū'āte 'ōg hām'āktux 'āpak, pa hōnhā Yeyox yōg hām'āktux 'āpak, hu' yūmmūg Yeyox te hām xexka yōg tikmū'ūn kuxa kummuk xit, nūy kuxa max mō'tat, 'ūyānān tu'. Kaxīy.

Yeyox te tik xexkak-tok hittupmāhā'

⁴³Āmnīy tix nōg, ha ta' mōg Yeyox hāpxexka Ganinet tu'. ⁴⁴Yā, hōmā Yeyox te' xuktux hu: “'Ūxape xop te Topa pupi hām'āktux xop 'āpak 'ohnāg yāy yōg hām tu', pa hām nōy yōg tikmū'ūn te nōm 'āpak. Kaxīy.

⁴⁵Ta' nūn Yeyox, tu nūktu' xupep hāpxexka Ganinet tu', ha Ganinet yōg tikmū'ūn tep-tup Yeyox. Yā hōmā Ganinet yōg tikmū'ūn te' pēnāhā Yeyox te hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg punethok kōmēn Yenoyanēn tu', 'ihā' xip 'āmuk xexka 'āxet'ax Nōā'yēn.

⁴⁶Ha ta' mōg Yeyox, tu mōktu' xupep kōmēn Kānā tu' hāpxexka Ganinet kopah. Yā hōmā Yeyox te kōnāg hā xupyāg mīy Kānā tu', yā yāyhā xupyāg.

Ha ta' xip Kānā tu kōmēn Kapānām yōg tik xexka' hak-tok pakut. ⁴⁷Tik te Yeyox nūn 'āpak, tu ta' mōg, tu mōktu Yeyox tu' kax, pu nū', nūyk-tok pit hittupmā', yā 'ūxok putūmnāg. ⁴⁸Ha Yeyox te:

—'Āte hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg 'ohnāg, ha ta 'ākuxa yūm 'ohnāg. Kaxīy.

⁴⁹Ha tik te:

—Yāyā, mā hōnhā mō'ka'ok. 'Ūxok putūmnāg 'ūgkutok! Kaxīy.

⁵⁰Ha Yeyox te:

—Mōg, 'āk-tok hip-tup. Kaxīy.

Ha tik kuxa yūm Yeyox yōg hām'āktux kopah, tu ta' mōg, ⁵¹pa yōg kāmānat xip putat kopah, tu hām'āktux, hu:

—'Ūhi 'āk-tok. Kaxīy.

⁵²Ha tik te:

—Pi'yā' yūm māyōn, 'ihā' hittup kōnāmāhā'? Kaxīy.

Ha:

—Yā māyōn te yāy kote' yūm, 'ihā xuxi!. Kaxīy.

⁵³Ha tik te' yūmmūg yā māyōn te yāy kote' yūm 'ihā Yeyox te: “'Āk-tok hip-tup”. Kaxīy.

Ha tik kuxa mām Yeyox kopah, xix' xape xop kuxa mām kamah.

⁵⁴Yā Yeyox te hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg tix hāpxexka Ganinet tu'. Yā hōmā Yeyox xip hāpxexka Yonex tu', tu ta' nūn hāpxexka Ganinet tu'.

Yeyox te' hittupmāhā tik yīn mōg hok

5 ¹Hāpxip 'ihā' xip'ax Yoneo xop yōg 'āmuk xexka kōmēn Yenoyanēn kopah, ha ta' mōg Yeyox Yenoyanēn tu', tu mōktu' xupep. ²'Ūxup puxhep max kōmēn yōg hāmpak'ax yīkox yīkah. Yā hāmyīkox 'ūxuxet'ax kahnēn yōg hāmyīkox, ha puxhep max 'ūxuxet'ax Metex, yā Yoneo xop yī'y'ax kopah. Yā' pip kuxkaxax xohix te' ⁵puxhep max yīmap. ³Ha kuxkaxax kopa' pip pakut xop, yā' pa hok xop xix hāpkumep hok xop xix yīn mōg hok xop. 'Ūxohix te

kõnãg yo'ok hip. ⁴Hãpxip ha ta' xupep pexkox yõg nũ'kutnã'ax, tu kõnãg kanop, ha ta pakut xop mõg kõnãg hah, ha nõm mõ'nãhã hãmãxap, puxix tu' hittup.

⁵Ha ta' xip tihik, tu' pakutpax hãmãxatamuk xohix te' 38 hã. ⁶Ha Yeyox te' pãnãhã', tu' yümmüg tik pakut mõkuma'mõg, ha Yexox te:

—'Ok xatep-tup 'ãhittup? Kaxĩy.

⁷Ha tik pakut te:

—Yãyã, 'ap xip'ah 'ũnõy, nõm tek mõgãhã puxhep max tu', 'ihã kõnãg yo'ok. 'Ãte mĩkaxxap ku'in hãg yĩxohoh, pa' nõy xupep hãmãxap. Kaxĩy.

⁸Ha Yeyox te:

—Pu 'ãg-nĩhã xip! 'Õg 'ixtet pa', nũy ta mõg! Kaxĩy.

⁹Ha tik hittup mõ'ka'ok, tu 'ixtet paha', tu ta' mõg. ¹⁰Pa' pip Yoneo xop, tu tik pu hãm'ãktux, hu:

—Hõnhã nit xap. Yã' kax'ãmi tikmũ'ũn yõg xat'ax yõg tappet tu', tu hãm'ãktux, hu: “Nit xap hã 'ixtet tat hok”. Kaxĩy.

¹¹Ha tik te:

—Tik tek hittupmãhã', tu 'ã hãm'ãktux, hu: “Pu 'õg 'ixtet pa', nũy ta mõg. Kaxĩy.

¹²Ha:

—'Û'ũm tihik nõ'õm, nõm te hãm'ãktux hu: “Pu 'õg 'ixtet pa'”? Kaxĩy.

¹³Pa tik te' yümmüg 'ohnãg, yã' mõg Yeyox. Yã' pip tikmũ'ũn xohix 'õnteh, yĩy ta' mõg.

¹⁴Hãpxip 'ihã' mõg Yeyox Topa pet xexka ha', tu mõktu tik xipihĩ', tu:

—'Ãpu yãy pãnã', yã 'ãhittup. Pu 'ũxe hãpkummuk mĩy hok.

Hãpkummuk mĩy, nũy ta putpu 'ãpakut xexkanãm. Kaxĩy.

¹⁵Ta' mõg tihik, tu Yoneo xop pu hãm'ãktux hu:

—Yeyox tek hittupmãhã'. Kaxĩy.

¹⁶Yĩy ta' gãy Yoneo xop, hu Yeyox kute'ex kummuk. Yã nit xap 'ihã tik hittupmãhã'.

¹⁷Pa Yeyox te tu hãm'ãktux, hu:

—Yõgnũ 'ãtak hãm mõkuma'mõg, tu' hup 'ohnãg, ha tak hãm kamah. Kaxĩy.

¹⁸Yĩy ta' gãy xexka Yoneo xop, hu Yeyox putex putup. Yã Yeyox te nit xap yõg xat'ax koxyõy, tu Topa 'ãktux hu: “Yõgnũ 'ãtak”. Kaxĩy. Yã Topa putuk Yeyox. Yĩy ta' gãy Yoneo xop.

Topak-tok te' xat

¹⁹Ha Yeyox te:

—'Ãte hãm'ãktux xe'e, 'ap koit'ah. 'Ûgmũn, yã 'ãtak kutok pit, tu yãp-xehnãg hã hãpxopmã 'ohnãg, pa yõg 'ãtak te hãpxopmã', ha 'ãte' pãnãhã', tu kama' mĩy, hã' putuk. ²⁰'Ãtak te mõgyãy xe'ẽgnãg, yã mõ yãy kutok yãy xe'ẽgnãg, tuk-tok pu yãy yõg hãpxopmã'ax xohix mũg, puyĩy pãnã'. Hõnhã tute tikmũ'ũn pu hãpxopmã'ax mũg, ta hãpxip 'ihã hãpxopmã'ax max xe'ẽgnãg mũg putup, xayĩy 'ãkuxa yẽy.

²¹Yögnü 'atak te xakix xop putpu' hinnähä, yã tute' hinnähä, xixk mün Topak-tok te tikmü'ün hinnähä kamah, tu tikmü'ün 'üm putup tu nöm hinnähä. ²²Yögnü 'atak te tikmü'ün yög häpxopmä'ax kopit 'ohnäg, nüy yög häpkummuk mi'ax hä yänän 'ohnäg. Tute yäy kutok xat, pu kopit, ²³puyiy 'ügmün pe tu paxeh xexkah, yã tikmü'ün te 'atak pe'paxex xexka putuk. Tikmü'ün 'üm tek-tok pe'paxex xexka 'ohnäg, tu 'atak pe'paxex xexka 'ohnäg kamah. Yã 'atak te yäy kutok nü'kutnähä.

²⁴—Nühü yã hãm'äktux xe'e'. Tikmü'ün 'üm te yögnü hãm'äktux 'äpak, tu Topa kopa' kuxa mãm ka'ok, puxix hi xe'ëgnäg mökuma'mög, ha' kux 'ohnäg. Topa te nügkutnähä. 'Äte nöm yög häpkummuk miy'ax hä yänän putup'ah, ha' xakix xe'e putup'ah, pa' hi xe'ëgnäg mökuma'mög, ha' kux 'ohnäg. ²⁵Nühü hãm'äktux xe'e. Häpxip 'ihã, yã hönhã 'ihã kamah, xakix xop te Topak-tok yög hãm'äktux 'äpak putup, tu' xupak xop hip-tup. ²⁶'Ätak kopa' xip 'ühi'ax, yã tute hi'ax höm. Tute yäy kutok pu' höm, ha' xip 'ühi'ax Topak-tok pit kopah. 'Ügmün, yã Topak-tok, tu hi'ax höm kamah, ²⁷ha 'atak te yäy kutok xat, pu tikmü'ün yög häpkummuk miy'ax kopit. Hamün, 'ügmün yã Tikmü'ün Kutok.

²⁸—Texiy 'äkuxa te' yëy? Häpxip 'ihã xukpot tu xakix xohix xop te yögnü hãm'äktux 'äpak putup, ²⁹tu xukpot nım putup, tu ta' mög. Nöm te häpxopmä max te putpu' hip-tup, tu hi xe'ëgnäg mökuma'mög, ha' kux 'ohnäg, ha ta nöm te häpkummuk miy te putpu' hip-tup, ha' kopit putup 'üyög häpkummuk miy'ax, nüy häpkummuk miy'ax hä yänän.

Yeyox te' xat

³⁰Yeyox te xe:

—'Äte yäp-xehnäg hä häpxopmä 'ohnäg, pa Topa te hãm'äktux, ha 'äte' xupak 'üxohix xexkah. Hä kaxiy 'äte tikmü'ün yög häpxopmä'ax kopit, tu' kopit xe'e!. 'Äte' miy 'ohnäg 'äte nöm putup, pa 'äte' miy Topa te nöm putup. Tute nügkutnähä 'ügmün.

³¹—'Äte yäy 'äktux, ha ta 'äxop hãm'äktux, Yeyox max'ah, yã hãm'äktux 'ap xe'e'ah. ³²Pa' nöy tek mün 'äktux kamah. Yã 'atak tek mün 'äktux kamah. 'Äte' yümmüg tutek mün 'äktux xe'e!. ³³Hömã 'äxop te mö' nöy pok Yoãm hah, ha Yoãm tek mün 'äktux xe'e!. ³⁴'Ap 'ätep-tup'ah, pu tikmü'ün tek mün 'äktux. Pa 'äte xa Yoãm 'äktux, xayiy 'äxop Yoãm yög hãm'äktux 'äpax, puyiy Topa 'äxop kuxa kummuk xit, nüy kuxa max mö'tat, 'üyänän tu'.

³⁵—Yoãm te kuyänãm tat'ax putuk, ha xatep-tup, tu 'äkuxa hittup Yoãm yög kuyänãm kopah. Yã kuyänãm xip, ha tikmü'ün te hämyümmüg, tu Topa yög putat max pënëhä!. Yã' xip Yoãm, ha tikmü'ün tek mün yümmüg xix hãmmax yümmüg. ³⁶Yoãm tek mün 'äktux, yã' max. Pa 'äte häpxopmä max. Yã' max xe'ëgnäg. Yög 'atak te nügkutnähä, 'üyiy häpxopmä ka'ok xe'ëgnäg. Nöm te xak mün müg, ha xate' yümmüg yögnü 'atak te nügkutnähä!. ³⁷'Ätak tek mün 'äktux max kamah. Tute nügkutnähä nünteh. 'A xate Topa te hãm'äktux 'äpak'ah, tu Topa pënë 'ohnäg, ³⁸ha 'ap xip ka'ok'ah Topa yög hãm'äpak max'ax 'äkuxa kopah, 'äkuxa mãm 'ohnäg Topa yög hãm'äpak max'ax kopah hah. Topa te nügkutnähä!,

pa 'âkuxa mām 'ohnâg 'ügkopah. ³⁹'Ăxop te Topa yōg tappet mōkupix punethok, tu hâmp'e'âpaxex Topa yōg tappet mōkupix, xayīy hi xe'êgnâg mōkuma'âmōg, ha' kux 'ohnâg. Pa 'âmhok. Yâ Topa yōg tappet tek mûn 'âktux, ⁴⁰pa 'a 'ăxop tep-tup'ah, nūy 'üg ha nū!, nūy hi xe'êgnâg mōkuma'âmōg, ha' kux 'ohnâg.

⁴¹—'A 'âte' xak'ah, pu tikmū'ûn 'ügmûn 'âktux max. ⁴²Yâ 'âte 'ăxop yūmmūg, yâ 'ăxop te Topap-tuppax 'ohnâg 'âkuxa hâ. ⁴³Yōgnū 'âtak te 'â! hōm yāy yōg xuxet'ax, ha 'âte yāy 'âtak pupik xip, pa 'a 'ăxop tek mûn pa 'ohnâg 'âkuxa hâ. Yâ 'ăxop tek putup nōg. Ha ta' nōy nūn, yâ 'üyāy yōg xuxet'ax hâ' nūn, ha ta 'ăxop nōy pap-tup 'âkuxa hâ, tu' nōy putup pax putup. ⁴⁴'Ăxop tep-tup, pu tikmū'ûn 'ăxop 'âktux max, pa 'ăxop tep-tup'ah, pu Topa mûn 'ăxop 'âktux max. Texīy 'âkuxa mām putup? ⁴⁵Hâmp'e'âpaxex hok 'âte yōgnū 'âtak pu 'ăxop 'âktux kummuk putup. 'Ămhok. 'Ăkuxa mām Mōyyex kopah, ha Mōyyex te Topa pu 'ăxop 'âktux kummuk putup. ⁴⁶'Ăkuxa mām xe'e Mōyyex kopah, nūy ta 'ăxop kuxa mām 'ügkopah, tuk mûn 'âpak. Hamûn Mōyyex tek mûn kax'âmi!. ⁴⁷Pa 'âkuxa mām xe'e 'ohnâg Mōyyex yōg tappet kopah. Texīy 'ăxop kuxa mām putup yōgnū hām'âktux kopah, tu nōm 'âpak? Kaxīy.

Yeyox te tikmū'ûn pu xit'ax nīm

6 ¹Hâpxip 'ihâ! mōg Yeyox, tu kōnâg xexka xak, yâ kōnâg xexka 'âxet'ax Ganinet yōg xix 'âxet'ax nōy yâ Timenit. ²Ha tikmū'ûn xohix te Yeyox pe' mōg. Yâ Yeyox te hâpxopmâ ka'ok xe'êgnâg, tu pakut xop hittupmâhâ!, ha tikmū'ûn te' pēnâhâ!, hu' pe' mōg.

³Ha ta' mōg Yeyox xix yāy yōg tik xop yīktix tu!, tu' mām. ⁴Ha' xip'ax Yoneo xop yōg 'âmuk xexka 'âxet'ax Nōâ'yēn. ⁵Ha Yeyox te' pēnâhâ!, pa' nūn tikmū'ûn xohix, ha Yeyox te Pinip pu hām'âktux, hu:

—Pi'yâ yūmū'âte! pop'ax xit'ax tikmū'ûn xohix pu'? Kaxīy.

⁶Yâ Yeyox te nōm 'âktux, nūy Pinip yōg hâpxopmâ'ax kopit. Yâ Yeyox te' yūmmūg tute hâpxopmâp-tup.

⁷Ha Pinip te:

—Pām yōg tayūmak xohix. Yâ tik hām mey te' 4, nūy tayūmak pop, nūy nōm hâ! pop pām, ha ta tikmū'ûn te pām kutōgnâg mâp-tup. Kaxīy.

⁸Ha 'Ănene te hām'âktux, yâ 'Ănene te Yeyox yōg tik xop kopa' xip, yâ Pet taknōy. 'Ănene te:

⁹—'Ūxip nūnte kaxxop pit, tu yōg pām te xemat hâ' mīy, tu' xohix te' 5, xix yōg mām tix pip kamah. Tu texīy tikmū'ûn xohix pu'? Kaxīy.

¹⁰Ha Yeyox te:

—'Ăpu 'ūxat, pu tikmū'ûn mâhâm. Kaxīy. Yâ' xux xohix pip. Ha' xat, ha' mām tikmū'ûn, yâ' xohix te' 5.000 tihik, ha 'ûn pip kamah xix kaxxop.

¹¹Ha Yeyox te pām pop, tu Topa pu hām'âktux, hu:

—'Ūmax pām xix mâhâm. Puxi!. 'Ămax. Kaxīy.

Tu pām koxip, tu tikmũ'ün pu' nīm, tu mām koxip kamah, tu tikmũ'ün pu' nīm, ha tikmũ'ün te xohix pop, hu ta' kux, 'ap nōy putup'ah. Puxix.

¹²Tu' mā kux, tu' hix ka'ok, ha Yeyox te yāy yōg tik xop pu:

—'Āpu yā 'āxit'ax yāg xohix mām tikmũ'ün te nōm putup'ah. Nōm putyōn hok. Kaxīy.

¹³Ha Yeyox yōg tik xop te' xit'ax yāg mām, tu manax hā' tat, yā manax xohix te' 12, tikmũ'ün te nōm mā 'ohnāg. Yā Yeyox te pām xemat te' 5 hā' mīy xohix.

¹⁴Ha tikmũ'ün te' pēnāhā, yā Yeyox te hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg. Tikmũ'ün te: —Topa yōg tappet tu' xuktux, 'ünün putup tik te Topa pupi hām'āktux hām xexka tu'. Hamūn, Yeyox yā nō'ōm. Kaxīy.

¹⁵Tikmũ'ün tep-tup, nūy Yeyox mōgā mō'ka'ok, nūy Yeyox mīy tikmũ'ün yōg xat'ax, pa Yeyox te' yūmmūg, hu ta' mōg yīktix tu', tu yāp-xehnāg xip.

Yeyox te kōnāg yīmū' mōg pata hā

¹⁶Āmāxak ha ta' mōg Yeyox yōg tik xop, tu yīktix tu yīxoho' tu mōktu' mōxaha kōnāg xexka tu', ¹⁷tu mīpkox tu' mōxaha', tu nōm mōxakux, tu kōnāg tu' mōg kōmēn Kapānām tu'. Āmnīy, ha ta' xupep 'ohnāg Yeyox yāy yōg tik xop tu'. ¹⁸Pa 'āmuuh xexka te mō'kouk, ha kōnāg tot xexkah, ¹⁹ha Yeyox yōg tik xop te mīpkox mōgāhā, tu mōktu 5 kīnōm ha' mōg pe' 6 ha' mōg, tu' pēnāhā, pa' xip Yeyox, ha kōnāg yīmū' hāpkumep, yā' kōnāg yīmū' mōg pata hā, tu mīpkox yīka' nūn, ha ta' yīpkutuk Yeyox yōg tik xop, ²⁰ha Yeyox te:

—'Ūgyīpkutuk hok, yāg mūn. Kaxīy.

²¹Tu ta mīpkox hā mō'nāhā Yeyox, yīy ta' hittup Yeyox yōg tik xop, yā mō'nāhā', ta hāpxip 'ohnāg ha ta' xupep mīpkox hāpkux nōy tu'.

Tikmũ'ün te Yeyox xak

²²Hāptup ha ta tikmũ'ün te kōnāg xexka xatapa' pip hāpkux nōy tu', tu' pēnāhā mīpkox kutōgnāg yāp-xehnāg mōg nōm te Yeyox yōg tik xop tat, pa Yeyox mō'tat 'ohnāg.

²³Ha ta' nūn kōmēn Timenit tu' mīpkox xape xohix, tu nūktu' mōxaha hāpkux tu'. Yā hōmā tikmũ'ün te pām māhā 'ōnteh. Yā Yeyox te Topa pu pām 'āktux 'ōnteh. ²⁴Ha tikmũ'ün te' pēnāhā 'ap xip'ah Yeyox, ha Yeyox yōg tik xop 'ap pip'ah kamah. Tikmũ'ün te mīpkox tu' mōxaha', tu ta' mōg kōmēn Kapānām tu', nūy Yeyox xax.

Yeyox te pām putuk, tu tikmũ'ün hīnnāhā'

²⁵Tu ta' mōg tikmũ'ün, tu kōnāg xexka xak, tu mōktu' mōxaha hāpkux nōy tu', tu Yeyox xak, tu' xipihī', tu Yeyox pu:

—Notot, hām'ūmhā 'āxupep nūnteh? Kaxīy.

²⁶Ha:

—Āte xa hāpxe'e 'āktux. Āxop tek xak, xayīy pām mā', tu mōktu 'āhix ka'ok. Āte hāpxopmā', pa 'āxop te nōm yūmmūg 'ohnāg. Ūgka'ok, pa

'ãxop te nõm yũmmũg 'ohnãg. ²⁷'Ápu pãm xax hok, yã hãpxip kutõgnãg 'ĩhãg-nox pãm. 'Ápu pãm nõy xax, yã' nõy xip ka'ok hãmyãxatamuk xohix kux 'ohnãg hã. 'Ûgmũn, yã Tikmũ'ũn Kutok, tu xa' popmãp-tup pãm nõ'õm. Hamũn, Topa tek xat, 'ũ' hõm nõ'õm. Kaxĩy.

²⁸Ha tikmũ'ũn te:

—Topa te putep putup, pu tikmũ'ũn miy? Kaxĩy.

²⁹Ha Yeyox te:

—Topa tep-tup nũhũ!. Tutep-tup, pu tikmũ'ũn kuxa mãm nõm kopah Topa te nõm nũ'kutnãhã!. Kaxĩy.

³⁰Ha tikmũ'ũn te:

—'Ápu hãpxopmã ka'ok xe'ẽgnãg, puyĩy tikmũ'ũn kuxa mãm 'ãkopah. Putep mũn miy putup? ³¹Hõmã 'ũhittap yũmũ yõg mõnãyxop te' mãhã nõm te pãm putuk 'ũxuxet'ax mãnã!, yã hãm panip xexka tu' mãhã!. Hãmũn, Topa yõg tappet te: “Topa te pexkox tu' putxok pãm, puyĩy tikmũ'ũn mã!. Kaxĩy.

³²Ha Yeyox te:

—'Ãte xa hãpxe'e 'ãktux. 'A' Mõyyex te xa' põpmã 'ohnãg pexkox yõg pãm, pa yõgnũ 'ãtak te xa' popmãhã pexkox yõg pãm xe'e'. ³³Topa te pãm 'ũm popmãhã'? Yã nõm te pexkox tu' nũn, ha nõm te tikmũ'ũn xohix hĩnnã mõkuma'mõg, ha' kux 'ohnãg. Kaxĩy.

³⁴Ha tikmũ'ũn te:

—Notot, 'ãpu 'ũgmũ'ã popmã' nõ'õm pãm. 'Ápu nõm popmã mõkumamõg. Kaxĩy.

³⁵Ha Yeyox te:

—'Ãte pãm putuk nõ'õm pexkox yõg. Pãm te tikmũ'ũn hĩnnãhã!, ha 'ãte tikmũ'ũn hĩnnãhã!, puyĩy hi xe'ẽgnãg mõkuma'mõg. Tikmũ'ũn tek ha' nũn, puxix putup xũy nõãp-tup 'ũkuxa kopah. Tikmũ'ũn tek mũn kopa' kuxa mãm, puxix kõnãg putup xũy putuk nõãp-tup 'ũkuxa kopah, yã 'a xe kõnãg putup xũy putuk xip putup'ah 'ũkuxa kopah. ³⁶Pa 'ãte xa' xuktux, 'ãxop tek pẽnãhã!, pa 'ãkuxa mãm ka'ok 'ohnãg. ³⁷Yõgnũ 'ãtak te 'ã' popmãhã tikmũ'ũn, puyĩy' kuxa mãm 'ũgkopah, ha nõm tek ha' nũn putup, ha 'ãte xohix pop putup, tu 'ãtep-tup nõg 'ohnãg putup, yã yõg xop, 'ãte mõ nõm yãy xe'ẽgnãg. ³⁸Hamũn, 'ãte pexkox tuk nũn tuk yĩxoho!, nũy miy Topa te nõm putup. Yã tute nũgkutnãhã!. 'Ak nũn'ah, nũy miy 'ãte nõm putup. ³⁹Topa te nũgkutnãhã!, 'ũyĩy hãpxopmã!, yã 'ãte yãy yõg tikmũ'ũn xaxok 'ohnãg. Yã nõm te' kuxa mãm'ax xaxok putup'ah, ha Hãmgãyãgnãg te nõm pop putup'ah. 'Ãtak te 'ã nõm popmãhã!, ha 'ãte nõm putpu' hĩnnãp-tup hãmyãxatamuk xohix xox putox 'ĩhã!. ⁴⁰Hamũn, yõgnũ 'ãtak tep-tup hã kaxĩy. 'Ûp-tup, puyĩy nõm hi xe'ẽgnãg mõkuma'mõg, yã nõm xohix te Topak-tok pẽnãhã!, hu' kuxa mãm Topak-tok kopah. Ha ta hãmyãxatamuk xohix xox putox 'ĩhã putpu' hĩnnãp-tup 'ãte!. Kaxĩy.

⁴¹Ha Yoneo xop te Yeyox 'ãktux kummuk kõnãmãhã!. Yã Yeyox te: “'Ûgmũn yã pãm putuk, nõm te pexkox tu' yĩxoho!” Kaxĩy.

⁴²Ha Yoneo xop te:

—Yā tihik nūhū, yā Yeyox. 'Ok Yoyek-tok? Yūmū'āte' yūmmūg 'ūyōg 'ātak xi' tut. Teptu hām'āktux pexkox tu' yīxoho'? Kaxīy.

⁴³Ha Yeyox te:

—Āhup. Yāy mūtik hām'āktux kummuk hok! ⁴⁴Yōgnū 'ātak tek ha tikmū'ūn nūnnāhā, yā' kuxa mām 'ūgkopah. Ha Topa te tikmū'ūn nūnnāp-tup'ah, yā' kuxa mām putup'ah 'ūgkopah. Ha ta hāmyāxatamuk xohix xox putox 'īhā 'āte yāy yōg xop putpu' hīnnāp-tup. ⁴⁵Hōmā 'ūhittap tik te Topa pupi hām'āktux xop te' kax'āmi, hu: "Topa te tikmū'ūn xohix xexka pu hāmyūmmūgāhā'. 'Ūxohix te 'ātak 'āpak, hu hāmyūmmūg, yā nōm xohix 'ūg ha' nūn putup. ⁴⁶'Ap 'āte hām'āktux'ah tik 'ūm te Topa pēnāhā'. Nōm te Topa ha' nūn, yā nōm puxehnāg te Topa pēnāhā'.

⁴⁷—'Āte xa hāpxe'e 'āktux. Tikmū'ūn kuxa mām ka'ok 'ūgkopah, puxix hi xe'ēgnāg mōkuma'mōg, ha' kux 'ohnāg. ⁴⁸'Ūgmūn yā pām putuk, tu tikmū'ūn hīnnāhā'. ⁴⁹Hōmā 'ūhittap mōnāyxop te pām mānā māhā hām panip xexka tu', pa' xakix pax. ⁵⁰Pa tikmū'ūn 'ūm te pām nōy māhā', puxix xakix ka'ok putup 'ohnāg. ⁵¹'Ūgmūn yā pām putuk, tu tikmū'ūn hīnnāhā', ha' hi xe'ēgnāg mōkuma'mōg, ha' kux 'ohnāg. 'Āte pexkox tuk yīxohoh. Tikmū'ūn 'ūm te' māhā', puxix hi xe'ēgnāg mōkuma'mōg, ha' kux 'ohnāg. Pute 'ūm pām nō'om 'āte tikmū'ūn pu nōm hōm? Yā yāy yōg yīn. 'Āte yāy yīn hōm, puyīy tikmū'ūn xohix hi xe'ēgnāg mōkuma'mōg, ha' kux 'ohnāg. Kaxīy.

⁵²Ha ta' gāy Yoneo xop, tu yāy mūtik hām'āktux, hu:

—Texīy tik te yūmū'ā yāy yīn hōm, 'ū mā'? Kaxīy.

Yā tikmū'ūn kuxa mām'ax te' putuk tikmū'ūn te Yeyox yīn māhā'.

⁵³Ha Yeyox te:

—'Āte xa hāpxe'e 'āktux. Tikmū'ūn te Tikmū'ūn Kutok yīn mā 'ohnāg, yāg yīn mā 'ohnāg, pixix hi xe'ēgnāg mōkuma'mōg 'ohnāg. Tikmū'ūn te Tikmū'ūn Kutok hep 'āta xo'op 'ohnāg, puxix hi xe'ēgnāg mōkuma'mōg 'ohnāg. ⁵⁴'Ūxohix tek yīn māhā', tuk hep 'āta xo'op, puxix hi mōkuma'mōg, ha' kux 'ohnāg, ha ta hāmyāxatamuk xohix xox putox 'īhā 'āte nōm putpu' hīnnāp-tup. ⁵⁵Hamūn, 'ūgyīn yā xit'ax xe'e, xik hep 'āta yā hep xe'e'. ⁵⁶Tikmū'ūn 'ūm tek yīn māhā' xik hep 'āta xo'op, yā nōm kuxa mām 'ūgkopah, hak xip ka'ok nūmūtik. ⁵⁷Yōgnū 'ātak te nūgkutnāhā', tuk hīnnāhā'. Hā kaxīy 'āte tikmū'ūn hīnnāhā', nōm tek yīn māhā', yā' kuxa mām 'ūgkopah. ⁵⁸'Āte pām putuk, tu pexkox tuk yīxohoh, yā' putuk'ah pām nōy. Mōnāyxop te nōm māhā', pa' xakixpax. 'Ūxohix 'ūm tek yīn māhā', yā' kuxa mām 'ūgkopah, puxix hi xe'ēgnāg mōkuma'mōg, ha' kux 'ohnāg. Kaxīy.

⁵⁹Hā kaxīy hām'āktux Yeyox Yoneo yōg Topa pet kopah kōmēn Kapānām tu'.

Yeyox yōg hām'āktux'ax te tikmū'ūn hīnnāhā'

⁶⁰Yā hām'āktux 'āpak tikmū'ūn xohix, nōm te Yeyox pe' mōg, tu:

—Yā tute yūmū'ā hāmyūmmūg ka'ok yūmmūgāhā'. 'Ū'ūm te nōm 'āpak, nūy yīpkox pi'? Yā tik 'ohnāg. Kaxīy.

⁶¹Hā kaxīy hām'āktux kummuk Yeyox pe' mōg xop. Tikmū'ūn te Yeyox pu hām'āktux 'ohnāg, pa Yeyox te tikmū'ūn yōg hām'āktux'ax yūmmūg, tu:

—'Ok yõgnũ hãm'ãktux te 'ãxop kuxa nõã'? 62 Paxpu 'ãxop te' pẽnãhã 'ũgmũn, yã Tikmũ'ũn Kutok pẽnãhã, 'ihãg mõg pepix putpu' yã yõg xip'ax tu', nũy ta putep pe 'ãxop paxex putup? 63 Tikmũ'ũn koxuk pip, puxix hi tikmũ'ũn. Yõgnũ hãm'ãktux te' koxuk putuk, tu tikmũ'ũn hĩnnãhã'. 64 Pa' pip 'ãxop kopah tikmũ'ũn kuxa mãm 'ohnãg. Kaxĩy.

Yã hõmã 'ũhittap Yeyox te' yũmmũg mõkuma'mõg yãg xop kuxa mãm 'ohnãg, tu kama' yũmmũg tik te' gãy xop mõgãp-tup Yeyox hah, puyĩy xũygã'.

65 Ha Yeyox te:

—Hamũn 'ãte xa hãm'ãktux, Topa tek ha tikmũ'ũn nũnnãhã, puxix 'ũg ha nũ'. Pa Topa tek ha tikmũ'ũn nũnnã 'ohnãg, puxix nũn 'ohnãg, yã 'ũgkopa' kuxa mãm putup'ah. Kaxĩy.

66 Yĩy ta Yeyox nĩm tikmũ'ũn xohix te', tu xe Yeyox pe' mõg 'ohnãg, 67 ha Yeyox te yã yõg tik te 12 xop pu:

—'Ok 'ãxop tek nĩm putup kamah, nũy ta mõg? Kaxĩy.

68 Ha Xĩmãm Pet te:

—Tep pek mũg mõg putup? 'Õg hãm'ãktux'ax tek mũg hĩnnãhã', hak mũg hi hãmãxatamuk xohix kux 'ohnãg hã. 69 'ũgmũ'ãte' yũmmũg 'ãmũn yã Kunnux, ha Topa te 'ãmũn yãykutnãhã'. Yã Topa tu 'ãnũn. Kaxĩy.

70 Ha Yeyox te:

—'Ok 'ãte 'ãxop yĩmõgãtux tikmũ'ũn kopah? Pa 'ãxop kopa' xip yãp-xet, yã Hãmgãyãgnãg xop yõg tik te 'ãxop kopa' xip. Kaxĩy.

71 Hamũn, Yeyox te Yot 'ãktux, yã Xĩmãm kutok Yot, yã' xip Yeyox yõg tik te 12 xop kopah, pa hãpxip 'ihã Yot te' gãy xop mõgãp-tup Yeyox hah, puyĩy Yeyox xũygã'.

Yeyox xix' taknõy xop

7 1 Ta' mõg Yeyox, tu hãpkumep hãpxexka Ganinet tu'. 'A' putup'ah, nũy hãpkumep hãpxexka Yonex tu', yã Yoneo xexka xop tep-tup, nũy Yeyox putex Yonex tu'. 2 Hãpxip kutõgnãg 'ihã' xip'ax 'ãmuk xexka 'ãxet'ax Mĩptutnãg Yõg 'ãmuk Xexka'. 3 Ha ta' pip Yeyox taknõy xop, tu:

—'ãpu mõg Yonex tu', puyĩy 'ãmũtik hãpkumep xop pẽnã' xate hãpxopmã ka'ok xe'ẽgnãg. 4 Xatep-tup, pu tikmũ'ũn 'ãyũmmũg, ha ta yã yõg hãpxopmã'ax xaptop putup'ah. Xate hãpxopmã ka'ok xe'ẽgnãg. 'ãpu 'ũmĩy, puyĩy tikmũ'ũn xohix pẽnã', nũy 'ãyũmmũg. Kaxĩy.

5 Yã 'a' taknõy xop mũn te Yeyox kopa kuxa mãm 'ohnãg

6 Ha Yeyox te:

—Hõnhã 'ũmĩy hok pu' max. 'Ap xe'e'ah hõnhã, pa 'ãmniy xohix 'ũxe'e 'ãxop yõg. 7 Tikmũ'ũn xohix te 'ãxop putup nõg yũmmũg 'ohnãg, pa tikmũ'ũn xohix tek putup nõg, yã 'ãte hãm'ãktux punethok tikmũ'ũn te hãpkummuk mĩy. 8 'ãpu mõg 'ãmuk xexka hah. 'Ap 'ũgmõg putup'ah nõmhã. 'A 'ãmniy xe'e'ah yõgnũ'. Kaxĩy.

9 Hã kaxĩy Yeyox te hãm'ãktux, tu' nox xip hãpxexka Ganinet tu'.

Yeyox mōg 'āmuk xexka hah

¹⁰Ha ta' mōg 'ūtaknōy xop 'āmuk xexka hah, ha hāpxip 'ihā' mōg kama Yeyox, pa yāy xaptop, yā tikmū'ūn te' pēnā 'ohnāg. ¹¹Ha Yoneo xexka xop te Yeyox xak 'āmuk xexka tu', tu tikmū'ūn yīykopit, hu:

—Pi'yā' xip Yeyox? Kaxīy.

¹²Ha tikmū'ūn te hām'āktux pū'ūgnāg punethok, ha' yāg te:

—Yā tik max nō'ōm. Kaxīy.

Pa' yāg nōy te:

—Tute mō'āmā'. Kaxīy.

¹³Pa' xohix te hām'āktux pū'ūgnāg, yā hām'āktux xaptop, Yoneo xexka xop yīpkutuk tu'

¹⁴Hāpxip 'āmuk xexka kote 'ihā' mōg Yeyox, tu mōktu Topa pet xexka hā mō'nāhā, tu tikmū'ūn pu hāmyūmmūgāhā kōnāmāhā, ¹⁵ha Yoneo xexka xop te' yēy, tu:

—Texīy kāy te hāmyūmmūg xexka', pa tappet mīy 'ohnāg? Kaxīy.

¹⁶Ha Yeyox te:

—'A 'āte yāy yōg hāmyūmmūg yūmmūgā'ah, pa Topa yōg, yā tute nūg mūn kutnāhā'. ¹⁷Tikmū'ūn 'ūm tep-tup, nūy mīy Topa te nōm putup, puxix yūmmūg putup 'āte Topa yōg hāmyūmmūg 'āktux, 'a yōg'ah.

¹⁸Tikmū'ūn 'ūm te yāy yōg hāmyūmmūg 'āktux, puxip-tup, pu tikmū'ūn hāmpē'paxex yā' xexka nō'ōm. Ha ta' nōy tep-tup, pu tikmū'ūn hāmpē'paxex yā' xexka Topah. Yā Topa te nū nōm kutnāhā', yā tik yok, yā' koit 'ohnāg.

¹⁹Hōmā Mōyyex te xa' popmāhā Topa te nōm xat. Hamūn, pa 'āxop xohix te' mīy 'ohnāg Topa yōg xat'ax. Teptu 'āxop tep-tup, nūy 'ūkputex? Kaxīy.

²⁰Ha tikmū'ūn te:

—Yāmīy kummuk xip 'ākopah. Tep-te 'āp-tex putup? Kaxīy.

²¹Ha Yeyox te:

—'Āte hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg puxet, yīy 'āxop kuxa te' yēy. ²²Hōmā 'ūhittap mōnāyxop tek-tok pit xop xax mep 'ūyīmap hāmāxap, ha ta hāmyāxatamuk punethok nōg, 'ihā Mōyyex te' xat, pu' mīy nō'ōm, yīy ta hōnhā 'āxop te' mīy 'āmnīy hām hok 'ihā'. ²³'Āxop tek-tok pit xax mep 'ūyīmap 'āmnīy hām hok 'ihā', nūy Mōyyex yōg xat'ax mīy. Texīy 'āxop gāy, yā 'āte tik hittupmāhā 'āmnīy hām hok 'ihā'? ²⁴'Āxop te hāmpēnāhā mō'ka'ok, tu yōgnū hāpxopmā'ax kopit mō'ka'ok, tu hām'āktux mō'ka'ok 'ūgkummuk. Kaxīy hok! 'Āpu yōgnū hāpxopmā'ax kopit mō'ka'ok hok! Kaxīy.

'Ok Topa te Yeyox yāykutnāhā'?

²⁵Ha ta kōmēn Yenoyanēn yōg yāg xop te:

—'Ok nō'ōm tihik? 'Ok tikmū'ūn te' kāy putex putup? ²⁶Pēnā! Tute tikmū'ūn xohix mūtik hām'āktux, pa tikmū'ūn te Yeyox pa 'ohnāg, yā' mūg 'ohnāg. 'Ok xexka xop te' yūmmūg 'ohnāg yā Yeyox, Topa te nōm yāykutnāhā'? ²⁷'Ūnūn

nõ'ôm, Topa te nõm yâykutnâhâ!, puxix tikmũ'ün yũmmũg putup'ah 'üyõg xip'ax, xix hãm tu' nũn yũmmũg putup'ah, pa yũmũg xohix te' yũmmũg Yeyox yõg xip'ax, xix yõg hãm tu' nũn, xix yõg 'âtak, xi' tut. Kaxiy.

²⁸Ha ta' xip Yeyox Topa pet xexka kopah, tu tikmũ'ün pu hãm yũmmũgâhâ!, tu hãm'âktux ka'ok, hu:

—'Ok 'âxop tek mũn yũmmũg xe'e'? 'Ok 'âxop te' yũmmũg hãm tuk nũn? 'Ak puxet nũn'ah, yâ Topa xe'e te nũgkutnâhâ!, pa 'âxop te Topa yũmmũg 'ohnâg. ²⁹Pa 'âte nõm yũmmũg. Yâ 'âte nõm tuk nũn, ha tute nũgkutnâhâ!. Kaxiy.

³⁰Ha tikmũ'ün te' kax, pu xonat xop Yeyox mũy, pa' mũg 'ohnâg, yâ Yeyox mũg yõg 'ãmniy xe'e xupep 'ohnâg. ³¹Pa tikmũ'ün punethok kuxa mãm ka'ok Yeyox kopah, tu:

—Kunnix nũn, yâ Topa te nõm yâykutnâhâ!, ha' nũn, tu hãpxopmã ka'ok xe'ëgnâg. Yâ Yeyox te' mĩy punethok te kaxiy. Kaxiy.

Xonat xat, pu Yeyox mũy

³²Yâ tikmũ'ün xohix te hãm'âktux pũ'ũgnâg te kaxiy, ha Paniye xop te' xupak, hu xonat xat xix 'ãmânex xexka xop te xonat xat, pu Yeyox mũy.

³³Ha Yeyox te:

—Hãpxip kutõgnâg hãg xip'ax 'âxop kopah, tu tak mõg putup nõm hah, yâ nõm te nũgkutnâhâ!, yâ nõm hak mõg putup. ³⁴'âxop tek xak putup, pak xipi tapax 'ohnâg. Yâ 'ügmõg putup nõm hãm tu!, pa 'ãmõg yũmmũg 'ohnâg. Kaxiy.

³⁵Ha Yoneo xexka xop te yã mũtik hãm'âktux, hu:

—Pi'yã' mõg putup? Texiy yũmũ'âte nõm xipi tapax 'ohnâg? 'Ok mõg putup kãmên tu' hãpxexka Genex tu'? Yâ Yoneo xop pip 'õnteh. 'Ok Genex yõg xop pu hãm yũmmũgãp-tup? ³⁶Putep 'âktux? Tute: “'âxop tek xak putup, pak xipi tapax 'ohnâg. 'ãmõg yũmmũg 'ohnâg.” Kaxiy. Putep xuktux Yeyox? Kaxiy.

Kõnãg kox putuk tikmũ'ün kuxa kopah

³⁷Ta 'ãmuk xexka yõg 'ãmniy xox putox, yâ 'ãmuk xexka yõg 'ãmniy xexka!, 'ihã' xip Yeyox, tu hãm'âktux ka'ok, hu:

—'Ü'üm te kõnãg putup xũynãg putuk 'âkuxa kopah. Mã 'üg ha, nũy xo'op putuk. ³⁸Yâ Topa yõg tappet te: “Tikmũ'ün 'üm 'ügkopa' kuxa mãm, tu' kuxa kopa' mõg putup kõnãg kox xexka punethok putuk, yâ kõnãg xet putuk, tu hãptopa' mõg putup”. Kaxiy.

³⁹Yâ Yeyox te Topa Koxuk 'âktux, yâ kõnãg kox putuk Topa Koxuk tikmũ'ün kuxa kopah, tu tikmũ'ün hĩnnâhâ!. 'Ükuxa mãm xop te Topa Koxuk pap-tup. Pa nõm 'ãmniy 'ihã Yeyox te hãm'âktux, 'ihã' hõm 'ohnâg Topa Koxuk. Nãy, pu Yeyox xok, tu putpu' hi!, tu yõg hãm xe'ëgnâg tu' mõg hãmãxap, tuk-nãy tu Topa Koxuk hõm putup.

Tikmũ'ün hāmp'e'paxex'ax yāy pot

⁴⁰Tikmũ'ün te' xupak, ha punethok te:

—Yā tute Topa pupi hām'āktux xe'e!. Kaxīy.

⁴¹Ha ta' yāg te:

—Nōm yā Kunnix, yā Topa te nōm yāykutnāhā!. Topa yōg tappet te hām'āktux Kunnix nūn putup. Kaxīy.

Pa tikmũ'ün nōy te:

—'A' Ganinet tu' nūn putup'ah Kunnix. ⁴²Topa yōg tappet te hām'āktux Kunnix te Namix yōg xupepmā xop kopa' xip putup, tu nāp-tup kōmēn Menēg tu', yā Namix yōg xip'ax Menēg. Kaxīy.

⁴³Ha tikmũ'ün hāmp'e'paxex'ax yāy pot. ⁴⁴Yā yāg xop tep-tup, pu xonat Yeyox mūy, pa' mūg 'ohnāg.

Yoneo xexka xop kuxa mām 'ohnāg Yeyox kopah

⁴⁵Ha ta' mōg putpu' xonat xop 'āmānex xexka xop hah, tu paniye xop ha' mōg, ha' yīykopit, hu:

—Tepu Yeyox nūnnā 'ohnāg? Kaxīy.

⁴⁶Ha xonat xop te:

—Yā hām'āktux max Yeyox te!. Tep-te hām'āktux nōm tik yōg hām'āktux putuk? Yā tik 'ohnāg. Hām'ūmhā hām'āktux nōm tik yōg hām'āktux putuk? Yā hām'āktux 'ohnāg. Kaxīy.

⁴⁷Ha Panixet xop te:

—'Ok 'ākuxa mām 'ūyōg mō'āmā'ax kopa kamah? ⁴⁸Tik xexka 'ūm kuxa yūm kāy kopah, xix Paniye 'ūm? Hām'ūmhā'? Yā tik xexka 'ohnāg xix Paniye 'ohnāg kuxa mām kāy kopah. 'Āmhok. ⁴⁹Tikmũ'ün te' yūmmūg 'ohnāg Mōyyex yōg xat'ax, yīy Topa te nōm xūygāp-tup. Kaxīy.

⁵⁰Pa' xip Nīkonēm, yā hōmā Yeyox ha' mōg Nīkonēm, yā Paniye xop kopa' xip. Tute:

⁵¹—Yūmū yōg xat'ax te hām'āktux, hu: “Āpu tik yōg hāpxopmā'ax kopit hāmāxap, tuk-nāy tu' xuktux 'ūkummuk tihik.” Kaxīy.

⁵²Ha' nōy te:

—'Ok hāpxexka Ganinet tu' 'ānūn kamah Yeyox putuk? 'Āpu mōkupix max Topa yōg tappet, ha xate' yūmmūg putup Topa pupi hām'āktux xop te hāpxexka Ganinet tu' nūn 'ohnāg. Kaxīy. ⁵³Ha ta' nūn tikmũ'ün yāy pet hah.

'Ūn te' nōy hā' xupxet

8 ¹Ha ta' mōg tikmũ'ün xohix xexka yāy pet hah, ha ta' mōg Yeyox yīktix 'Onimet Kup tu' ²Hāptup māyōn xupep 'ihā' mōg Yeyox tu mōktu putpu' xupep Topa pet xexka tu', pa tikmũ'ün xop xexka te Yeyox xakot, ha Yeyox yūm, tu tikmũ'ün pu hāmyūmmūgāhā kōnāmāhā'. ³Ha ta' pip kama tik te hāmyūmmūg xop xix Paniye xop, tu' nūnnāhā 'ūhūn.

Hômã 'ün te' nōy hã' xupxet, ha tikmũ'ün te' pēnãhã'. Nôm te 'ün xix tikmũ'ün keppah, hak-nihã' xip. ⁴Ha nôm xop te Yeyox pu hãm'äktux, hu:

—Notot, nũ 'ün te' nōy hã' xupxet, ha tikmũ'ün te' pēnãhã'. Yã' xonnix.

⁵Ha ta hãmã Mōyyex te' kax'ãmi yũmũ yōg xat'ax yōg tappet tu', tu kax'ãmi, pu tikmũ'ün 'ün te kaxiy tu' mĩkaxxap hã tux, tu nōp-tex. Putep xuktux 'ãmũn nômhã'. Putep mũn mĩy putup yũmũ'äte'? Kaxiy.

⁶Yã Paniye xop yōg hãm'äktux te pamãg putuk. Yã 'üp-tup, puyiy Yeyox hãm'äktux kummuk, puyiy tikmũ'ün xuktux Yeyox 'ükummuk. Pa Yeyox nü'xup, tu' yĩm kutok hã' kax'ãmi hãm tu'. ⁷Ha tik te xe' yiykopit punethok, ha' yok Yeyox, tu:

—'Ok xip nũnte tik te hãpkummuk mĩy 'ohnãg? 'Üxip, puxix mō xap yōn hãmãxap putup. Kaxiy.

⁸Yeyox nü'xup 'üxeheh, tu xe kax'ãmi hãm tu', ⁹ha' xupak xop 'üp-xet hu' mōg, yã kutut mōg hãmãxap, tu mōktu tik xip 'ohnãg Yeyox mütik xix 'ün mütik. Yã' xip Yeyox xix 'ühün, ¹⁰ha Yeyox yok, tu:

—Nixxix, pi'yã' mōg tihik? Pi'a' pip tik te hãm'äktux 'äkummuk? Kaxiy.

¹¹Ha:

—Yãyã, 'ümōg ka'mãm, yã' pip'ah. Kaxiy.

Ha Yeyox te:

—Hamũn, 'a 'äte hãm'äktux'ah 'äkummuk, 'a yã 'äkummuk'ah. Mōg, nũy xe hãpkummuk mĩy hok. Kaxiy.

Yeyox te tikmũ'ün xohix yōg kũyãnãm putuk

¹²Ta xe' xip Yeyox xix tikmũ'ün, ha Yeyox te:

—'Äte kuyãnãm putuk tikmũ'ün xohix pu'. Nôm te 'üg pe' mōg, yã' xip kuyãnãm putuk 'ükuxa kopah, yã hi'ax kux 'ohnãg yōg kuyãnãm, ha nôm xop 'a' pip'ah hãpkoxtap kopah. Kaxiy.

¹³Ha Paniye xop te:

—Nômhã 'ãp-xehnãg te yãy 'äktux, yiy 'ōg hãm'äktux 'üxe'e 'ohnãg. Kaxiy.

¹⁴Ha Yeyox te:

—Paxpuk puxehnãg te yãy 'äktux, puxix 'üxe'e yōg hãm'äktux. Hamũn, 'äte' yũmmũg hãm tuk nũn, xix hãm tuk mōg putup kama' yũmmũg. Pa xate' yũmmũg 'ohnãg hãm tuk nũn, xix hãm tuk mōg putup kama xate' yũmmũg 'ohnãg. ¹⁵'Axop te hãm'äktux mō'ka'ok 'ünōy kummuk, yã 'axop te tikmũ'ün xohix putuk. Pa 'äte hãm'äktux 'ohnãg 'ünōy kummuk. ¹⁶Paxpu 'äte hãm'äktux 'ünōy kummuk, kopxix 'ünōy yōg hãpxopmã'ax kopit xe'e. 'Ügpuxehnãg xip 'ohnãg, pa yōgnũ 'ãtak xip 'ügmütik. Tute nũgkutnãhã'. ¹⁷Yã 'ükax'ãmi 'ōg xat'ax yōg tappet tu', 'ütix te pēnã xop 'äktux, ha hãm'äktux tix te yãy putuk, puxi' xe'e 'üyōg hãm'äktux. ¹⁸'Äte yãy 'äktux, ha yōgnũ 'ãtak tek mũn 'äktux kamah, yã hãm'äktux tix te yãy putuk. Tute nũgkutnãhã' Kaxiy.

¹⁹Ha nôm te:

—Pi'yã' xip 'ōg 'ãtak? Kaxiy.

Ha Yeyox te:

—'Ap 'ãxop tek yũmmũg'ah xix yõgnũ 'ãtak 'ap yũmmũg'ah kamah. Paxpu 'ãxop 'ũgyũmmũg, hu ta yõgnũ 'ãtak yũmmũg kamah. 'A 'ãxop tek 'ũgyũmmũg'ah. Kaxiy.

²⁰Hã kaxiy Yeyox te xohix pu hãmyũmmũgãhã Topa pet xexka kopah. 'Õnte tikmũ'un te mĩpkox kopa tayũmak nĩm. 'A' xonat te Yeyox mũg'ah, yã yõg 'ãmnĩy xe'e'ah, yĩ' mũg 'ohnãg.

'Û'ũm Yeyox

²¹Ta xe hãm'ãktux Yeyox tikmũ'un mütik, hu:

—'Ûgmõg putup nũpeheh, ha xatek xak putup, pa' pip 'õg hãpkummuk mĩy'ax, 'ihã 'ãxakix putup, hu 'ãmõg yũmmũg 'ohnãg yõgnũ xip'ax, tu 'a' nõm tu 'ãmõg putup'ah. Kaxiy.

²²Ha Yoneo xexka xop te:

—Tute hãm'ãktux: "'ãmõg yũmmũg 'ohnãg yõgnũ xip'ax. Putep xuktux? 'Ok yãy putex putup? Kaxiy.

²³Ha Yeyox te:

—'Õg pip'ax pip nũnte hãm xexka tu', pa 'ũkxip'ax pip pepix pexkox tu'. 'Õgnũ pip'ax yã hãm xexka', pa 'ũkxip'ax xip'ah hãm xexka tu'. ²⁴Hã kaxiy 'ãte xa hãm'ãktux, 'ũpip 'õg hãpkummuk mĩy'ax, 'ihã 'ãxakix putup. 'ãxop kuxa mãm 'ohnãg 'ũgmũn kopah, 'ihã 'õg hãpkummuk mĩy'ax pip ka'ok 'ãxop mütik. Hamũn, 'ãkuxa mãm 'ohnãg 'ũgmũn kopah, yã 'ũkxuxet'ax nõy yã 'ũgmũn yãg mũn. Kaxiy.

²⁵Ha nõm te:

—'ãmũn 'ũ'ũm? Kaxiy.

Ha Yeyox te:

—Hõmã 'ãte xa nõm 'ãktux punethok ²⁶'ãte xe xa hãm'ãktux punethok, tu xe 'õg hãpxopmã'ax kopit putup punethok, nũy hãm'ãktux 'ãxop te hãpkummuk mĩy punethok. Topa te nũgkutnãhã', yã' xe'e', ha 'ãte nõm yõg hãm'ãktux 'ãpak, tu nõm 'ãktux tikmũ'un xohix pu', tu hãpxop nõy 'ãktux 'ohnãg. Kaxiy.

²⁷Ha tikmũ'un te' yũmmũg 'ohnãg Yeyox yõg hãm'ãktux, yã Yeyox yõg 'ãtak 'ãktux'ax yũmmũg 'ohnãg. ²⁸Ha Yeyox te:

—'ãxop tek mũn Tikmũ'un Kutok xup putup pepix mĩpkupnix tu', hak xup putup, tuk xok putup, 'ihã 'ãxop te' yũmmũg putup 'ũgmũn yãg mũn, tu 'ãxop te' yũmmũg putup 'ãte yãp-xehnãg hã hãpxopmã 'ohnãg, pa yõgnũ 'ãtak yõg hãmyũmmũg 'ãktux 'ãte', tu hãpxop nõy 'ãktux 'ohnãg, ²⁹ha Topa te nũgkutnãhã', yã' xip 'ũgmütik, tuk nĩm putup'ah. Yã hamũn, 'ãte hãpxopmã', hã Topa tep-tuppax, ha hãpxop nõy mĩy 'ohnãg. Kaxiy.

³⁰Ha tikmũ'un te' xupak Yeyox yõg hãm'ãktux, ha' punethok kuxa mãm Yeyox kopah.

Nõm te hok hã hãm putuk

³¹Ha Yeyox te Yoneo xop yõg kuxa mãm ka'ok xop pu hãm'ãktux, hu:

—Āxop te yōgnū hāmyūmmūg tu 'īpkox pip, tu' mīy, nūy ta 'āxop yā yōgnū xop. ³²Āxop te nōm te hok hā hām putuk, ha' nōy te 'āxop xatpax. Pa 'āxop te' yūmmūg putup hāmyūmmūg'ax xe'e, ha hāmyūmmūg xe'e'ax te 'āxop mōy putup, xayīy mōg, tu xe nōm te hok hā hām xop putuk'ah. Kaxīy.

³³Pa tikmū'ūn te:

'Amanām yōg xupepmā xop kopak mūg pip, tu nōm te hok hā hām putuk 'ohnāg. Yā' nōy tek mūg xatpax 'ohnāg. Teptu xate hām'āktux, 'ūgmūg mōy, nūy ta mōg? Kaxīy.

³⁴Ha Yeyox te:

—Āte xa hām'āktux hāmyūmmūg xe'e!. Tikmū'ūn 'ūm te hāpkummuk mīy, ha hāpkummuk mīy'ax putup xūy'ax te tikmū'ūn xatpax, ha tikmū'ūn te nōm te hok hā hām putuk. ³⁵'A' nōm te hok hā hām xip ka'ok'ah xuxyā xop kopah, pa' mōg putup. 'A' xip ka'ok'ah. Ha tak-tok xip ka'ok xuxyā xop kopah, tu' mōg putup'ah, yā' xip ka'ok. ³⁶Pak mūn Topak-tok te 'āxop mōy, xa mōg, yā 'āmōg putup xe'e!, tu nōm te hok hā hām putuk putup 'ohnāg, ha hāpkummuk mīy'ax te 'āxop xat putup 'ohnāg. ³⁷Āte' yūmmūg 'āxop yā mōnāyxop 'Amanām yōg xupepmā xop. Pa 'āxop tep-tup, nūy 'ūkputex. 'Āxop te yōgnū hāmyūmmūg pa 'ohnāg, hup-tup, nūy 'ūkputex. ³⁸Yōgnu 'ātak te 'a' mūg hāpxop punethok, ha 'āte xa nōm 'āktux, pa 'āxop te' mīy 'ōgnū 'ātak yōg xat'ax. Kaxīy.

³⁹Ha tikmū'ūn te:

—Yōgnū 'ātak yā 'Amanām. Kaxīy.

Ha Yeyox te:

Paxpu 'āxop yā 'Amanām yōg xop, nūy ta hāpxopmā yā 'Amanām putuk. ⁴⁰Topa te 'ā hām'āktux, ha 'āte xa nōm 'āktux, yā hāpxop nōy 'āktux 'ohnāg. Pa 'āxop tep-tup, nūy 'ūkputex, yā 'a 'Amanām putuk'ah. ⁴¹'Āxop te hāpxopmā 'ōgnū 'ātak putuk. Kaxīy.

Ha tikmū'ūn te:

—Topa mūn yā 'ūgmū yōg 'ātak, yā Topap-xehnāg, yāg mūg yā Topak-tok xe'e, yā 'ap 'āmūn putuk'ah. Kaxīy.

⁴²Ha Yeyox te:

—Paxpu Topa yā 'ōgnū 'ātak, nūy ta 'āxop putuppax 'ūgmūn. Hamūn, 'āte Topa tuk nūn, tu nūktuk xupep nūnteh. 'A' 'āte nū yāy kutnā'ah, pa yā Topa te'. ⁴³Teptu 'āxop te' yūmmūg 'ohnāg yōgnū hām'āktux. 'Ok 'āxop te nōā' tot 'ohnāg yōgnū hām'āktux? ⁴⁴'Āxop yā Hāmgāyāgnāg kutok, tu 'āxop te' mīy 'ōgnū 'ātak te nōm putup. Yā hām xexka yōg hāmyāxatamuk tox hā Hāmgāyāgnāg te' kixpax. Tuteptup nōg hok'ah hāmyūmmūg'ax xe'e, yā Hāmgāyāgnāg 'ūyok 'ohnāg, tu' koitpax, yā Hāmgāyāgnāg te kaxīy, tu' koitpax, yā koit'ax xohix xexka mīy. Koit'ax yā Hāmgāyāgnāg kutok. ⁴⁵'Āte xa hāpxe'e 'āktux, yā' koit 'ohnāg, pa 'āxop kuxa mām 'ohnāg yōgnū hāmyūmmūg'ax kopah. ⁴⁶Pi'yā 'āxop kopa te' xuktux'ax 'āte hāpkummuk mīy? Yā tik te nōm 'āktux 'ohnāg. 'Āte hāpxe'e 'āktux. Teptu 'āxop tek kopa 'ākuxa mām 'ohnāg? ⁴⁷Topa yōg tikmū'ūn te Topa yōg hām'āktux'ax 'āpak, tu' yīpkox pip. Pa 'āxop 'a' Topa yōg'ah, hu 'āyīpkox pip 'ohnāg. Kaxīy.

Yeyox xix 'Amanām

48 Ha Yoneo xexka xop te:

—'Ok 'ügümü'äte häpxe'e 'äktux 'ämün te Xāmānit xop kopa 'äxip, ha' xip yāmīy kummuk 'äkopah? Yā hamün. Kaxīy.

49 Ha Yeyox te:

—'Ap xip'ah yāmīy kummuk 'ügkopah. 'Äte yōgnū 'ātak max 'äktux, ha ta 'äxop tek mün 'äktux kummuk. 50 'A 'äte' xak 'ohnäg, puyīy tikmū'ün 'ügümün 'äktux max. 'Äte' xak 'ohnäg, puyīy tikmū'ün 'ügümün xexka mīy. Yā' nōy puxet tek mün 'äktux max, tuk xexka mīy, tu 'ög häpxopmā'ax kopit, tu' xuktux 'äxop kohe', pak mün yok. 51 'Äte häpxe'e 'äktux. Nöm 'üm te yög hām'äktux'ax 'äpak, tu' yīpkox pip, puxix hi xe'ēgnäg mökuma' mög, ha' kux 'ohnäg yā xakix xe'e putup 'ohnäg. Kaxīy.

52 Ha Yoneo xop te:

—'Ügmü'äte' yümmüg nōmhā' 'üxip yāmīy kummuk 'äkopah. 'Amanām xok, xix tik te Topa pupi hām'äktux xop xakix kamah, pa xate' xuktux, hu: "Nöm 'üm te yög hām'äktux'ax 'äpak, tu' yīpkox pip, puxix xakix xe'e putup 'ohnäg. 53 Yümü yög 'ātak 'Amanām xok. Xate putep mün 'äktux? 'Ok 'ämün xexka', pa 'Amanām kutōgnäg? Yā Topa pupi hām'äktux xop xakix kamah. 'Ok xate hāmpē'äpaxex 'äxexkanām? Kaxīy.

54 Ha Yeyox te:

—Paxpu 'äte yāy max 'äktux, tu yāy xexka mīy, puxix tu' kummuk, yā hām'äktux kummuk. Pa yōgnū 'ātak tek mün max 'äktux, tuk xexka mīy. Yā yōgnū 'ātak te' mīy. Yōgnū 'ātak yā 'äxop te' xānāhā', hu: "Topa yümü yög". 55 Pa 'äxop te nöm yümmüg 'ohnäg hok'ah, pa 'äte nöm yümmüg. Paxpu 'äte hām'äktux nöm yümmüg 'ohnäg, koxix koit, yā 'äxop putuk. Pa 'äte nöm yümmüg, tu yög hām'äktux'ax 'äpak, tuk yīpkox pip. 56 Hōmā 'ühittap 'ög 'ātak 'Amanām kuxa hittup yā tute' yümmüg 'äte häpxopmā'ax, tu' yümmüg, hu' kuxa hittup. Kaxīy.

57 Ha Yoneo xop te:

—'A 'ög hāmyāxatumuk te 50'ah. 'Ok xate 'Amanām pēnāhā'? Kaxīy.

58 Ha Yeyox te:

—'Äte xa häpxe'e 'äktux. Hōmäg xip ha kunāy tu' xip 'Amanām. 'Ügxip mökumakmög. Kaxīy.

59 Ha tikmū'ün te mīkaxxap pop, nūy nō Yeyox tux, nūy putex, pa Yeyox te yāy xaptop, tu ta' mög Topa pet xexka künāpah.

Yeyox xix tik pa hok

9 1 Ta xe häpkumep Yeyox, pa' xip tihik, tu' pa hok. 'Ütut te' put, 'ihā' pa hok, tu yög hāmyāxatumuk tox hā' pa hok. 2 Ha ta' pip Yeyox yög tik xop, tu Yeyox pu' yīkopit, hu:

—Yāyā', tep-te häpkummuk mīy, yīy tik pa hok, 'ihā' tut te' put? 'Ok pe tik te häpkummuk mīy, 'ok pe' tak xi' tut? Kaxīy.

3 Ha Yeyox te:

—'A' tik te yây pa hokgâ'ah, xi' tak te' pa hokgâ'ah, xi' tut te' pa hokgâ'ah. Yâ tik pa hok, puyîy tikmû'ûn yûmmûg Topa ka'ok xexka te tik pu' mîy putup hâpxop max xe'ëgnâg. ⁴'Âpu yûmû hãm mőkumakmög. Yâ Topa te nûgkutnâhâ', 'û hãm. 'Âpu yûmû hãm. Hâpxip 'îhâ yûmûg hãm putup 'ohnâg, yâ 'âmnîy putuk 'îhâ tikmû'ûn hãm 'ohnâg. ⁵'Ûkxip nûnte hãm xexka tu', tu 'âte tikmû'ûn pu Topa mûg xix hãmmax mûg. Yâ 'âte kuyânãm putuk, yâ tikmû'ûn pu hâpxop xohix tupmâhâ'. Kaxîy.

⁶Ta Yeyox te mō' yîyhep yōn hãm tu', tu hãm kotînnâhâ', tu putōy mîy, tu putōy hã tik pa mō'nîy, ⁷tu tik pu hãm'aktux, hu:

—Mög, nûy yây pa pix puxhep Xino'e tu'. Yâ kōnâg kox te puxhep xetnâhâ'. Kaxîy.

Yâ Xino'e te tikmû'ûn yîy'ax hã: “Mőkutnâhâ” Kaxîy.

Ha ta' mōg tihik, tu yây pa pix, tu hãmpênâhâ', tu putpu' nûn, tu nûktu' xupep. ⁸Ha ta' pîp tik xape xop xix tikmû'ûn nōy. Hōmã nōm te tik pênâhâ', 'îhâ tik te ta tu hâpxop kax xix tayûmak xak. Ha' xohix te: —'Ok nō'ôm tihik. 'Ok hōmã' yûm, tu ta tu' kax, nûy tayûmak pop? Kaxîy.

⁹Ha' yâg te:

—Hamûn nō'ôm. Kaxîy.

Ha ta' yâg nōy te:

—'Âmhok, yâ nōm putuk. Kaxîy.

Pa tik te:

—Yâg mûn. Kaxîy.

¹⁰Ha tikmû'ûn te:

—Texîy xate hãmpênâhã nōmhã'? Tep-te 'âpa mîy? Kaxîy.

¹¹Ha tik te

—'Ûxip tihik 'ûxuxet'ax Yeyox, tu putōy mîy, tu nōm mōg pa nîy, tuk xat hu: “Mög, nûy yây pa pix puxhep Xino'e tu'”. Kaxîy. Ha tak mōg, tu yây pa pix, tu hâpxip 'ohnâg 'îhâ 'âte hãmpênâhâ'. Kaxîy.

¹²Ha tikmû'ûn te:

—Pî'yâ' xip nōm tihik? Kaxîy.

Ha tik te:

—'Întu', 'a 'âtep yûmmûg'ah. Kaxîy.

Paniye xop te' yîkopit

¹³Ha ta tik mōgãhã tikmû'ûn te Paniye xop hah. ¹⁴Yâ nit xap, yâ Yoneo xop yōg 'âmnîy hãm hok 'îhâ Yeyox te putōy mîy, tu tik pa mîy. ¹⁵Ha Paniye xop te xe tik hã' yîkopit, texîy hãmpênâhã nōmhã'. Ha tik te:

—Yâ tute putōy hã mō 'ûgpa nîy, ha 'âte yây pa pix, hu nōmhã hãmpênâhã'. Kaxîy.

¹⁶Ha Paniye yâg xop te:

—Nōm te' nōy pa mîy, 'ap Topa yōg tik'ah. Yâ tute 'âmnîy hãm hok yōg xat'ax 'âpak 'ohnâg. Kaxîy.

Pa yāg nōy te:

—'Ok tik kummuk te hāpxop ka'ok xe'ēgnāg texīy mīy? 'Āmhok. Kaxīy.

Yā yāg tep-tup nōg Yeyox, ha ta yāg tep-tup, yā nōm putox puxet 'ohnāg. ¹⁷Ha Paniye xop te xe:

—Tep-te xa 'āpa mīy? Xate putep mūn 'āktux? Texīy nō'ōm tihik? Kaxīy.

Ha tik te xe:

—Yā nōm te Topa pupi hām'āktux xop kopa' xip. Kaxīy.

¹⁸Ha Yoneo xop yōg xexka xop kuxa mām 'ohnāg. Hōmā tik pa hok, pa hōnhā hāmpēnāhā', pa nōm kuxa mām 'ohnāg, hu' xānāhā tik yōg 'ātak xi' tut, ¹⁹yīy ta' nūn, tu nūktu' mōxaha'. Ha Yoneo xexka xop te:

—'Ok nūhū 'āk-tok pit? Xate hām'āktux, xate' put, tu ta pa hok. Texīy hōnhā hāmpēnāhā'? Kaxīy.

²⁰Ha' tak xi' tut te:

—Hamūn, 'ūgmūg kutok, hak mū'āte' yūmmūg 'ūnāhā', tu ta' pa hok, ²¹pak mū'āte' yūmmūg'ah tu texīy tu hōnhā hāmpēnāhā', tuk mū'āte' yūmmūg'ah, tep-te tu pa mīy. 'Āpu 'ūgmūk-tok yīkopit. Yā' xiptap, tu hāmyūmmūg. Tute xa hām'āktux putup. Kaxīy.

²²Yā 'ātak te Yoneo xexka xop yīpkutuk xi' tut te', hu kaxīy hām'āktux. Yā Yoneo yōg xexka xop te' xat, pu tikmū'ūn Yoneo xop yōg Topa pet hā mōxa hok nōm te hām'āktux Yeyox yā Kunnix, yā Topa nū nōm kutnāhā'. ²³Yīy ta hām'āktux hā kaxīy 'ātak xi' tut, yā hām'āktux hu: "Yā' xiptap. 'Āpu' yīkopit". Kaxīy.

²⁴Ha Yoneo xexka xop te xe' xānāhā tihik, yā' tut te nōm put, tu ta pa hok. Ha ta tik nūn, ha' nōy te:

—'Āpu hām'āktux xeh Topa keppah. 'Āpu koit hok. 'Ūgmū'āte' yūmmūg 'ūkummuk Yeyox, yā hāpkummuk mīy. Kaxīy.

²⁵Ha tik te:

—'Āte' yūmmūg'ah 'ok pe tu' max, 'ok pe tu' kummuk nō'ōm, pa 'āte' yūmmūg hōmā 'ūkpa hok, pa hōnhā 'āte hāmpēnāhā'. Kaxīy.

²⁶Ha: Texīy? Putep mūn mīy? Tep texīy 'āpa mīy? Kaxīy.

²⁷Ha tik te:

—'Āte xa hām'āktux, pa 'āyīpkox 'ohnāg. Tep texīy 'āxop te xe yīkopit? Kaxīy.

Ha' nōy te:

—'Ok xatep-tup, nūy Yeyox mūtik mōg? Kaxīy.

²⁸Tuk-te'ex kummuk, tu:

—Yeyox mūtik 'āmōg, pak mūg mōg Mōyyex mūtik. ²⁹'Ūgmū'āte' yūmmūg Topa te Mōyyex mūtik hām'āktux, pa nō'ōm, yā hām 'ūm tu' nūn? Yā' yūmmūg'ah. Kaxīy.

³⁰Ha tik te:

—Texīy 'āxop te' yūmmūg 'ohnāg? 'Āxop te' yūmmūg'ah hām 'ūm tu' nūn, pa tutek pa mīy. ³¹Yūmū'āte' yūmmūg Topa te hāpkummuk mīy'ax xop 'āpak 'ohnāg, pa Topa te' nōy xop 'āpak, yā nōm te Topa 'āpak, tu' yīpkox pip, tu' mīy Topa te nōm putup. ³²Hām xexka yōg hāmyāxatamuk xohix xexka

'Ihã tikmũ'ün te hãpxopmã ka'ok xe'ëgnãg 'ohnãg, yã nõm putuk 'ohnãg. 'Ok xate' xupak tikmũ'ün te' pa mĩy, nõm nãhã, hu ta pa hok? 'Ãmhok. ³³Paxpu Topa yõg tik 'ohnãg 'õhõm, puxix hãpxopmã ka'ok xe'ëgnãg 'ohnãg. Kaxĩy.

³⁴Ha:

—'Ãmũn, 'ãnãhã hãpkummuk mĩy'ax mũtik, tu hãpkummuk mĩypax. 'Ok xatek mũ'ã hãmyũmmũgã? 'Ãmhok. Kaxĩy.

Tu' ta tik putyõn Yoneo xop yõg Topa pet kũnãpah, tu' xat, pu xe mõ'nã hok.

Pa hok xop putuk

³⁵Yã' putyõn, ha Yeyox te' xupak, tu ta' mõg, nũy tik xax, tu' xipih'i, tu: —'Ok 'ãkuxa yũm ka'ok Tikmũ'ün Kutok kopah? Kaxĩy.

³⁶Ha tik te:

—Yãyã, 'ãpu hãm'ãktux, 'ũ'ũm nõ'õm? 'Ûgkuxa yũm putup nõm kopah. Kaxĩy.

³⁷Ha Yeyox te:

Yãk mũn, 'ãte 'ãmũtik hãm'ãktux nõmhã. Kaxĩy.

³⁸Ha tik te:

—Yãyã, 'ũgkuxa yũm ka'ok 'ãkopah. Kaxĩy.

Tu' kopaxux hã' xip Yeyox keppah.

³⁹Ha Yeyox te:

—'Ûgnũn hãm xexka tu', nũy tikmũ'ün yõg hãpxopmã'ax kopit, nũy tikmũ'ün xatat. Tikmũ'ün yãg te hãm'ãktux, hu: “'Ûgmũ'ãte Topa yõg hãm'ãktux yũmmũg kutõgnãg, pak mũ'ãtep-tup, 'ũ hãmyũmmũg”. Kaxĩy. Yã nõm te' pa hok xop putuk, pa hãpxip 'Ihã hãmpãnãhã'. Ha ta tikmũ'ün yãg nõy te hãm'ãktux hitop, hu: “'Ûgmũ'ãte Topa yõg hãm'ãktux yũmmũg”. Kaxĩy. Yã nõm te pa hok xop putuk. Kaxĩy.

⁴⁰Ha Paniye xop te' xupak, ha' yãg te' yĩkopit, hu:

—Texĩy, 'ok 'ũgmũg pa hok xop putuk? Kaxĩy.

⁴¹Ha Yeyox te:

—'Ãxop te hãm'ãktux Topa yõg hãm'ãktux yũmmũg kutõgnãg, pap-tup, nũy hãmyũmmũg, nũy ta' pa hok xop putuk, tuk-nãy tu hãmpãnãhã', yã 'ãmax Topa keppah. Pa 'ãxop te kaxĩy 'ohnãg. Yã 'ãxop te hitop 'ãktux Topa yõg hãm'ãktux yũmmũg, nũy ta' pa hok xop putuk, tu 'ãkummuk Topa keppa mõkuma 'ãmõg. Kaxĩy.

Kahnẽn

10 ¹Ta xe tikmũ'ün pu hãm'ãktux Yeyox te, hu:

—'Ãte xa' yũmmũgãp-tup hãpxop, tu hãpxe'e 'ãktux putup. 'Ûxip kahnẽn yõg hãmpak'ax, ha' xupxet te hãmpak'ax 'ãtex, pa hãmpak'ax yĩkox hã' xupep 'ohnãg, ²pa kahnẽn yõg pãnã'ax te hãmpak'ax yĩkox hã' xupep, ³ha hãmyĩkox pãnã'ax te hãpxõn, ha' xupep kahnẽn yõg pãnã'ax, tu kahnẽn xãnãhã', yã xuxet'ax xohix hã' xãnãhã kahnẽn, ha kahnẽn te' xupak, hu' pe' mõg, ha kahnẽn yõg pãnã'ax te kahnẽn mõgãhã hãptopah, ⁴tu hãptopa' pip, tu' pãnã'ax

te mǎxap tu' mǒg, ha kahnĕn te' pe' mǒg, kahnĕn te' yǔmmǔg pĕnǎ'ax yǒg hām'ǎktux tu', ⁵ha kahnĕn te' nǒy pe' mǒg 'ohnǎg. 'Ūnǒy te kahnĕn xānǎhǎ', pa kahnĕn nūpanām, kahnĕn te' yǔmmǔg 'ohnǎg 'ūnǒy yǒg hām'ǎktux tu'. Kaxīy.

⁶Yeyox te nǒm 'ǎktux, nūy tikmū'ūn pu hǎpxop nǒy yǔmmǔgāhǎ', pa tikmū'ūn te hām̄yūmmǔg 'ohnǎg. Tikmū'ūn te hāmpe'paxex texīy hām'ǎktux.

Yeyox te kahnĕn yǒg pĕnǎ'ax max putuk

⁷Ta xe hām'ǎktux Yeyox te, hu:

—'ǎte xa hǎpxe'e 'ǎktux. Kahnĕn te hāmpak'ax yīkox hǎ mǒxakux hāmpak'ax kopah. Yǎ' pip 'ūkopah, ha' nǒy te kahnĕn koxyoŷ 'ohnǎg. Hǎ kaxīy 'ǎte yǒg kuxa mām ka'ok xop pĕnǎhǎ', ha' nǒy te nǒm koxyoŷ 'ohnǎg. ⁸Kahnĕn te xupxet 'ǎpak 'ohnǎg. Hǎ kaxīy yǒg kuxa mām ka'ok xop te nǒm te koit hǎ' yǔmmǔgā xop 'ǎpak 'ohnǎg. ⁹Kahnĕn te hāmpak'ax yǒg hām̄yīkox hǎ mǒxakux hāmpak'ax kopah, tu ta' mǒg nǒmhǎ hato'ah kamah, nūy tu xit. 'Ūnǒy te kahnĕn koxyoŷ 'ohnǎg. Hǎ kaxīy 'ǎte yǒg kuxa mām xop pĕnǎhǎ', ha' nǒy te nǒm koxyoŷ 'ohnǎg. ¹⁰Ha ta xupxet nūn, nūy tu xupxet, nūy kahnĕn kix, nūy xohix koxyoŷ. Hǎ kaxīy 'ūnǒy tep-tup, nūy yǒg kuxa mām ka'ok xop kix, nūy koxyoŷ. Pa 'ǎte yǒg kuxa mām ka'ok xop pĕnǎ max, ha' kuxa mām, tu' hittup, yǎ' kuxa hittup xexkah.

¹¹—Ta 'ǎte kahnĕn pĕnǎ'ax max putuk kamah. Kahnĕn pĕnǎ'ax max te kahnĕn pupi tu xok, yǎ 'ǎte tikmū'ūn pupik xok putup. ¹²Ha ta' xip kāmānat. Xuxyǎ te nǒm pu pago, pu tu kahnĕn pĕnǎ', pa 'ap kahnĕn yǒg pĕnǎ'ax xe'e'ah, yǎ kāmānat, yǎ 'ūyǒg'ah kahnĕn. Ta kokexkata nūn, ha ta mǒxupaha kāmānat, yīy ta kokexkata te kahnĕn pop, ha kahnĕn xohix nūpānām. ¹³Kāmānat mǒxupaha'. Hamūn, tayūmak tu' hām, tu kahnĕn putuppax 'ohnǎg. ¹⁴⁻¹⁵Pa 'ǎte kahnĕn yǒg pĕnǎ'ax max putuk. Yǒgnū 'ǎtak tek yǔmmǔg, ha 'ǎte yǎy yǒg 'ǎtak yǔmmǔg. 'ǎte yǎy yǒg kuxa mām xop yǔmmǔg, ha yǒg kuxa mām ka'ok xop tek yǔmmǔg, ha 'ǎte mǒ nǒm yǎyxe'ēgnǎg, hu nǒm pupik xok putup.

¹⁶—Ha ta kahnĕn nǒy xohix pip hāmpak'ax kūnǎpah. Hǎ kaxīy tikmū'ūn panip xop kuxa mām ka'ok putup 'ūgkopah. Nǒm tek mūn 'ǎpak putup, ha' kuxa mām ka'ok xop nǒy mǒxakux putup, ha xohix kuxap-xet, tup-tox puxet, ha 'ǎte xohix xexka pĕnǎp-tup.

¹⁷—'ǎte' tux hok, pu tikmū'ūn 'ūkputex, puxix tikmū'ūn 'ūkputex, ha putpuk hip-tup. Hǎ kaxīy 'ǎtak Topa tek mǒyǎy xe'ēgnǎg. ¹⁸'ǎte tux hok, pu tikmū'ūn 'ūkputex hok, puxix tikmū'ūn 'ūkputex hok. 'ǎtep-tup, puxix tikmū'ūn 'ūkputex. Topa te' xat, ha 'ǎtep-tup, kopxik xok putup, tu putpuk hip-tup. Kaxīy.

¹⁹Tikmū'ūn te' xupak Yeyox yǒg hām'ǎktux, tu yǎy yǒg hāmpe'paxex'ax te yǎy putuk 'ohnǎg. ²⁰Tikmū'ūn punethok te:

—Yǎ' xip yāmīy kummuk Yeyox kopah! 'Ūp-tox kummuk! Teptu 'ǎxop te nǒm 'ǎpak? Kaxīy.

²¹Ha ta tikmū'ūn nǒy te:

—Tik te hām'ǎktux max hǎ kaxīy 'ohnǎg nǒm kopa' xip yāmīy kummuk. Texīy tute tik pa hok pu' pa mīy? Kaxīy.

Yoneo xop te Yeyox putup nōg

22 Ha ta' xip 'āmuk xexkah kōmēn Yenoyanēn tu', yā Topa pet xexka yōg 'āmuk xexkah. Yā hōmā 'ūhittap tikmū'ūn te xe' mīy Topa pet xexka', tu nō 'āmuk xexka mīy. Yā hām'āxiynāg. 23 Ha ta' hāpkumep Yeyox te Topa pet xexka kux kaxax kaka', yā kux kaxax 'āxet'ax Xanomām Yōg Kux Kaxax. 24 Ha ta' nūn Yoneo xop, tu nūktu Yeyox xakot, tu:

—'Āmnīy xohix texīy hāg mū'āte' hip'ax, nūy hāmyūmmūg? 'Āpu hāpxe'e 'āktux. 'Ok 'āmūn yā Kunnix, Topa te nōm yāyikutnāhā'? Kaxīy.

25 Ha Yeyox te:

—Hōmā 'āte xa hām'āktux, pa 'ākuxa mām 'ohnāg 'ūgkopah. 'Āte hāpxopmā max yōgnū 'ātak te nōm putup, ha 'āxop te' pēnāhā', tu nōm hāg yūmmūg'ax.

26 Pa 'āxop tep-tup 'ohnāg, nūy 'ākuxa mām, 'a 'āxop te yōgnū kahnēn putuk'ah tu', yā yōgnū kuxa mām ka'ok xop putuk'ah. 27 'Āte yāy yōg kuxa mām ka'ok xop xānāhā', ha nōm tek 'āpak, tu' yīpkox pip. 'Āte nōm yūmmūg, ha nōm tek pe' mōg, yā kahnēn putuk, yā kahnēn te kahnēn pēnā'ax pe' mōg putuk. 28 Yā yōg kuxa mām ka'ok xop, ha' nōy te nōm pop putup'ah. 'Āte yāy yōg xop hīnnāhā', ha' pip hāmyāxatamuk xohix kux 'ohnāg hā Topa yīka', yā' xakix xekap-tup'ah. 29 Yōgnū 'ātak 'ā kuxa mām xop popmāhā'. Ha yōgnū 'ātak 'ūxexkanām. 'Ūkuxa mām xop yā yōgnū 'ātak yōg, ha' nōy te nōm pop putup'ah. 30 Yōgnū 'ātak 'ūxexka xik mūn yā yāy putuk. Kaxīy.

31 Ha Yoneo xop te mīkaxxap pop, nūy Yeyox tux, nūy putex. 32 Ha Yeyox te:

—'Āte hāpxopmā max punethok 'āxop kopah. Yā yōgnū 'ātak te' xat, 'ū mīy. Hāpxopmā'ax 'ūm 'ūkummuk, yīy 'āxop tek tux putup mīkaxxap hā? Kaxīy.

33 Ha Yoneo xop te:

—'Ūgmū'ātep-tup, nūy 'ātux mīkaxxap hā. Yā xate hāpxop kummuk mīy, yā Topa 'āktux kummuk, yā xate' xuktux 'āmūn yā Topah, pa 'āmhok, yā tihik 'āmūn. Kaxīy.

34 Ha Yeyox te:

—'Ūkax'āmi 'ōg xat'ax yōg tappet tu', hu: "Āxop te Topa putuk". Kaxīy. 35 Tu xe:

—Topa te nōm pu' hōm yāy yōg hām'āktux, tu nōm xānāhā', hu: "Topa putuk xop". Kaxīy. Yā' kax'āmi Topa yōg tappet tu nō'ōm, ha Topa yōg tappet te' koit 'ohnāg. 36 Ha Topa tek mūn yāyikutnāhā', tu nūgkutnāhā nūnte hām xexka tu', ha 'āte' hām'āktux 'ūgmūn yā Topak-tok. Texīy 'āxop tek mūn 'āktux kummuk? 37 Paxpu 'āte yōgnū 'ātak pu hāpxopmā 'ohnāg, ha ta 'āpu 'ākuxa mām hok. 38 Pa 'āte yōgnū 'ātak pu hāpxopmāhā'. 'Āxop tek kopa 'ākuxa mām 'ohnāg, pa 'āpu 'ākuxa mām yōg hāpxopmā'ax kopah, yā yōg hāpxopmā'ax ka'ok xe'ēgnāg kopah, nūy yūmmūg xe'e yōgnū 'ātak xip 'ūgmūtik, xik xip yōgnū 'ātak mūtik. Kaxīy.

39 Ha Yoneo xop te xonat xat, pu Yeyox mūy, pa Yeyox te tikmū'ūn kopa' xip, tu' mōg, 40 tu mōktu kōnāg kox Yohnām xak putpuk, tu mōktu' xupep Yoām yōg xip'ax tu', yā hōmā Yoām te tikmū'ūn putox pix nōnteh, ha Yeyox te' nox xip.

41 Ha ta' nūn tikmū'ūn punethok, tu nūktu Yeyox tu' mōxaha', tu hām'āktux, hu:

—Yoăm te hăpxopmă ka'ok xe'ëgnăg 'ohnăg, pa Yoăm te Yeyox 'ăktux, ha hăm'ăktux xohix 'ũxe'e', yă' koit 'ohnăg. Kaxiŷ.

⁴²Ha ta tikmũ'ũn punethok kuxa măm ka'ok Yeyox kopah.

Nay xok

11 ¹Ha ta' xip tihik 'ăxet'ax Nay, yă' xip xiptuxexka Metân tu', tu' pakut. Ha ta kama' tihî' Metân tu Mănix xi' tutnôy, yă Mă'at. ²Yă hōmă Mănix te hep haxnăg max pux, yă' takat, tu Yeyox pata yĩmũ' pux, tu' xe hă' pata nagăhă', yă Mănix te Yeyox putuppax. Manix taknôy yă Nay pakut. ³Mănix te' nôy mō'kutnăhă xix Mă'at te', puyiŷ Yeyox xănă', hu:

—Yăyă, yă 'ăxape 'ũpakut. Xate nôm mō'yăy xe'ëgnăg. Kaxiŷ.

⁴Ha Yeyox te:

—Yă' pakut, pa' pakut, puyiŷ tikmũ'ũn pēnă' Topa te hăpxopmă ka'ok xe'ëgnăg. Tikmũ'ũn te' pēnăp-tup yă' max xe'ëgnăg Topa xix Topak-tok. Kaxiŷ.

⁵Yeyox te mō'yăy xe'ëgnăg Mă'at xi' tutnôy xix Nay. ⁶Nay pakut, ha Yeyox te' xupak, tuk-năy tu' nox xip 'ămnîy tix hă, yă' mōg'ah Nay hah.

⁷Ūnôg 'ămnîy tix, ha Yeyox te yăy yôg tik te 12 xop pu hăm'ăktux, hu:

—Ăpu yũmũ mōg hăpxexka Yonex tu'. Kaxiŷ.

⁸Ha Yeyox yôg tik xop te:

—Yăyă, hōmă hăpxip kutôgnăg 'ihă Yoneo xop tep-tup, nũy mĩkaxxap hă 'ăp-tex 'onteh. 'Ok xatep-tup, nũy putpu mōg. 'Ămôg hok! ⁹Ha Yeyox te:

—Măyôn mōg puxet yôg 'ot xohix te' 12. Tik 'ũm te hăpkumep hăptup hah, hu năp-tup'ah, yă hămpēnăhă 'ihă' xip kuyănăm. Kuyănăm xip 'ihă 'âte hăpxopmăhă'. ¹⁰Pa tik 'ũm te hăpkumep 'ămnîy 'ihă, hu' năp-tup, yă hăpkoxtap. Hăpxip 'ihă hăpkoxtap'ax, 'ihă 'âte hăpxopmă 'ohnăg. Kaxiŷ.

¹¹Tu xe:

—Yũmũg xape Nay te mō'yôn, pak mōg putup, nũy tuhuk. Kaxiŷ.

¹²Ha Yeyox yôg tik xop te:

—Yăyă, mō'yôn, puyă xip, 'ũhittup putup. Kaxiŷ.

¹³Pa Yeyox te xok'ax 'ăktux, yă' xok, pa Yeyox yôg tik xop te hămpē'paxex, Yeyox te mō'yôn'ax 'ăktux. ¹⁴Yiŷ Yeyox te hăm'ăktux ka'ok, hu:

—Nay 'ũxok. ¹⁵'Ak xip'ah Nay mütik, 'ihă' xok, pak kuxa hittup, yă 'âte 'ăxop kuxa mămăp-tup. 'Ăpu yũmũ mōg Nay hah. Kaxiŷ.

¹⁶Ha Tômē', yă' xuxet'ax nôy te 'Ūktonnix, yă Tômē te:

—Ăpu yũmũ mōg yăyă mütik, nũy xakix nũmütik. Kaxiŷ.

Yeyox te tikmũ'ũn hĩnnăhă'

¹⁷Ha ta' mōg Yeyox, tu' xupak tikmũ'ũn te hăm'ăktux hōmă 'ămnîy te' 4 'ihă Nay hăpkot. ¹⁸Xiptuxexka Metân xix kômēn Yenoyanēn yôg kinôm te' 3 kômăg. ¹⁹Yiŷ ta' mōg Yoneo xohix, nũy Mă'at kuxa hittupmă' xix Manix kuxa hittupmă', yă' taknôy xok, ha' potaha'. ²⁰Ūnũn Yeyox, ha

Mã'at te' xupak, tu ta' mōg, nūy yāy tu xakux, pa Mānix nox xip yāy pet tu'. ²¹Ha ta' mōg Mã'at Yeyox hah, tu mōktu' xupep, tu:

—Yāyā, pax xa xip nūnteh, puxix 'ūktaknōy xok 'ohnāg. ²²Pa 'āte' yūmmūg, xate Topa tu' xak hāpxop 'ūm nōmhā, puxix xa hāpxopmā'. Kaxīy.

²³Ha Yeyox te:

—'Ātaknōy te putpu' hip-tup. Kaxīy.

²⁴Ha Mã'at te:

—'Āte' yūmmūg, hāmyāxatamuk xohix xox putox 'ihā putpu' hip-tup. Kaxīy.

²⁵Ha Yeyox te:

—'Āte tikmū'ūn putpu' hīnnāhā', tu hi'ax hōm, yā hāmhīnnā'ax xip 'ūgkopah. Tikmū'ūn 'ūm kuxa mām 'ūgkopah, hu' hip-tup. Tikmū'ūn xakix, puxix tu hip-tup. ²⁶Ha tikmū'ūn 'ūm pīp, tu' kuxa mām ka'ok 'ūgkopah, puxix tu xok xexka putup 'ohnāg. 'Ok 'ākuxa mām nū' hām'āktux kopah? Kaxīy.

²⁷Ha Mã'at te:

—Yāyā, hamūn, 'ūgkuxa yūm. 'Āte' yūmmūg, 'āmūn yā Kunnix, yā Topak-tok, tu 'ānūn nūnte hām xexka tu'. Kaxīy.

Yeyox potaha'

²⁸Tu ta' nūn Mã'at, tu nūktu' xupep, tu' tutnōy Mānix mūtik hām'āktux, yā' tix te yāy mūtik hām'āktux, 'ap nōy xip'ah. Mã'at te:

—Yāyā xip, tu 'āxak. Kaxīy.

²⁹Ha Mānix te' xupak, tu ta' mōg mō'ka'ok, nūy Yeyox ha mōg. ³⁰Yā Yeyox xupep 'ohnāg xiptuxexka tu', pa' xip nōm xip'ax tu', yā hōmā hām'āktux Mã'at mūtik 'ōnteh.

³¹Ha ta' pīp Yoneo xop mīptut kopah, nūy Mānix kuxa hittupmā', tu Mānix pēnāhā'. Yā' yok Mānix, tu ta' mōg mō'ka'ok hāptopah, ha Yoneo xop te hāmpē'paxex Mānix mōg xukpot tu', nūy pohoh.

³²Ta' mōg Mānix, tu mōktu Yeyox ha' xupep, tu Yeyox pēnāhā', tu hām tu' xip Yeyox pata yīkak, tu:

—Yāyā, pax xa xip nūnte, puxix 'ūktaknōy xok 'ohnāg. Kaxīy.

³³Mānix potaha', ha Yeyox te pota pēnāhā' xix Yoneo xop pota pēnāhā' nōm nūn Mānix mūtik, tu' kuxa ka' xexkah,

³⁴tu:

—Pī'yā 'āxop te nō hāpkot? Kaxīy.

Ha' nōy te:

—Yāyā, mā, nūy pēnā'. Kaxīy.

³⁵Ha Yeyox potaha'

³⁶Yīy Yoneo xop te:

—'Ūpēnā', Yeyox te Nay mō'yāy xe'ēgnāg xexka'. Kaxīy.

³⁷Pa' yāg te:

—'Ok tute tik pa hok pu' pa mīy? Hamūn. Paxpu Nay hittupmā, puxix tu xok 'ohnāg. Kaxīy.

'Ūputpu' hi Nay

³⁸Ha' kuxa ka' xexka 'ūxehet Yeyox, tu ta' mōg xukpot tu', ha' xip Nay yōg mīkaxxap kox, ha mīkaxxap te mōhāmñinyīn mīkaxxap kox. ³⁹Ha Yeyox te xat, hu:

—'Āpu' xut mīkaxxap. Kaxīy.

Ha Mā'at, yā tik mūktutnōy te:

—Yāyā, 'ūhax kummuk xexka'ax. Yā' xok hōmā 'āmñiy te' 4. Kaxīy.

⁴⁰Ha Yeyox te:

—'Ok 'āte xa hām'āktux, 'ākuxa yūm, hu ta' pēnāp-tup Topa te hāpxopmā max xe'ēgnāg mīy putup? Kaxīy.

⁴¹Ha tikmū'ūn te mīkaxxap yōkānāmāhā', ha Yeyox te pepi pēnāhā', tu:

—Yōgnū 'ātak, 'āmax, xate yōg hām'āktux 'āpak. ⁴²'Āte yūmmūg, xate yōg hām'āktux 'āpak mōkuma'āmōg. Pa 'āte nū 'āktux, puyīy tikmū'ūn hām'āktux 'āpax, hu' kuxa mām 'ūgmūn kopah, yā xate nūgkutnāhā'. Kaxīy.

⁴³Ta hāpxip 'ihā Yeyox te' xānā ka'ok, hu:

—Ney, 'āpep, nūy nū'! Kaxīy.

⁴⁴Ha ta nōm xok xupep, yā' yīm kīy xix pata', yā xakix xop yōg topixxax kīy'ax hā, xix pa yīn kīy kamah. Ha Yeyox te:

—'Āpu 'ūko'a', nūy xut, pu mōg. Kaxīy.

Tikmū'ūn tep-tup puyīy xonat Yeyox putex

⁴⁵Yā' pip Yoneo punethok, tu' pēnāhā', hu' kuxa mām ka'ok Yeyox kopah. Yā' nūn, nūy Manix mūtik pip, tu' pēnāhā' Yeyox te Nay putpu' hīnnāhā', hu' kuxa mām ka'ok Yeyox kopah.

⁴⁶Ha ta' yāg mōg putpu', nūy Paniye xop pu Yeyox yōg hāpxopmā'ax 'āktux, tu hām'āktux, ⁴⁷yīy ta' yāy tu nū'nāhā' Paniye xop xix 'āmānex xexka xop xix tik pa te hāmyūmmūg xop, tu:

—Putep mūn mīy putup yūmū'āte'? Tik te hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg punethok. ⁴⁸Yūmū'āte' tux hok, pu mīy hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg hā kaxīy, puxix tikmū'ūn xohix xexka kuxa mām ka'ok putup Yeyox kopah, ha ta' nūn putup Hōm yōg xop, tu yūmū yōg Topa pet koxyōy putup, xix yūmūg xop xohix xexka kix putup. Kaxīy.

⁴⁹Pa' xip yāp-xet 'ūxuxet'ax Kaxpax, yā nōm hāmyāxatamuk 'ihā 'āmānex xop xat Kaxpax te', tu:

—'Āxop te hāmyūmmūg 'ohnāg. ⁵⁰'Ok 'āxop te hāmpē'āpaxex 'ohnāg? Yā' max, pu tik puxet tikmū'ūn pupi' xok, pa yā' kummuk, pu yūmūg xohix xexka xakix. Kaxīy.

⁵¹Yā Kaxpax te yāy yōg hāmpē'paxex'ax 'āktux 'ohnāg, pa yā nōm hāmyāgxatamuk 'ihā 'āmanex xop xat Kaxpax te', tu Topa pupi' hām'āktux, tu Yeyox xok'ax 'āktux. Yā Yeyox te Yoneo xop pupi' xok putup. ⁵²Yā Yeyox te Yoneo xop pupi' xok putup, tu' xok putup, nūy yāytunū'xoh nōm nōy

kamah, yã hãm panip tu' pip hãpxexka xohix tu', yã Topak-tok xop, tu Yoneo xop hã' mïy putup xi' nõy hã', pu tu' pip puxet, yã xop puxet.

⁵³Ha ta Yoneo xexka xop te yãy mütik hãm'ãktux kônãmãhã nõmhã texïy Yeyox putex putup, ⁵⁴yïy ta Yeyox te yãy xaptop hã hãpkumep hãpxexka Yonex tu', tu hãpxip 'ihã' mөг, tu möktu' xupep hãm nak yïka', tu' nox xip kômën 'Epayïy tu' yãy yөг tik xop mütik.

⁵⁵Ha ta hãmhũmnãg Yoneo xop yөг 'ãmuk xexka xuxet'ax Nõã'yën, ha ta' mөг tikmũ'ün punethok kômën Yenoyanën tu', nũy yãy pix, nũy Yoneo yөг xat'ax mïy.

⁵⁶Ha ta tikmũ'ün te Yeyox xak kômën tu', tu yãy mütik hãm'ãktux, hu: —Putep hãmp'eãpaxax, 'ok nũn putup Yeyox 'ãmuk xexka hah? Kaxïy.

⁵⁷Ha ta' xat 'ãmãnex xexka xop te' xix Paniye xop te', pu tikmũ'ün 'ũm Yeyox pënã', mã', nũy nõm 'ãktux, puyïy xonat xat, pu Yeyox mũy.

Yeyox xip xiptuxexka Metãn tu'

12 ¹Ta xe 'ãmnïy te' 6 'ihã' xip'ax 'ãmuk xexka 'ũxuxet'ax Nõã'yën, ha ta' mөг Yeyox, tu möktu' xupep xiptuxexka Metãn tu', yã Nay pet yũm Metãn tu', yã hõmã Yeyox te nõm putpu' hïnnãhã'. ²Ha ta' puk 'ãmuk, tu Mã'at te xit'ax nũnnãhã', nũy tikmũ'ün pu' nïm, ha ta' yũm Nay mïmpe xit'ax tu' Yeyox mütik, ³ha Manix te' paha hep haxnãg max takat xexkah, yã' kit xahix, yã mïnnut nãn hã' mïy. Manix te nõm pux Yeyox pata yïmũ', tu yãy xe hã' pata nagãhã'. 'Uhxax mãynãg 'ũhep yөг, tu hãpxip 'ihã mïptut hã nũ'xip 'ũhxax max. ⁴Ha ta' xip Yot 'Ixkanot, yã Yeyox yөг tik te 12 xop kopa' xip, yã' gãy xop mөгãp-tup, puyïy Yeyox xũyгã'. ⁵Yot te:

—Teptu hep haxnãg nõmenex 'ohnãg, nũy 2 xëmãn yөг hãm hã' pop tayũmak, nũy hok xop pu tayũmak nïm? Kaxïy.

⁶Yã Yot te hãm'ãktux te kaxïy, pa hok xop putuppax 'ohnãg, pa' xupxet putup, yã tute' tat tayũmak Yeyox yөг xix Yeyox yөг tik xop yөг, tu nõm hã tat'ax kopa yãy pu tayũmak möypax.

⁷Ha Yeyox te:

—Pu yã xip 'ũhũn. Hãm'ãktux kummuk hok. Tute hep tat, nũy 'ũgyïn muk, yã 'ũxkok putup. ⁸'Uhxok xop pip ka'ok mökuma'mөг 'ãxop kopah, pa noxk xip ka'ok 'ohnãg 'ãxop kopah. Kaxïy.

'Uxexka xop tep-tup, nũy Nay putex

⁹Ha ta tikmũ'ün xohix xexka te' xupak hato'a Yeyox xip xiptuxexka Metãn tu', tu ta' mөг, nũy Yeyox pënã' xix Nay pënã', yã putpu' hi'. ¹⁰Yïy ta 'ãmãnex xexka xop te yãy mütik hãm'ãktux texïy yïp-tex Nay kamah. ¹¹Yã Yeyox te Nay putpu' hïnnãhã', ha Yoneo punethok te' pënãhã', tu' xupak, hu yãy yөг xexka xop nïm, nũy kuxa mãm Yeyox kopah, yïy ta' xexka xop tep-tup nũy Nay putex.

Yeyox te kōmēn Yenoyanēn ha mō'nāhā'

¹²Hāptup ha ta' pip tikmū'ūn 'āmuk xexka tu' 'āxet'ax Nōā'yēn, tu xupak Yeyox nūn kōmēn Yenoyanēn tu'. ¹³Ha tikmū'ūn xohix te' pop patxap kup māg, tu ta' mōg Yeyox hah, tu' mōg, tu hām'āktux ka'ok hu: —'Ūmax xe'ēgnāg Topah. Topa, 'āpu nōm pu hāmmaxnā' xate nū nōm kutnāhā', yā tute 'Iyaet xop xat. Topa, 'āpu nōm pu hāmmaxnā'. Kaxīy.

¹⁴Ha Yeyox te' paha yomēn kutok, tu nōm yīmū' yūm. Yā Topa yōg tappet te: ¹⁵“Kōmēn Xiām yōg tikmū'ūn, 'āpu 'ākuxa nōg hok. 'Ūnūn 'ōg tik xexkah, yā yomēn kutok yīmū' yūm”. Kaxīy.

¹⁶Ha Yeyox yōg tik xop te nōm kax'āmi xutigā 'ohnāg, pa Yeyox mōg putup pepi pexkox tu', 'ihā' yūmmūg putup Topa yōg tappet yōg hām'āktux xix tikmū'ūn te hāpxopmā yūmmūg putup kamah.

¹⁷Yā tikmū'ūn te' pēnāhā Yeyox te Nay xānāhā mīkaxxap kox kopah, tu putpu' hīnnāhā', ha tikmū'ūn te' xape xohix pu nōm 'āktux. ¹⁸Ha' nōy te' xupak Yeyox te hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg, hu ta' mōg Yeyox hah. ¹⁹Yīy ta yāy mūtuk hām'āktux Paniye xop te', hu:

—Pēnā'. Tikmū'ūn tek mūg 'āpak 'ohnāg, pa tikmū'ūn xohix xexka te Yeyox pe' mōg. Kaxīy.

Genex yōg xop mōg, nūy Yeyox pēnā'

²⁰Yā' pip tikmū'ūn xohix Yenoyanēn tu 'āmuk xexka tu', tu Topa pu nūktettex, ha nōm xop kopa' xip hāpxexka Genex yōg xop, ²¹tu' nūn, tu nūktu Pinip ha' mōxaha', tu:

—Yāyā, 'ūgmū'ātep-tup, nūy Yeyox pēnā'. Kaxīy.

Yā Pinip yōg kōmēn yā Metxax, yā hāpxexka Ganinet kopa' xip.

²²Tu ta' mōg Pinip, tu mōktu 'Ānene pu' xuktux nō'ōm, ha ta' mōg tik tix, tu mōktu Yeyox pu' xuktux nō'ōm, ²³ha Yeyox te:

—'Ūgmūn yā Tikmū'ūn Kutok. Hāpxip kutōgnāg 'ihāg xok putup, hak-nāy tu Topa te 'ūkxexka mīy putup, ha tikmū'ūn xohix tek mūn 'āktux max putup. ²⁴Tikmū'ūn te hāpxop xap xok. Yāk-tōgnāg hāpxopxap, pa hāpxip 'ihā yāyhā kup, tu mīnta ta xohix popmāhā', yā' max xe'ēgnāg. Hā kaxīy putuk 'ūgmūn. 'Ūkxok putup, pa putpuk hip-tup, ha nōmhā' max xe'ēgnāg. ²⁵Hā kaxīy kama tikmū'ūn. Tikmū'ūn te yāy yōg putup'ax mīy 'ohnāg, puxi' pop putup hāpxop max xe'ēgnāg, yā Topa yīka' pip putup hāmyāxatamuk xohix kux 'ohnāg hā. Ha ta' nōy te yāy yōg putup'ax mīy, puxi' pop putup'ah hāpxop max xe'ēgnāg, yā Topa yīka' pip putup'ah hāmyāxatamuk xohix kux 'ohnāg hā. ²⁶Yōgnū kāmānat te yāy putup'ax mīy'ah, pa' mīy 'āte nōm putup, tuk pe' mōg putup, nūy 'ūgmūtik pip, ha Topa te nōm xexka mīy putup. Kaxīy.

Yeyox te hām'āktux 'ūxok putup

²⁷Tu Yeyox te xe:

—Hõnhã 'ihãg kuxa hittup 'ohnãg. 'Ãte putep 'ãktux putup? 'Ok 'ãte hãm'ãktux putup, hu: “Yõgnũ 'ãtak, 'ãpu 'ũkxũy xut”. Kaxiỹ. 'Ãmhok, 'ãte nõm 'ãktux putup'ah. Pak nũn, nũy tu xok. ²⁸'Ãtak, 'ãpu 'ãxexka nõy nã mõg tikmũ'ũn xop kopah! Kaxiỹ.

Ha ta' hãm'ãktux Topa pexkox tu', hu:

—'Ãte yãy xexka mĩy nõy nãg mõg tikmũ'ũn xop kopah, tu xe' mĩy putup. Kaxiỹ.

²⁹Ha tikmũ'ũn te' xupak, tu hãm'ãktux, hu:

—Yã tex tinnãhã!. Kaxiỹ.

Pa' nõy te:

—Yã pexkox yõg nũ'pok xop te hãm'ãktux. Kaxiỹ.

³⁰Pa Yeyox te:

—Topa te hãm'ãktux, xayĩy 'ãxop xupax. Kaxiỹ.

³¹Hãpxip kutõgnãg, 'ihã Topa te hep yãy koxuk xop yõg hãpxopmã'ax kopit putup, nũy yõg hãpkummuk mĩy'ax hã' yãnãn. Hãpxip kutõgnãg 'ihã Topa te' pu'ugãp-tup nõm te Topap-tup 'ohnãg xop xat. ³²'Ãte mĩpkupnix yĩmũg xup putup, tu yãy pu' pop putup tikmũ'ũn xohix hãpxexka xohix tu'. Kaxiỹ.

³³Yã Yeyox te hãm'ãktux hã kaxiỹ, hu tikmũ'ũn pu hãmyũmmũgãhã te kaxiỹ xok putup.

³⁴Ha tikmũ'ũn te:

—Pak mũ'ãte' mõkupix xat'ax yõg tappet tu Kunnix xip'ax hãmyãxatamuk xohix kux 'ohnãg hã, pa xate hãm'ãktux Tikmũ'ũn Kutok xup putup mĩpkupnix yĩmũ', tu' xok putup. 'Û'ũm Tikmũ'ũn Kutok? Kaxiỹ.

³⁵Ha Yeyox te:

—Hãpxip kutognãg hãg xip'ax nũnteh. 'Ãpu 'ũg 'ãpax, nũy hãmyũmmũg, 'ihãg xip nũnteh. Yã 'ãte kuyãnãm putuk. 'Ûkxip, ha tikmũ'ũn te hãmyũmmũg. Kuyãnãm xip, ha tikmũ'ũn te hãmpãnãhã!. ³⁶'Ãpu 'ãkuxa mãm ka'ok 'ũgkopah, 'ihãg xip, nũy hãmyũmmũg. Kaxiỹ.

Yoneo xop kuxa mãm 'ohnãg Yeyox kopah

Yeyox te hãm'ãktux kux, tu ta' mõg, tu yãy xaptop, ³⁷tu hãpxopmã ka'ok xe'ẽgnãg punethok, ha tikmũ'ũn te' pãnãhã!, pa' kuxa mãm 'ohnãg Yeyox kopah. ³⁸Yã hõmã 'ũhittap 'Iyait te Topa pupi hãm'ãktux, yã hõnhã putuk hãpxopmã'ax. 'Iyait te: “Topah, 'ũ'ũm kuxa mãm yũmũ yõg hãm'ãktux kopah? Yã' kuxa mãm 'ohnãg. Tep-te' yũmmũg, yã Topa te hãpxopmã ka'ok xe'ẽgnãg? Yã' yũmmũg 'ohnãg”. Kaxiỹ.

³⁹Hã kaxiỹ 'ũkuxa mãm yũmmũg 'ohnãg. Hamũn, 'Iyait te:

⁴⁰“Topa te tikmũ'ũn pa te hãmyũmmũg 'ohnãg mĩy,
tu tikmũ'ũn putox ka'ok mĩy,
puyĩy tikmũ'ũn pa hãmyũmmũg 'ohnãg,
puyĩy tikmũ'ũn hãmyũmmũg hok,
puyĩy tikmũ'ũn hãpkummuk mĩy kux hok,
puyĩy Topa tikmũ'ũn kuxa kummuk xit hok.”

Kaxīy.

⁴¹ 'Iyati te hām'āktux, tute' yūmmūg Yeyox 'ūmax xe'ēgnāg tu', hu Yeyox 'āktux.

⁴² Pa Yoneo xexka xohix xop kuxa mām Yeyox kopah, pa nōm te Paniye xop yīpkutuk, hu hām'āktux xaptop, puyīy Paniye xop xat hok, pu Yoneo xop yōg Topa pet hā mōxakux hok. ⁴³ Yā' xexka xop tep-tup punethok, pu tikmū'ūn nōm 'āktux max, pap-tup kutōgnāg, pu Topa nōm 'āktux max.

Yeyox yōg hām'āktux'ax te tikmū'ūn yōg hāpxopmā'ax kopit

⁴⁴ Ha ta xe hām'āktux Yeyox, hu:

—Tikmū'ūn 'ūm kuxa mām 'ūgkopah, yā' kuxa mām kama nōm kopah, nōm te nūgkutnāhā. ⁴⁵ Tikmū'ūn 'ūm tek pēnāhā', yā nōm pēnāhā kamah, nōm te nūgkutnāhā. ⁴⁶ Ūgnūn hām xexka tu', tuk mūn, yā hām xexka yōg tikmū'ūn yōg kuyānām putuk, yā' kuxa mām 'ūgkopa xop kuxa te hāpkoxtap kopa' pīp 'ohnāg. ⁴⁷ Tikmū'ūn 'ūm te yōgnū hām'āktux 'āpak, pa' yīpkox 'ohnāg, kōpxix yōg hāpxopmā'ax kopit putup'ah. Yā 'ūgnūn hām xexka tu', nūy tikmū'ūn kuxa kummuk xit, tu' kuxa max mō'tat, 'ūyānān tu', nūy yōg hāpkummuk miy'ax hā yānān hok. ⁴⁸ Tikmū'ūn 'ūm tek putup nōg, xix yōg hām'āktux putup nōg, puxix Topa hām'āktux putup, hu: “Yā' kummuk nō'ōm. Nōm te Yeyox yōg hām'āktux 'āpak 'ohnāg. Kaxīy Topa te hām'āktux putup hāmyāxatamuk xohix xox putox 'īhā'.

⁴⁹ Hamūn 'āte yāp-xehnāg hā hām'āktux 'ohnāg, pa yōgnū 'ātak te nūgkutnāhā', tu 'ā' hōm hām'āktux'ax, 'ūyīy tikmū'ūn pu nōm 'āktux. ⁵⁰ Ha 'āte' yūmmūg Topa yōg xat'ax te tikmū'ūn mōgāhā', puyīy hi xe'ēgnāg mōkuma' mōg, ha' kux 'ohnāg. Yōgnū 'ātak te 'ā' hōm hām'āktux'ax, 'ūyīy tikmū'ūn pu nōm 'āktux.

Yeyox te yāy yōg tik xop pata pix

13 ¹ Hāmhūmnāg, yā 'āmniy puxet 'īhā' xip'ax 'āmuk xexka 'ūxuxet'ax Nōā'yēn 'īhā Yeyox te' yūmmūg, hāpxip 'īhā hām xexka nīm putup, nūy yāy 'ātak ha mōg. Tute mō'yāy xe'ēgnāg yāy yōg kuxa mām xop, tu mō'yāy xe'ēgnāg kux 'ohnāg.

² Ta' xit Yeyox yāy yōg tik te 12 xop mūtik. Hōmā Hāmgyāgnāg te Yot 'Ixkanot mōgāhā', pu hāmpē'paxex texīy gāy xōp mōgāp-tup Yeyox hah, puyīy' xūyā'. ³ Ha Yeyox te' yūmmūg yāy yōg 'ātak te tu' popmāhā 'ūxohix xexkah, puyīy nōm xat. Yeyox te' yūmmūg Topa tu' nūn, tu Topa ha' mōg putup putpu'. ⁴ Yeyox yūm mīmpe xit'ax tu', tu tak-nīhā' xip, tu topixxax xut 'ūyīmū nō'ōm, tu topixxax yāy nagā'ax paha', tu nō yāy kunāy hīy, ⁵ tu' pux kōnā'āg pa pix'ax kopah, tu yāy yōg tik xop pata pix kōnāmāhā', tu topixxax yāy nagā'ax hā nagāhā' nōm tek-nāy hīy hā, ⁶ tu' xupep Xīmām Pet yīkak, pa Pet te:

—Yāyā, 'āmhok. 'Ok 'ūkpata pix putup? Kaxīy.

⁷ Ha Yeyox te:

—Hōnhā xate' yūmmūg'ah 'āte hāpxopmāhā', pa hāpxip 'īha' yūmmūg putup xate'. Kaxīy.

⁸ Ha Pet te:

—Xatek pata pix putup 'ohnãg. 'Ãmhok!

Pa Yeyox te:

Paxpu 'ãpata pix 'ohnãg, ha ta 'ãmün yã yõg'ah. Yã 'ãxip'ah yõg tik xop kopah. Kaxiy.

⁹Ha Ximãm Pet te:

—Yãyã, 'ãpu 'ükpata pix, xik yim xik putox! Kaxiy.

¹⁰Ha Yeyox te:

—Tikmũ'ün te tatxok, hu' xexka tup. 'A xe tatxok putup'ah, pa' pata pix putup 'uxeheh. 'Ãxop xohix kuxa tup, pa yãp-xet 'ãmhok, yã' xutputux. ¹¹Hamün, Yeyox te' yümmüg nõm te' gãy xop mõgãp-tup Yeyox hah, puyiy xüygå'. Hã kaxiy hãm'ãktux hu: “'Ãxop xohix kuxa tup, pa yãp-xet, 'ãmhok, yã' xutputux”. Kaxiy.

¹²Yeyox te' pata pix kux, tu topixxax mõ'tat putpu', tu ta' mõg yã yõg xip'ax tu' mĩmpe tu' xit'ax tu', tu:

—'Ok 'ãxop te' yümmüg teptu 'ãte 'ãpata pix? ¹³'Ãxop tek xãnãhã, hu: “Notot”, Kaxiy, xix: “Yãyã”. Kaxiy. Hamün, yãg mün. ¹⁴'Ãte 'ãxop xat, tu 'ãte 'ãxop pu hãmüyümmügãhã, tu 'ãpata pix kamah. Yã 'ükxexka', pa 'ãpata pix, yiy ta 'ãxop te' nõy pata pix, pu' max. Yã 'ãte 'ãxop hãg teheh. 'Ãpu tikmũ'ün hã 'ãtehet. ¹⁵'Ãte hãpxopmã', xayiy 'ãxop pãnã', nüy miy kamah. ¹⁶'Ãte xa hãpxe'e 'ãktux nõm te' xat yã' xexka', pa kãmãnat yãk-tõgnãg. Nõm te mõ nõy kutnãhã' yã' xexka', pa nõm mõg yãk-tõgnãg. 'Ükxexka', pa yã kãmãnat putuk. Yã 'ãte 'ãpata pix, yã kãmãnat putuk. 'Ãte 'ãxop hãg teheh. 'Ãpu kãmãnat putuk kamah, nüy tikmũ'ün hã 'ãtehet. ¹⁷'Ãxop te' yümmüg nõm hãpxop xe'e nõmhã. 'Ãxop te' miy, nüy ta 'ãkuxa hittup.

¹⁸—'Ãte 'ãxop xohix xexka 'ãktux 'ohnãg, tu tap-xet 'ãktux. 'Ãte yã yõg yimõgãtux xop yümmüg. Pa Topa yõg tappet te: “Tik xit 'ügmutik, tu 'ã tu' gãy”. Kaxiy. Ta hõnhã' gãy. ¹⁹'Ãte nõm 'ãktux hõnhã. Hãpxip 'ihã 'ãxop te nõm hãpxopmã'ax pãnãp-tup. 'Ãte nõm 'ãktux hõnhã, xayiy 'ãkuxa mãm putup, tu' yümmüg putup 'üg'ãxet'ax 'ügmün yãg mün. Kaxiy. ²⁰'Ãte xa hãpxe'e 'ãktux. 'Ãte mõ'pok tihik, ha ta xohix 'üm te nõm putuppax yãg putuppax putuk. Ha nõm tek putuppax te Topap-tuppax kamah, yã Topa te mõgkutnãhã 'ügmün.

Yot te' gãy xop mõgãp-tup

²¹Yeyox te hãm'ãktux kux, tu' kuxa hittup 'ohnãg tu hãm'ãktux, hu:

—'Ãte xa hãpxe'e 'ãktux, yã' xip 'üp-xet 'ãxop kopah, tu nõm te' gãy xop mõgãp-tup 'üg hah, puyiy 'ügxüygå'. Kaxiy.

²²Ha Yeyox yõg tik xop te yã pãnãhã', tu' kuxa te' yey. Putep 'ãktux?

²³Ha ta' xip tihik Yeyox yõg tik xop kopah. Yã Yeyox te mõ nõm yã xe'ëgnãg, ha' yüm Yeyox yikak, ²⁴ha Ximãm Pet te nõm pu' yim mahap, tu:

—'Ãpu 'üyiykopit, putep xuktux. Kaxiy.

²⁵Ha nõm mõg Yeyox yikãgnãg, tu:

—Yãyã, 'ü'üm nõ'õm? Kaxiy.

²⁶Ha Yeyox te:

—'Ãte pãm mō'tat putup hep kopah, tu pãm hōm putup nōm tik pu'.
Hamūn nō'ōm. Kaxīy.

Tu pãm paha', tu mō'tat hep kopah, tu Yot pu' hōm, yā Ximãm 'Ixkanot
kutok. ²⁷Ha Yot te pãm paha', tu hãpxip 'ohnãg 'ihã Hãmgãyãgnãg te Yot
hã mō'nãhã', ha Yot te Hãmgãyãgnãg 'ãpak. Ha Yeyox te:

—Xatep-tup, nūy hãpxopmã'. 'Åpu 'ūmīy mō'ka'ok. Kaxīy.

²⁸Pa xohix te mĩmpe xit'ax tu' mãm, tu' yūmmūg 'ohnãg, putep xuktux
Yeyox Yot pu'. ²⁹Yã Yot te Yeyox yōg tik xop yōg tãyūmak tat'ax pãnãhã', ha yãg
te hãmpel'paxex Yeyox te Yot xat, pu mōg, nūy pãm pop 'ãmuk xexka pu', ha ta
yãg te hãmpel'paxex Yeyox te' xat, pu mōg, nūy tayūmak popmã 'ũhok xop pu'.

³⁰Yot te pãm paha', tu ta' mōg hãptopah. Yã 'ãmniy.

'Ūxat'ax tup

³¹Ha Yeyox te:

—Hōmã tikmū'ūn te' pãnãhã', 'ūmax xe'ëgnãg Tikmū'ūn Kutok.
Tikmū'ūn tek yūmmūg, hu' yūmmūg Topa 'ūmax xe'ëgnãg. ³²Tikmū'ūn
tek yūmmūg, hu' yūmmūg Topa 'ūmax xe'ëgnãg, yīy ta Topa te tikmū'ūn
puk mūn mūg 'ūgmax xe'ëgnãg. Hãpxip kutōgnãg 'ihã Topa te nōm mīy
putup. ³³'Ūkxape xop, hãpxip kutōgnãg hak xip kux'ax 'ãxop kopah.
'Åxop tek xak'ax, pa 'ãxop tek mōg'ax yūmmūg 'ohnãg. Yã hōmã 'ãte
Yoneo xop pu nōm 'ãktux. ³⁴'Ãte xa' hōm xat'ax tup, hu:

—'Åpu 'ãnōy putuppax, 'ãte 'ãxop putuppax putuk. ³⁵'Åxop te 'ãnōy
putuppax, puxix tikmū'ūn xohix yūmmūg 'ãxop pip yōg tik xop kopah. Kaxīy.

Yeyox te Pet mūtik hãm'ãktux

³⁶Ha Ximãm Pet te:

—Yãyã, piyã 'ãmōg? Kaxīy.

Ha Yeyox te

—'Ūkpe 'ãmog yūmmūg 'ohnãg, pa hãpxip 'ihãg pe 'ãmōg putup. Kaxīy.

³⁷Ha Pet te

—Texīy 'ãpek mōg yūmmūg 'ohnãg hōnhã? 'Ãte xa tuk xok putup. Kaxīy.

³⁸Ha Yeyox te:

—'Ok xate 'ã tu 'ãxok putup? 'Ãmhok. 'Ãte xa hãpxe'e 'ãktux, xate
hãm'ãktux tikoyuk putup, hu: " 'Ãkxip'ah 'ūgmūn Yeyox yōg tik xop
kopah". Kaxīy. Hak-nãy tu xokakkak pit xatap-tup. Kaxīy.

Yeyox te tikmū'ūn mōgãhã yãg tak hah

14

¹Ta Yeyox te:

'Åkuxa nōg hok. 'Åpu 'ãkuxa mãhãm Topa kopah. 'Åpu 'ãkuxa mãhãm
'ũgkopah kamah. ²Yōgnũ 'ãtak pet kopa' pip pip'ax punethok. 'Ūgmōg putup, nūy
'ãpip'ax max mīy. Paxpu te kaxīy 'ohnãg, kopxix xa' xuktux 'ohnãg nũhũ'. ³'Ūgmōg

putup, tu' max mĩy putup 'ăpip'ax, tu putpuk nũn putup, tu 'ăxop mōgăp-tup, xayĩy pip 'ăpip'ax tu 'ũgmũtik. ⁴'Ăxop te' yũmmũg putahat nŏ' mōg 'ũkxip'ax tu'. Kaxĩy.

⁵Ha Tŏmĕ te:

—Yăyă, 'ũgmũ'ăte' yũmmũg'ah. Piyă' yũm 'ăxip'ax? Texĩy 'ũgmũ'ăte' yũmmũg putahat? Kaxĩy.

⁶Ha Yeyox te:

'Ăte putat putuk, tu putat mōg yŏgnũ 'ătak hah. Hă kaxĩy 'ăte tikmũ'ũn mōgăhă yăy tak hah. 'Ap xip'ah putat nŏy. 'Ăte tikmũ'ũn pu hăpxe'e yũmmũgăhă', tu tikmũ'ũn hĩnnăhă', puyĩy hi max, ha' kux 'ohnăg. ⁷'Ăxop te' yũmmũg, tu yŏgnũ 'ătak yũmmũg putup kamah. Hamũn, 'ăxop te' yũmmũg yŏgnũ 'ătak. Kaxĩy.

⁸Ha Pinip te:

—Yăyă, 'ăpu 'ũgmũ'ă 'ŏg 'ătak mũg. 'Ūgmũ'ăte xa tuk kax putup'ah hăpxop nŏy. Kaxĩy.

⁹Ha Yeyox te:

—'Ămnĩy xohix hăg xip 'ăxop mũtik. Pinip, 'ok xatek yũmmũg 'ohnăg? Tikmũ'ũn 'ũm tek pĕnăhă', hu yŏg 'ătak pĕnăhă kamah. Teptu xate' xuktux, hu: "‘Ăpu 'ũgmũ'ă 'ŏg 'ătak mũg"? Kaxĩy. ¹⁰Pinip, 'ok 'ăkuxa yũm 'ohnăg, 'ũkxip yŏgnũ 'ătak mũtik, ha yŏgnũ 'ătak xip 'ũgmũtik, tu yă kuxap-xet. 'Ăte xa hăm'ăktux, 'a yŏg'ah hăm'ăktux. Pa yŏgnũ 'ătak xip 'ũgmũtik, tu hăpxopmă max xe'ĕgnăg. ¹¹'Ăpu 'ăkuxa măm nũ hăm'ăktux kopah. Yă 'ũkxip yŏg 'ătak mũtik, ha yŏg 'ătak xip 'ũgmũtik, tu yă kuxap-xet. Pa yŏg hăm'ăktux kopa 'ăkuxa măm 'ohnăg, pa 'ăpu 'ăkuxa măm yŏg hăpxopmă'ax kopah. ¹²'Ăte xa hăpxe'e 'ăktux, tikmũ'ũn 'ũm kuxa măm 'ũgkopah, yă nŏm te hăpxopmă ka'ok xe'ĕgnăg mĩy putup, 'ũgmũn putuk. Yă 'ăte hăpxopmă ka'ok xe'ĕgnăg mĩy, pa nŏm te hăpxopmă ka'ok xe'ĕgnăg punethok mĩy putup, yŏgnũ 'ătak hak mōg putup hah. ¹³'Ăxop te Topa tu' xak hăpxop 'ũm, tu 'ăkuxa măm 'ũgkopah, kŏpxix xa' popmăp-tup nŏm hăpxop xohix. Topa te 'ă' popmăp-tup, ha 'ăte xa nŏm popmăp-tup. Hă kaxĩy 'ăxop te Topa max xe'ĕgnăg yũmmũg putup. ¹⁴'Ăxop te 'ă tu' xak hăpxop 'ũm, kŏpxix nŏm mĩy putup. Kaxĩy.

Topa te Topa Koxuk hŏm putup

¹⁵Tu Yeyox te xe:

—'Ăxop tek putuppax, nũy ta mĩy putup 'ăte nŏm xat. ¹⁶'Ăte Topa tu' xak, ha tute xa Topa Koxuk hŏm putup nŏm te 'ăxop hă' tep-tup, tute xa nŏm hŏm putup. Yăg mũn putuk, yă Topa Koxuk, yă hăpxe'e yŏg, ha tute 'ăxop mũtik nox xip'ax mŏkuma'mŏg hămyăxatamuk xohix kux 'ohnăg hă. ¹⁷Ha ta' kuxa măm 'ohnăg xop te Topa Koxuk pa yũmmũg 'ohnăg. Topa Koxuk pĕnă 'ohnăg tu'. Pa 'ăxop te Topa Koxuk yũmmũg, yă' xip 'ăxop mũtik hah. Kaxĩy.

¹⁸Tu xe:

—'Ăte 'ăxop nĩm tămnăg putup'ah, yă 'ăxop te' hok pip xop putuk putup'ah. 'Ăte 'ăxop nĩm putup, tuk mōg putup, pak nũn putup putpuk 'ă hah. ¹⁹Hăpxip 'ĩhă' kuxa măm 'ohnăg xop tek pĕnăp-tup'ah, pa 'ăxop tek pĕnăp-tup, tu 'ăxop

pip putup, 'ūkxip putup hah. ²⁰Nöm 'ämnîy 'ihā 'āxop te' yūmmüg putup 'ūkxip yōgnū 'ātak mütik, ha 'āxop pip 'ügmütik, yā kuxap-xet, hak xip 'āxop mütik.

²¹—Tikmū'ün 'üm te yōgnū xat'ax pop, tu nöm mîy, yā tutek putuppax, ha yōgnū 'ātak te nöm putuppax putup, nöm tek putuppax, ha 'āte nöm putuppax putup kamah, tu yāy müg putup 'öm pu'.

²²Yot xip, yā 'a' Yot 'Ixkanot'ah, pa' nōy, yā Yot te:

—Yāyā, texîy xate 'ügmū'ā yāy müg, pa' kuxa mām 'ohnāg xop pu yāy müg 'ohnāg? Kaxîy.

²³Ha Yeyox te:

—Tikmū'ün 'üm tek putuppax, yā nöm te yōgnū hām'āktux pap-tup, tu mîy putup, ha yōgnū 'ātak te nöm putuppax, tu' nün putup, tu nūktu nöm ha' xupep, tu' xip putup nūmütik. ²⁴Tikmū'ün 'üm tek putup nōg, puxix yōgnū hām'āktux 'āpak 'ohnāg, yā' yīpkox 'ohnāg. 'Āxop te hām'āktux 'āpak. 'A' yōg'ah hām'āktux, pa yōg 'ātak yōg. Tute nūgkutnāhā 'ügmün.

²⁵—'Āte xa nöm hāpxop 'āktux nōmhā, tuk xip 'āxop mütik nōmhā.

²⁶Yōgnū 'ātak te Topa Koxuk nū'kutnāp-tup, ha tute 'āxop hā' tep-tup, yā 'āte 'āxop hāg teheh putuk, 'ihā 'ākuxa mām 'ügkopah. Topa Koxuk tek mün pupi' xip putup. Tute xa hāpxop xohix yūmmügāp-tup, tu 'āxop pu xutīgāhā yōgnū hām'āktux xohix:

²⁷—'Āte 'ākuxa māmāhā'. 'Ügkuxa yūm ka'ok, ha 'āte 'ākuxa māmāhā', 'ūkputuk. 'Āte hām xexka yōg kummuk xop kuxa māmā 'ohnāg. 'Āpu

'üyīpkutuk hok. 'Āpu 'ākuxa nōg hok. ²⁸'Āxop te' xupak, yā 'āte xa' xuktux

hu: "Ügmōg putup, pa 'āhak nün putup putpu'. 'Āxop tek putuppax, nūy ta 'ākuxa hittup, yāg mōg putup yāy yōg 'ātak hah. 'Ükxexka, pa nöm xexka nām.

²⁹Hōnhā 'āte xa hām'āktux hāptup yōg hāpxopmā'ax. Hāpxip 'ihā 'āxop te nöm

pēnāp-tup, tu 'ākuxa mām putup 'ügkopah. ³⁰'Āte xe hām'āktux kutīgāg, yā Topa hā puknōg xop yōg xat'ax nün hōnhā. Nöm tek xat 'ohnāg, ³¹pa' max, pu tikmū'ün xohix yūmmüg 'āte yōgnū 'ātak putuppax, nūy mîy tute nöm xohix xat. 'Āpu yūmū mōg. Kaxîy.

Yeyox te tox kup künîy putuk

15 ¹Ta Yeyox te:

—'Āte xa' yūmmügāp-tup hāpxop. 'Āte tox kup künîy xe'e putuk, yā mīnta 'op yōg, ha ta yōgnū 'ātak te tox pēnā'ax putuk. ²'Ügkopa kuxa mām xop te tox māg max putuk xix tox yīpkup max. 'Ügkopa kuxa mām xop te hāpxopmā max, ha nöm te mīnta ta pōpmā putuk. Ha tak kopa kuxa mām hok xop te tox māg kummuk putuk xix tox yīpkup kummuk. 'Ügkopa kuxa mām hok xop te hāpxopmā max'ah, tu mīnta ta popmā 'ohnāg putuk. 'Ükuxa mām xop kuxa mām 'ügkopah. Hā kaxîy tox māg te tox kup xahix tu' pip xix tox yīpkup te'. Yōgnū 'ātak tep-tup'ah kuxa mām hok xop. Hā kaxîy tox pēnā'ax te mīm māg kummuk mep, tu' putyōn xix yīpkup kummuk. 'Ükuxa mām hok xop te' kuxa mām xop nīm, ha' max nōmhā. Hā kaxîy tox māg kummuk pip'ah xix tox yīpkup kummuk pip'ah,

ha ta tox yîpkup max te mînta ta punethok popmâhã nômhã. ³Hômã 'âkuxa mãm yôgnû hãm'âktux kopah, ha yôgnû 'âtak te 'âkuxa kummuk xit. ⁴'Âpu 'ã tu pip ka'ok, ha 'âte 'âxop tuk xip ka'ok putup. 'Âxop 'ã tu 'âpip ka'ok 'ohnâg, nûy ta hâpxopmã max 'ohnâg, tu 'âxop te' mîy 'ohnâg putup Topa te nôm putup. Hã kaxîy tox mäg te tox kup xahix tu' pip'ah xix tox yîpkup, puxix mînta ta popmã hok.

⁵—'Âte tox kup xahix putuk, ha 'âxop te tox mäg putuk xix tox yîpkup. 'Âxop te 'ã tu 'âpip ka'ok, nûy 'âkuxa mãm ka'ok 'ügkopah, tu 'âxop tuk xip ka'ok, nûy hâpxopmã max xohix 'âxop mütik, ha ta 'âxop hâpxopmã max punethok, nûy mîy Topa te nôm putup. Pa 'âxop te 'ã tu 'âpip ka'ok'ah, nûy ta hâpxopmã max hok, tu' mîy 'ohnâg Topa te nôm putup. Hã kaxîy tox kup xahix xix tox mäg xix tox yîpkup. ⁶Tox pênã'ax te' putyôn tox mäg kummuk xohix xix tox yîpkup kummuk xohix, ha' nak, ha tikmû'ûn te nôm yây tu nü'xok, tu kuxap kopa mō'pok, ha' puk. Hã kaxîy putuk 'ükuxa mãm hok xop, yã 'ätu' pip ka'ok 'ohnâg. ⁷'Âxop nox pip 'ã tu', ha yôgnû hãm'âktux te' nox xip 'âxop tu', 'ihã 'ã tu' xak xate nôm putup, ha 'âte xa' popmâp-tup 'üxohix. ⁸'Âxop te hâpxopmã max punethok, yîy tikmû'ûn te' pênâp-tup, yã' max xe'ëgnâg Topah. Hã kaxîy kama tikmû'ûn te' pênâp-tup 'âxop mög Yeyox mütik, yã mînta max punethok putuk. ⁹'Âte mō 'âxop yây xe'ëgnâg, yã yôgnû 'âtak te mög mûn yây xe'ëgnâg putuk. 'Âpu nox pi 'ügmütik, 'üyîy mō 'âxop yây xe'ëgnâg. ¹⁰'Âxop te' mîy 'âte nôm xat, nûy ta nox 'âpip putup 'ügmütik, ha 'âte mō 'âxop yây xe'ëgnâg putup. Yã 'âte' mîy yôg 'âtak te nôm xat. Hã kaxîy putuk 'âxop xik mûn.

¹¹—'Âte xa nôm hâpxop 'âktux, nûy 'âkuxa hittupmã', ha 'âkuxa hittup xexka'. ¹²'Âte 'âxop xat, hu: 'Âpu 'ânöy putuppax 'âte 'âxop putuppax putuk. ¹³Tikmû'ûn te yây xape pupi' xok, puxix yây xapep-tuppax xexkanãm. Yã tikmû'ûn xohix te yây xape pupi' xakix 'ohnâg. ¹⁴'Âxop te yôgnû xat'ax mîy, 'ihã 'ükxape 'âxop. ¹⁵'Âte 'âxanã kux, hu: "Yôgnû kãmãnat xop". Kaxîy. Yã kãmãnat xop te' yümmüg 'ohnâg 'üxat'ax xop yôg hâpxopmã'ax. Pa 'âte 'âxop xãnãhã, hu: "Ükxape xop". Kaxîy. 'Âte 'âxop pu' xuktux yôg 'âtak te nôm 'âktux. ¹⁶'Âxop tek mûn yâykutnã 'ohnâg, pa 'âte 'âxop mûn yîmögätux, tu mō 'âxop pok, xayîy hâpxopmã max punethok, yã mînta ta punethok putuk. 'Âxop te hâpxopmã max putup, ha tikmû'ûn te nôm pênâp-tup, hu' kuxa mãm ka'ok putup, tu 'ã tu nox pip ka'ok putup. Ha 'âxop te yôg 'âtak tu' xak hâpxop 'ûm, tu 'âkuxa mãm 'ügkopah, ha tute xa' popmâp-tup hâpxop xohix. ¹⁷'Âte 'âxop xat, 'âpu 'ânöy putuppax. Kaxîy.

Tikmû'ûn te' kute'ex kummuk putup Yeyox yôg xop

¹⁸Tu Yeyox te xe:

—'Ükuxa mãm hok xop te 'âxop putup nög. 'Âpu hãmüymmüg, nôm tek putup nög hãmãxap.

¹⁹Paxpu 'âxop kuxa mãm hok xop kopa pip, nûy nümütik mög, puxix 'âxop putuppax, yã yây yôg xop putuppax. Pa 'âxop pip'ah nôm xop kopah. Pa 'âte 'âxop yâykutnãhã kuxa mãm hok xop kopah. 'Amûn 'ap kuxa mãm hok xop'ah. Hã kaxîy nôm te 'âxop putup nög. ²⁰Hômã 'âte xa hãm'âktux. 'Âpu hãm'âktux'ax

xaxok hok. 'Ūxat'ax xop yā' xexka', pa kāmānat xop yāg-tōgnāg. Tikmū'ūn tek kute'ex kummuk, puxix 'āxop kute'ex kummuk putup kamah. Tikmū'ūn te yōgnū hām'āktux 'āpak, tu' yīpkox pip, puxix 'ōg hām'āktux 'āpak putup kamah, tu' yīpkox pip. ²¹Tikmū'ūn te 'āxop kute'ex kummuk te kaxīy, 'āxop yōgnū hah. Yā nōm te' yūmmūg 'ohnāg Topah. Tute nūgkutnāhā'. ²²Paxpuk nūn 'ohnāg, puxix tikmū'ūn yāy hāpkummuk mīy'ax yūmmūg 'ohnāg. Pak nūn, tu tikmū'ūn pu hāmyūmmūgāhā'. Nōmhā tikmū'ūn te' yūmmūg yāy yōg hāpkummuk mīy'ax. ²³Tikmū'ūn tek putup nōg, xix yōg 'ātak putup nōg kamah. ²⁴'Āte hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg tikmū'ūn kopah, yīy tikmū'ūn te' pēnāhā', tu yāy yōg hāpkummuk mīy'ax yūmmūg, hu' yāyhāhup. Tik nōy te hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg 'ohnāg, 'ak putuk'ah. Pa tikmū'ūn te' pēnāhā' 'āte hāpxopmā max, tuk putupnōg xix yōg 'ātak putup nōg kamah. ²⁵Hōmā 'ūhittap Topa yōg tappet te: "Tikmū'ūn tek putup nōg, pa 'āte hāpkummuk mīy 'ohnāg". Kaxīy. Hamūn, hōnhā tikmū'ūn te kaxīy putuk, yā Topa yōg tappet te' koit 'ohnāg.

²⁶—Ta Topa Koxuk te xa hā' tep-tup, yā' xe'e Topa Koxuk. Hōnhā' xip yōgnū 'ātak mūtik, ha 'āte xa nōm nū'kutnāp-tup, ha tutek mūn 'āktux putup. ²⁷Ha 'āxop tek mūn 'āktux putup kamah, yā 'āxop pip 'ūgmūtik hāmyāxatamuk xohix hā nūnte hām xexka tu'.

16 ¹Ta Yeyox te xe:

—'Āte xa' xuktux hāpxop xohix, xayīy putat max xak hok. ²Tikmū'ūn te 'āxop xat putup, xa mōxa hok Yoneo yōg Topa pet hā. Hāpxip 'ihā tikmū'ūn te 'āxop kix putup, ha 'āxop xakix putup, ha tikmū'ūn te hāmp'e'paxex putup Topa pu' hām. ³Yā tikmū'ūn te' mīy putup yōgnū 'ātak kopa' kuxa mām 'ohnāg tu', xik mūn kopa' kuxa mām 'ohnāg tu'. ⁴Pa 'āte xa hām'āktux tikmū'ūn te 'āxop kummugāp-tup. Hāpxip ha ta tikmū'ūn te 'āxop kummugāp-tup, ha 'āxop te' xuktux putup, hu: "Yā hamūn Yeyox te nōm 'āktux hōmā. Yā hōnhā te kaxīy". Kaxīy.

Topa Koxuk te hāpxopmāp-tup

Ta Yeyox te xe:

—Hōmā 'āte xa nōm 'āktux 'ohnāg, yāk xip 'āxop kopah. ⁵Pa hāpxip 'ihāg mōg putup, yā nōm hak mōg putup, nōm te nūgkutnāhā', pa 'āxop te' yīkopit 'ohnāg, hu: "Tep hah?" Kaxīy. ⁶Pa hōnhā 'āte xa nōm 'āktux, ha 'ākuxa hittup 'ohnāg. ⁷Pa 'āte xa hāpxe'e 'āktux, yā' max noxk xip nūnteh, pa' max xe'ēgnāg 'ūgmōg. Paxpuk mōg 'ohnāg, puxix Topa Koxuk nūn putup'ah, nūy 'āxop hā tu tehet. Pak mōg, kopix nū nōm kutnāp-tup 'āxop hah. ⁸Ha ta' nūn putup Topa Koxuk, tu nūktu tikmū'ūn pu hām yūmmūgā', hu: "Tikmū'ūn te hāpkummuk mīy, tu tikmū'ūn te hām yok yūmmūg 'ohnāg, ha Topa te tikmū'ūn yōg hāpkummuk mīy'ax hā yānān putup, tu nōm xūyγāp-tup." Kaxīy. ⁹Topa Koxuk te hām'āktux putup, hu: "Tikmū'ūn te hāpkummuk mīy. Yā Yeyox kopa' kuxa mām 'ohnāg." Kaxīy. ¹⁰Yāy yōg 'ātak hak mōg putup, ha ta Topa Koxuk nūn putup, tu nūktu tikmū'ūn pu hāmyok yūmmūgāp-tup, tu' xuktux putup, hu: "Yā' yok Yeyox". Kaxīy. ¹¹Topa Koxuk te hām'āktux putup, Topa te tikmū'ūn

yôg hâpkummuk mîy'ax hã yãnãn putup, tu nôm xûyğâp-tup. Hamûn, Topa te' kuxa mãm hok xop yôg xat'ax yãnãn, pu tu' kux, tu nôm xûyğâhã', pu tu' kux.

12—'Ûpip yôgnû hãm'âktux nøy punethok. 'Ăxop pu nôm yûmmûğâhã', pu' max, pa hõnhã 'ăxop te hamyûmmûğã'ax xohix hã tot 'ohnãğ. 13Pa hâpxip 'îhã' nûn putup Topa Koxuk, tu xa hãm̃yok yûmmûğâp-tup. Tute 'ăxop mōğâp-tup putat max hã, yã xa' yûmmûğâp-tup hãm̃yok xohix xexkah. Tute yãy yôg hãm'âktux 'âktux putup'ah, pa hãm 'âpak 'âktux putup, tu xa nôm 'âktux putup, tu hâptup yôg hâpxopmã'ax 'âktux putup. 14'Ăte tu' popmâp-tup hãm'âktux, ha tute xa nôm 'âktux putup. Hã kaxîy xate' yûmmûğ putup 'ûgmax xe'ëgnãğ. 15Yôgnû 'âtak yôg hâpxopmã'ax xohix xexka yã yôgnû kamah. Hã kaxîy 'âte xa hãm'âktux Topa Koxuk te' pop putup yôg hâpxop, tu xa nôm yûmmûğâp-tup. Kaxîy.

'Ûkuxa hittup 'ohnãğ, tu' kuxa hittup

16Ta Yeyox te xe:

—Hâpxip kutôgnãğ yîy ta 'ăxop tek pênâp-tup'ah, tu xe hâpxip kutôgnãğ yîy ta xek pênâp-tup. Kaxîy.

17Ha Yeyox yôg tik yãğ xop te:

—Teptu hãm'âktux? 'Ûxuktux, hu: “Hâpxip kutôgnãğ yîy ta 'ăxop tek pênâp-tup'ah, tu xe hâpxip kutôgnãğ yîy ta xek pênâp-tup”. Kaxîy. Texîy hãm'âktux? 'Ûxuktux, hu: “Hamûn, yôgnû 'âtak hak mōğ putup”. Kaxîy. 18Teptu 'ûxuktux, hu: “Hâpxip kutôgnãğ”? Kaxîy. 'Întu', putep mûn 'âktux? Yûmû'âte' yûmmûğ'ah. Kaxîy. 19Nôm tep-tup, nûy Yeyox yîkopit, ha Yeyox te' yûmmûğ, tu:

—Hâpxip kutôgnãğ yîy ta 'ăxop tek pênâp-tup'ah, tu xe hâpxip kutôgnãğ yîy ta xek pênâp-tup. 'Ok kaxîy 'ăxop te yãy yîkopit? 20'Ăte xa hâpxe'e 'âktux. 'Ăte 'ăxop mûtik tip-tup'ah, ha 'ăxop potap-tup, tu 'âkuxa hittup 'ohnãğ putup, pa' kuxa mãm hok xop kuxa hittup'ax. 'Ăkuxa hittup 'ohnãğ putup, pa hâpxip 'îhã 'âkuxa hittup putup. 21'Ăte xa' yûmmûğâp-tup hâpxop. Yã 'ûn tek-tok put putuk, yãk-tok put putup, ha' xûy. Pak-tok xip, ha ta' xûy xaxok, tu' hittup, 'ûk-tok pit xip hah, yã' xip 'ûk-tok pit nøy hãm xexka tu'. 22Yã 'ăxop putuk. Hõnhã 'âkuxa hittup 'ohnãğ, pa hâpxip 'îhã 'ăxop hak nûn putup putpuk, ha 'âkuxa hittup putup, ha tikmû'ûn te 'âkuxa hittup'ax nôã' yûmmûğ putup'ah.

23—Hâpxip 'îhã 'ăxop tek mûn tu' xak putup hâpxop 'ohnãğ, pa 'âte xa' xuktux 'ăxop te yôgnû 'âtak mûn tu' xak putup hâpxop, tu 'âkuxa mãm 'ûgkopah, ha tute xa' popmâp-tup hâpxop xohix. 24Hõmã tu yã hõnhã 'ăxop te Topa tu' xak 'ohnãğ hâpxop, tu 'âkuxa mãm 'ûgkopah. 'Ăpu ta tu' xax, xayîy 'âkuxa hittup xexkanãm.

Yeyox te' kuxa mãm hok xop pop

25'Ăte xa hãm̃yûmmûğâhã, tu' xuktux tikmû'ûn te tox mãğ putuk xix kahnên putuk. Hõnhã 'âte hãm'âktux hã kaxîy. Pa hâpxip 'îhã kaxîy'ah, pa xa yãy 'âtak yûmmûğâp-tup mō'ka'ok. 26'Ămnîy xupep 'îhã yôgnû 'âtak tu' xak putup hâpxop 'ăxop te', tu 'âkuxa mãm 'ûgkopah, ha 'âte xa hãm'âktux'ah 'âte yãy yôg 'âtak tu' xak, pu xa' hõm hâpxop. 27Hamûn,

yōgnū 'ātak te mō 'āxop yāy xe'ēgnāg, 'āxop tek putuppax hah, xix 'ākuxa mām hah. Yā 'ākuxa mām, tu' yūmmūg 'āte Topa tuk nūn. ²⁸Hamūn, 'āte Topa tuk nūn, tu nūktuk xupep nūnte hām xexka tu', pa hōmāg mōg putup, yā hām xexka nīm putup, nūy yāy yōg 'ātak ha mōg putpu'. Kaxiy.

²⁹Ha Yeyox yōg tik xop te:

—Nōmhā xate hām'āktux mō'ka'ok, 'ap xate hām'āktux nōy hā yūmmūgā 'ohnāg. ³⁰'Ūgmū'āte' yūmmūg xate' yūmmūg hāpxop xohix xexka'. 'A xatep-tup'ah tikmū'ūn te xa hāmyūmmūgāhā'. Yā xate' yūmmūg tikmū'ūn yōg hāmpē'paxex'ax xohix xexkah. Nōmhāg mū'āte' yūmmūg Topa tu 'ānūn. Kaxiy.

³¹Ha Yeyox te:

—'Ok 'ākuxa mām hōnhā. ³²Hāpxip kutōgnāg 'ihā 'āxop te hāpxumā'ax yāy pet tu', koxix puxet hā xip putup. Pa 'a 'ūkpuxet xip'ah, pa yāy yōg 'ātak xip putup 'ūgmūtik. ³³'Āte xa nōm 'āktux, xayiy 'ākuxa mām, yā 'ākuxa mām ka'ok 'ūgkopah. 'Ūkuxa mām hok xop te 'āxūyāp-tup, pa 'ākuxa nōg hok, yā 'āte' kuxa mām hok xop pop, yā 'āte' xut. Kaxiy.

Yeyox te Topa pu hām'āktux

17 ¹Ta hām'āktux kux Yeyox, tu pepi' pēnāhā pexkox tu', tu Topa pu hām'āktux, hu:

—Tak, 'āmnīy nō'ōm xupep xate nōm 'āktux. 'Āpu 'ūgxexka xe'ēgnāg mīy, puyiy tikmū'ūn pēnā 'ūgmax xe'ēgnāg. Yā tikmū'ūn te' yūmmūg putup kama 'āxexka xe'ēgnāg xix 'āmax xe'ēgnāg. ²Xatek mūn mīy 'ūkxexka', yā tikmū'ūn xohix yōg xexka', tu tikmū'ūn xohix hīnnāhā, hā hi xe'ēgnāg mōkuma'mōg, ha' kux 'ohnāg. Xate 'ā' popmāhā 'ūxohix, ha' kuxa mām 'ūgkopah. Yā 'āte nōm hīnnāhā, ha' kux 'ohnāg. ³Texiy tikmū'ūn hi xe'ēgnāg mōkuma'mōg, ha' kux 'ohnāg? Yā tikmū'ūn te 'āyūmmūg, yā Topa yūmmūg. 'Ap xip'ah Topa xe'e nōy. Texiy tikmū'ūn hi xe'ēgnāg mōkuma'mōg, ha' kux 'ohnāg? Yā tikmū'ūn tek mūn yūmmūg. Xate nūgkutnāhā'. ⁴'Āte tikmū'ūn pu 'āmax xe'ēgnāg yūmmūgāhā'. 'Āte hāpxopmā kux xate 'ā nōm xax. ⁵Tak, 'ūkxip putup nōnteh 'āmūtik. 'Āpu 'ā' hōm hāpxop max xe'ēgnāg nōnteh, yā 'ūkxexka mīy. Hōmā 'ūhittap 'a hām xexka xip'ah, hak max xe'ēgnāg xik xexka'. 'Āpu 'ām popmā 'ūxeheh nō'ōm.

⁶—Xate tikmū'ūn yīmōgātux hām xexka yōg tikmū'ūn kopah, tu 'ā tikmū'ūn popmāhā, pu 'ūgkopa kuxa mām, ha 'āte tu 'āyūmmūgāhā, yā yōgnū tikmū'ūn, ha xate 'ā' popmāhā nō'ōm, ha nōm te 'ōg hām'āktux 'āpak, tu' yīpkox pip, ⁷tu nōm te' yūmmūg xate 'ā' popmāhā hām'ākux xohix, tuk ka'ogā punethok. ⁸Xate 'ā' popmāhā hām'āktux, ha 'āte tikmū'ūn pu nōm 'āktux, tu' yūmmūg xe'e', 'ātuk nūn, tu' kuxa mām xate nūgkutnāhā'.

⁹—'Āte yāy yōg kuxa mām xop 'āktux. 'A 'āte puknōg xop 'āktux'ah. Pa 'āte yāy yōg xop 'āktux xate 'ā nōm popmāhā, yā 'ōg kuxa mām ka'ok xop kamah. ¹⁰'Ūxohix xexka yōgnū tikmū'ūn xix 'ōgnū kamah, ha tikmū'ūn xohix xexka 'ōgnū xix yōgnū kamah, ha tikmū'ūn te' pēnāhā, tu' yūmmūg 'āte hāpxopmā xe'ēgnāg. ¹¹Hāpxip kutōgnāg 'ihā 'ā hak mōg putup, tu 'ap 'ūkxip putup'ah

hãm xexka tu'. Pa yõgnũ xop te' kuxa mãm hok xop mütik yãy kotinnãp-tup. 'Äpu yõg xop hã 'ätehet. 'Äpu nõm pẽnã max, 'äka'ok hah. Yã 'äka'ok, ha xatek ka'ogãhã hã kaxiy. 'Äpu nõm pẽnã max, pu' xohix tu' kuxap-xet, yã yũmũg putuk. ¹²'Ükxiip yõg xop mütik, tu nõm hãg teheh, tu' pẽnã max. Xatek ka'ogãhã, hã kaxiy 'äte nõm hãk teheh, tu nõm xaxok 'ohnãg, yã' kuxa mãm kux putup'ah, pa yã tik puxet xaxok. Yã hõmã 'ühittap Topa yõg tappet te: "'Üxaxogãp-tup yãp-xet". Kaxiy. Hã kaxiy 'äte' xaxok tik puxet. ¹³Hõnhã 'ã hak mõg putup. Tak, 'äte 'ãmütik hãm'ãktux hõnhã, puyiy' kuxa mãm xop kuxa hittup xexka' 'ügkuxa hittup putuk. ¹⁴Äte yãy yõg xop pu 'õg hãm'ãktux hõm, ha' kuxa mãm hok xop te' kuxa mãm xop putup nõg. 'A' kuxa mãm hok xop'ah nõ'õm, yãg mün putuk. 'A' kuxa mãm hok xop yõg'ah 'ügmün. ¹⁵'A 'äte xa tuk kax'ah, xayiy yãy yõg xop mõy 'ükuxa mãm hok xop kopah. 'Ämhok, 'ümõy hok. Pa 'äte xa tuk kax, xayiy nõm pẽnã max, puyiy Hãmgãyãgnãg nõm pop hok. ¹⁶'Ügmün 'a' kuxa mãm hok xop yõg'ah. Hã kaxiy nõm xop 'a' kuxa mãm hok xop yõg'ah kamah. ¹⁷Äte hãpxe'e 'ãktux, ha tikmũ'ün te' xupak, tu' yĩpkox pip, tu' miy, tu' äputuk. 'Äteput nõ'õm. ¹⁸'Äte yãy yõg xop mõ'pok hãpxexka xohix tu. Xate nügkutnãhã hãm xexka tu', yã yãy putuk. ¹⁹'Äte xa yãy mün hõm, nüy miy xate nõm putup, puyiy nõm xa yãy mün popmã', nüy miy xate nõm putup.

²⁰—'Äte yãy yõg xop 'ãktux 'ãmütik. Nõm te hãm'ãpak max'ax 'ãktux putup, ha ta' nõy xop kuxa mãm putup 'ügkopah, ha 'äte nõy xop 'ãktux 'ãmütik kamah. ²¹Tak, 'äte xa tuk kax, puyiy nõm xop xohix tu kuxap-xet, nüy yãy putuppax yã yũmũg putuk. 'Äxiip 'ügmütik, hak xip 'ãmütik. 'Äteput, puyiy nõm xop tu kuxap-xet, nüy yãy putuppax, puyiy hãm xexka yõg tikmũ'ün yũmmũg xate nügkutnãhã'. ²²Xatek miy 'ükxexka', tuk max xe'ëgnãg miy. Hã kaxiy 'äte yãy yõg xop max xe'ëgnãg miy, puyiy tu kuxap-xet, nüy yãy putuppax yũmũg putuk. ²³'Ükxiip nũmütik, ha 'ãxiip 'ügmütik, puyiy nõm xop tu kuxap-xehnãg, puyiy hãm xexka yõg tikmũ'ün yũmmũg xate nügkutnãhã puyiy hãm xexka yõg tikmũ'ün yũmmũg xate mõg mün yãy xe'ëgnãg. ²⁴Tak, xate 'ã nõm tikmũ'ün popmãhã, ha 'äteput, puyiy nõm nox pi' 'ãmütik 'ükxiip'ax tu', puyiy' pẽnã 'ükxexkah, tuk max xe'ëgnãg. Yã xatek miy 'ükxexkah, tuk max xe'ëgnãg miy. Hamün, hõmã 'ühittap hãm xexka 'ap xip'ah, ha xate mõg mün yãy xe'ëgnãg. ²⁵Tak, xate hãpxopmã yok. 'Ükuxa mãm hok xop te 'äyũmmũg 'ohnãg, ha ta 'äte 'äyũmmũg, ha yãy yõg xop te' yũmmũg xate nügkutnãhã'. ²⁶'Äte nõm pu 'ãmün yũmmũgãhã', tu xe nõm xop pu xe 'ãmün yũmmũgãp-tup punethok, puyiy' nõy putuppax xatek putuppax putuk. 'Äte xe tu 'ãmün yũmmũgãp-tup punenthok, nüy noxk xip nũmütik. Kaxiy.

'Ügãy xop te Yeyox mũg

18 ¹Yeyox te Topa pu hãm'ãktux kux, tu ta' mõg yãy yõg tik te ¹²xop mütik, tu mõktu kõnãg kox Xet xak, ha ta' xip mĩm mãtiknãg max, ha Yeyox te nõ' mõxakux yãy yõg tik xop mütik. ²Pa Yot te mĩm mütiknãg yũmmũg. Tute' gãy xop mõgãp-tup Yeyox hah, puyiy Yeyox xũygã'. Yã mĩm mütiknãg yũmmũg. Yã Yeyox xix yãy yõg tik xop te yãy tu nũ'nã punethok

'õnteh. ³Ha ta' nûn Yot xonat xop mûtik xix Topa pet xexka yõg xonat xop mûtik. Yã 'ãmãnex xexka xop te nû'pok Topa pet xexka yõg xonat xop xix Paniye xop te, ha mîkaxxaxka taha' xix mîm topnãg pop xix kuyãnãm tat'ax tat. ⁴Ha Yeyox te hãmyümmüg hãpxopmã'ax xohix, hu ta' nõy ha' mõg, tu:

—Tep mûn xak? Kaxîy.

⁵Ha nõm te:

—Yã Yeyox mûn xak kômên Nãyane yõg Yeyox. Kaxîy.

Ha Yeyox te:

—Yãg mûn. Kaxîy.

Yã' xip Yot 'ügãy xop mûtik.

⁶Ha Yeyox te:

—Yãg mûn. Kaxîy.

Ha nõm xop te' xãm hã' mõg, tu hãm tu' xakux.

⁷Ha Yeyox te xe:

—Tep mûn xak? Kaxîy.

Ha nõm te:

⁸—Yã Yeyox xak kômên Nãyane yõg. Kaxîy.

⁹Yã hõmã Yeyox te Topa pu hãm'ãktux hu: “Tak, xate 'ã' popmãhã nõm xop, ha 'ãte' xaxok 'ohnãg”. Kaxîy. Yã nõmhã putuk hãpxopmã'ax.

¹⁰Ha' xip Ximãm Pet, tu' xut yãy yõg mîkaxxexka', tu' xak 'ãmãnex xexka yõg kãmãnat yîpkox. Yã kãmãnat 'ûxuxet'ax Mã'ok. ¹¹Ha Yeyox te Pet pu hãm'ãktux, hu:

—'Äpu mõ'tat 'õg mîkaxxexka 'ûxax hã. 'Ok xate hãmpel'ãpaxex 'ãte xûy hã tot putup'ah? Yã yõgnû 'ãtak te 'ã xûy hõm putup. Kaxîy.

Yeyox te 'Ãnãn ha' mõg

¹²Hãpxip 'ihã xonat xop te Yeyox mûg xix xonat xop yõg kapitãm te' xix Topa pet xexka yõg xonat xop te', tu Yeyox kîy, ¹³tu ta' mõgãhã 'Ãnãn hah. 'Ãnãn yã Kaxpax xuxyã, ha Kaxpax te 'ãmãnex xop xat nõm hãmyãxatamuk hã. ¹⁴Hõmã Kaxpax te Yoneo xop pu' xuktux 'ûmax, pu tik puxet te tikmû'ûn xohix xexka pupi' xok.

Pet te hãm'ãktux Yeyox yümmüg 'ohnãg

¹⁵Ha Ximãm Pet te Yeyox pe' mõg, ha ta' nõy te' pe' mõg, yã' nõy xip Yeyox yõg tik xop kopah, yã tik te 'ãmãnex xop xat hã xape' hu mõ'nãhã tik te 'ãmãnex xop xat pet yõg hãmnuhnõg hã, yã Yeyox mûti' mõxaha', ¹⁶ha ta' nox xip Pet hãptopa hãmpak'ax yîykox tu', tu 'ûn mûtik hãm'ãktux nõm te' yîykox pãnãhã', tu Pet nûnnãhã 'ûkopah, ¹⁷ha 'ûn te Pet pu hãm'ãktux, hu:

—'Ok 'ãxip Yeyox yõg tik xop kopah? Kaxîy.

Ha Pet te:

—'Ãmhok. 'Ak mûn'ah. Kaxîy.

18 'Ûxapxûy, yî' kuhu' xonat te', xix mîptut pēnā'ax xop te' xix mîptut yōg hāmnuhnōg pēnā'ax xop te', tu kuxap xakot, tu nō xapuk. Ha Pet te kama nūmūtik xip, tu' xapuk.

Yeyox mōg tik te 'āmānex xop xat hah

19 Ha ta tik te 'āmānex xop xat te Yeyox yîkopit, hu:

—Texīy 'ōg tik xop. Xate putep mūn yūmmūgāhā'? Kaxīy.

20 Ha Yeyox te:

—Hōmā 'āte hām'āktux punethok tikmū'ūn xop kopah, ha' xohix te' xupak. 'Āte Yoneo yōg Topa pet kopa hām'āktux Yoneo xohix pu', ha' xohix te' xupak. 'Āte hām'āktux xaptop 'ohnāg. 21 Hamūn, teptu xatek yîkopit? 'Āpu' xupak xop yîkopit. Nōm te yōg hām'āktux 'āpak, hu hāmyūmmūg. Kaxīy.

22 Yeyox te hām'āktux, ha xonat xip, yā nōm te mîptut pēnāhā' xix mîptut yōg hāmnuhnōg pēnāhā', tu' yīm hā Yeyox kix, tu:

—Texīy xate hām'āktux kummuk tik te 'āmānex xop xat pu'? Kaxīy.

23 Ha Yeyox te:

—Paxpu hām'āktux kummuk, puxix' max, xa xuktux yā hām'āktux kummuk. Pa 'āte hām'āktux max. Teptu xatek kix? Kaxīy.

24 Yīy ta mō Yeyox kutnāhā 'Ānān te', yīy ta' mōg Yeyox, tu pipkup māxap hā' kīy, ha' mōg, tu mōktu Kaxpax ha' xupep. Yā Kaxpax te 'āmānex xop xat.

Pet te xe' xuktux Yeyox yōg tik'ah

25 Ha ta' nox xip tu kuxap hā xapuk, ha nōm te:

—'Ok 'āxip Yeyox yōg tik te 12 xop kopah? Kaxīy.

Ha Pet te:

—'Āmhok, 'ak mūn'ah. Kaxīy.

26 Ha ta' xip tik te 'āmānex xop xat yōg kāmānat, yā hōmā Pet te' nōm yōg xape yīpkox xak. Kāmānat te:

—'Ōk 'āte 'āpēnāhā Yeyox mūtik mîptut yōg hāmnuhnōg kopah? Kaxīy.

27 Ha Pet te:

—'Āmhok! Kaxīy.

Ha hāpxip 'ohnāg 'ihā xokakkak pit xataha'.

Yeyox mōg Pinat hah

28 Māyōn kutōgnāg ha ta' mōg Yeyox gohenanok pet tu'. Pa Yoneo xop mōxa 'ohnāg. Yā Yoneo xop yōg xat'ax te' tux hok, pu tu mōxa hok Hōm xop pet kopah, 'ihā 'āmuk xexka mīy, yā 'āmuk xexka 'ūxuxet'ax Nōā'yēn.

29 Ha ta' mōg Pinat mîptut kūnāpah, nūy Yoneo xop mūtik hām'āktux, tu:

—Texīy hu' nūnnā'? Putep kummuk mīy? Kaxīy.

30 Ha Yoneo xop te:

—Hāpkummuk mīy 'ohnāg, kopxi' nūnnā 'ohnāg 'ā hah. Kaxīy.

31 Ha Pinat te:

—'Ūpip 'āxop yōg xat'ax, yā nōm kax'āmi tappet tu'. 'Āpu 'ūyōg hāpxopmā'ax kopit. Kaxīy.

Ha Yoneo xop te:

—'Āmhok, 'āpu 'ūkopit. 'Ūgmū yōg xat'ax te' xat 'ohnāg tikmū'ūn putex. Kaxīy.

³²Hamūn. Hōmā Yeyox te hām'āktux mīpkupnix yīmū' xok putup. Yā Hōm xop te tikmū'ūn kix mīpkupnix yīmū', pa Yoneo xop te tikmū'ūn kix 'ohnāg mīpkupnix yīmū'. Yā Yeyox te hām'āktux xe'e'.

³³Ha Pinat te putpu mō'nāhā mīptut hā, tu Yeyox pu hām'āktux hu:

—'Ōk xate Yoneo xop xat? Kaxīy.

³⁴Ha Yeyox te:

—'Ok yā 'āp-xet te hāmp'e'āpaxex, huk yīkopit, pe' nōy te xa' xak, yīy xatek yīkopit? Kaxīy.

³⁵Ha Pinat te:

—'Ok hāmp'e'āpaxex Yoneo xop kopak xip? 'Āmhok. 'Āxape xop te 'ānūnnāhā nūnteh. Putep kummuk mīy xate'? Kaxīy.

³⁶Ha Yeyox te:

—'Ūkxexkah, tu yāy yōg xop xat. Pa 'āte hām xexka yōg xexka xop putuk'ah. Hā kaxīy 'āte xat'ah. Paxpu hām xexka yōg xexka xop putuk, puxix yōg xop yāy'kix 'ūgāy xop mūtik, puyī' nōy 'ūgmōgā hok Yoneo xop hah. Pa 'āmhok. 'Āte hām xexka yōg xexka xop putuk'ah. Kaxīy.

³⁷Ha Pinat te:

—'Ok 'āmūn xexka'? Kaxīy.

Ha Yeyox te:

—Hamūn, xate nōm 'āktux 'ūkxexka'. 'Ūgnūn hām xexka tu', tuk nāhā', nūy hāpxe'e 'āktux, yā hāpxe'ēgnāg. Hāmyoa'ax yōg tikmū'ūn te yōgnū hām'āktux 'āpak, tu' yīpkox pip. Kaxīy.

³⁸Ha Pinat te:

—Pute 'ūm hāmyok? Yā' xip'ah hāmyok. Pute 'ūm hāpxe'e? Yā' xip'ah hāpxe'e'. Kaxīy.

Yoneo xop tep-tup nōg Yeyox

Tu ta' mōg hāptopa Pinat, nūy Yoneo xop pu hām'āktux, hu:

—'Ap kummuk'ah tihik. ³⁹Pa 'ōg hāpxopmā'ax te kaxīy. Yā hāmyāxatamuk xohix 'ihā' mīy 'āmuk xexka 'ūxuxet'ax Nōā'yēn, 'ihā 'āte kanet ka'ok kopa' xut tik puxet, pu mōg. Pī'yā 'āxop tep-tup? 'Ok mōg putup nōm te Yoneo xop xat? Kaxīy.

⁴⁰Ha Yoneo xop te hām'āktux ka'ok, hu:

—'Āmnok, 'a' mōg putup'ah. 'Āpu Mahamax xut, pu mōg. Kaxīy.

Yā' xupxet Mahamax.

19 ¹Ha Pinat te' xat ha xonat te Yeyox kix xikot hā. ²Ha xonat xop te' mīy 'ūkuxxax, yā mīmyām tox māg hā' mīy, tu mōktu Yeyox putox yīmū' xix, puyīy xexka xop putuk, tu Yeyox pu mō' xax tat topixxax 'āta', puyīy xexka xop putuk. ³Tu' nūn xonat, tu hāpkute'ex, hu:

—'Ămax. Xate Yoneo xop xat. Kaxîy.

Tu' yîm hã Yeyox kix. ⁴Ha ta' mōg hãptopa 'ûxehet Pinat, tu Yoneo xop pu hãm'ăktux, hu:

—'Ûxupax. 'Ăte tik yōg hãpkummuk mîy'ax xak, pa' pipi 'ohnăg. 'A' kummuk'ah tihik. 'Ăte nōm hã' nūnnăp-tup, xayîy yūmmūg 'ăte yōg hãpkummuk mîy'ax pipi 'ohnăg, ti xūygăp-tup'ah. Kaxîy.

⁵Ha ta' mōg Yeyox hãptopah, hap-tox yîmū' yūm 'ūkuxxax, yã mîmyâm tox măg hã' mîy, ha mō'tat topixxax 'ăta'. Ha Pinat te:

—'Ûpênã' tihik! Kaxîy.

⁶Ha 'ămănex xexka xop te hãm'ăktux ka'ok xix Yoneo xexka xop te', hu:

—'Ăpu mîpkupnix yîmūp-tex pipkup hã, 'ăpu mîpkupnix yîmūp-tex pipkup hã. Kaxîy.

Ha Pinat te' xat, hu:

—'Ăpu 'ümōgã, nūy mîpkupnix yîmūp-tex pipkup hã. 'Ăte Yeyox yōg hãpkummuk mîy'ax pipi 'ohnăg, hu' xūygăp-tup'ah. Kaxîy.

⁷Pa Yoneo xop te hãm'ăktux yănãn, hu:

—'Ûkax'ămi 'ūgmū yōg xat'ax, tu nōm te' xat, pup-tex. Hamūn, tute hãm'ăktux, "Ūgmūn yã Topak-tok". Kaxîy.

⁸Ha Pinat te' xupak, tu' kuxa nōg nōy nã' mōg. ⁹Tu xe mîptut hã mō'nãhã', tu Yeyox pu hãm'ăktux, hu:

—Hãm 'üm tu 'ănūn? Kaxîy.

Pa Yeyox te hãm'ăktux 'ohnăg.

¹⁰Ha Pinat te:

—'Ok hãm'ăktux 'ohnăg? 'Ok xate' yūmmūg, 'ăte' xat, xa mōg, pa' xat hok, xa mōg hok. 'Ăte' xat, puxix xonat 'ăp-tex mîpkupnix yîmū'. Kaxîy.

¹¹Ha Yeyox te:

—Topa te' xat, xa' xat, pa' xat hok, xa' xat 'ohnăg. Xate hãpkummuk mîy, pa' nōy te hãpkummuk xexka mîy, nōm te 'ăhak mōgãhã'. Kaxîy.

¹²Ha Pinat te' xupak, hup-tup, nūy Yeyox xat pu mōg. Pa Yoneo xop te hãm'ăktux ka'ok, hu:

—Paxpu Yeyox xat, pu mōg, hu ta Hōm xop xape 'ohnăg 'ămūn. Hōm xop tep-tup nōg nōm te yăy xexka mîy. Kaxîy.

¹³Ha Pinat te' xupak, tu ta xe mō'nãhã mîptut hã, tu ta Yeyox mōgãhã hãptopah, tu pa te hãm'yūmmūg xop yōg mîmpe yîmū' yūm hãm tu 'ûxuxet'ax Mîkax Pet Xax. Yã 'ăxet'ax nōy yã Gabatah, yã Yoneo xop yîy'ax kopah. ¹⁴Mâyōn te yăykote' yūm'ax. Hãpxip 'îhã 'ămuk xexka mîy'ax, yã 'ămuk xexka 'ăxet'ax Nōã'yên. Ha Pinat te Yoneo xop pu hãm'ăktux, hu:

—'Ûxip nūnte 'ohnū xexka'. Kaxîy.

¹⁵Pa Yoneo xop te:

—'Ăpu 'ûp-tex, 'ăpu 'ûp-tex, 'ăpu 'ûp-tex mîpkupnix yîmū'! Kaxîy.

Ha Pinet te:

—'Ok 'ătep-tex'ax mîpkupnix yîmū tik te 'ăxop xat? Kaxîy.

Ha 'āmānex xexka xop te:

—Yā Hōm xop yōg xexkap-xehnāg tek mūg xat. Puxix. Kaxīy.

¹⁶Ha Pinat te xonat xop pu Yeyox hōm, pup-tex mīpkupnix yīmū pipkup hā. Ha xonat xop te Yeyox pēnāhā'.

Yeyox putex mīpkupnix yīmū'

¹⁷Ha ta' mōg Yeyox, tu mīpkupnix taha', tu' mōg, tu mōktu' xupep hām tu, yā hāhām 'ūxuxet'ax putox kup, yā Yonet xop yāy yīy'ax tu Gok.

¹⁸Ha xonat te pipkup hā' xuhnīy Yeyox mīpkupnix tu', ha' xup. Ha xonat te pipkup hā' xuhmīy kama tik tix nōy mīpkupnix nōy tu', hak-tetex tik tix, yāp-xet xup Yeyox yīpxax tu' xi' nōy xup Yeyox yīpxe'e tu', ha Yeyox xup yāykote'.

¹⁹Ha Pinat te' kax'āmi', tu' xat, pu nōm xix Yeyox yōg mīpkupnix xox putox tu'. 'Ūkax'āmi, hu: “Kōmēn Nāyane yōg Yeyox. Tute Yoneo xop xat”. Kaxīy. ²⁰Ha Yoneo punethok te nō mōkupix. Hāmhūmnāg yūm kōmēn, tu yōg tikmū'ūn te' yīy'ax tikoyuk hā hām'āktux, yīy ta Pinat te nōm kax'āmi 'ūyīy'ax tikoyuk hā, yā Yoneo xop yōg yīy'ax hā xix Hōm xop yōg yīy'ax hā xix Genex xop yōg yīy'ax hā. ²¹Pa 'āmānex xexka xop te Pinat pu hām'āktux, hu:

—'Ūkax'āmi hok, hu: “Tute Yoneo xop xat”. Kaxīy. 'Āpu 'ūkax'āmi, hu: “Tik te hām'āktux hu: 'Āte Yoneo xop xat’ ”. Kaxīy.

²²Ha Pinat te:

—Puxix. 'Āte xe kax'āmip-tup'ah. Kaxīy.

²³Yā xonat te pipkup hā' xuhmīy Yeyox, tu Yeyox yōg topixxax mōy, tu mō topixxax koxip, tu mōktu topixxax xop te' 4 mīy xonat te' 4 pu'. Nōm te' paha Yeyox yōg kayak, yā 'ūyōg xap'ax xip'ah. ²⁴Ha xonat xop te yāy mūtik hām'āktux, hu: 'Āpu yūmū kayak koxip hok. 'Āpu yūmū mō xap yōn, puyīy xonat puxet pa'. Yā hōmā 'ūhittap 'ūkax'āmi Topa yōg tappet tu', hu: “Nōm te mō'koxip yōgnū topixxax, tu mō xap yōn, nūy yōg kayak pa’”. Kaxīy. Hamūn, 'ūkax'āmi xe'e'. Hā kaxīy, yīy ta xonat te' mīy.

²⁵Ha ta' xip Yeyox yōg mīpkupnix yīkāgnāg hā Yeyox mūktut xix Yeyox mūktut tutnōy, yā Mānix, yā Konop xetut, ha Mānix Mānanēn xip kamah.

²⁶Ha Yeyox te' pēnāhā yāy tut xix tik te Yeyox yōg tik te 12 xop kopa' xip, yā Yeyox te mō nōm yāy xe'ēgnāg.

Yeyox te:

—Māy, nō'ōm 'āk-tok pit. Kaxīy.

²⁷Tu xe hām'āktux 'ūnōy pu', nōm te Yeyox yōg tik te 12 xop kopa' xip, hu:

—Nō'ōm 'ātut. Kaxīy.

Ha tik te 'ūn mōgāhā yāy pet hah.

Yeyox xok

²⁸Ha Yeyox te' yūmmūg 'ūhām kux, tu hām'āktux, hu:

—Kōnāg putup tek putex. Kaxīy.

Yā Topa yōg tappet yōg hām'āktux putuk. Hōmā 'ūhittap nōm te' kax'āmi Topa yōg tappet tu'.

²⁹Ha ta' xip naxtox, ha kopa' xup xupyāg kummuk, ha 'ōm te tok hā hep tit, tu nōm mīm hā' xuhmīy, tu' xix Yeyox yīkox xax tu'. ³⁰Ha Yeyox te xo'op, tu: —'Ūkhām kux. Kaxīy.

Tup-tox put xok, tu' xok, ha ta' mōg 'ūkoxuk.

Xonat te Yeyox xuhmīy

³¹Ta Yoneo xop te Pinat pu' xak. 'Ūp-tup, puyīy xonat xop xakix xop kup kūnākohoh. 'Ūp-tup kamah, puyīy mīpkupnix tu' mōy 'ūxakix xop. Yā xexta pet, ha nōm tep-tup nōg 'ūxakix xop kutetex pepix mīpkupnix yīmū nit xap hā. Nit xap yā Yoneo xop yōg 'āmniy tuknōg, yā hām hok, ha nōm nit xap xexkah.

³²Ha ta' mōg xonat xop, tu tik puxet kup xa'ah, tu tik nōy kup xa'ah nōm xakix Yeyox mūtik. ³³Xonat nūn Yeyox hah, tu' pēnāhā' 'ūxok tāmnāg, yīy' kup xa'a 'ohnāg. ³⁴Xonat puxet te Yeyox puka xuhmīy pox xexka hā, tu hāpxip 'ohnāg 'ihā' xupep hep 'āta xix kōnā'āg.

³⁵Tak mūn Yoām. 'Āte hāpxop xohix pēnāhā', tu nōm kax'āmi, xayīy 'ākuxa mām Yeyox kopah. 'Āte' yūmmūg, yā hām'āktux xe'e'. 'Ap koit'ah. ³⁶Yā xonat te Yeyox kup xa'a 'ohnāg. Yā Topa yōg tappet te hām'āktux putuk. Yā Topa yōg tappet te: “'Ūkup xa'ap-tup hok”. Kaxīy. ³⁷Yā Topa yōg tappet hām'āktux nōy putuk. Yā Topa yōg tappet te: “Nōm te' pēnāp-tup, yā 'ūxuhmīy pox xexka hā”. Kaxīy.

Yeyox hāpkot

³⁸Hōmā kōmēn 'Animātex yōg Yoye te Yeyox pe' mōg. Pa Yeyox pe' mōg yāy xaptop, yā Yoneo xexka xop yīpkutuk. Ta' mōg Yoye', tu mōktu Pinat tu' kax Yeyox yīn, ha Pinat te:

—Mōy pa'. Kaxīy.

Yīy ta' mōg Yoye', tu' paha Yeyox yīn, tu' mōgāhā'.

³⁹Hōmā ha ta' mōg Nīkonēm 'āmniy 'ihā', tu Yeyox mūtik hām'āktux. Tu ta' mōg Nīkonēm, yā Yoye mūtik mōg. Nīkonēm te' mōgāhā mīm kōnyōn hax max, yā' xohix te' 45 kit, yā' xuxet'ax 'anoex xix mīha'. ⁴⁰Ta nōm tik tix te Yeyox yīn kīy topixxax tox hā, tu kopa' mām mīm kōnyōn hax max. Hā kaxīy Yoneo xop te' mīy, nūy yīn hāpkot. ⁴¹Ha ta' yūm xukpot max hām tu Yeyox putex yīkāgnāg, ha xukpot tu' yūm mīkaxxap kox, yā mīkaxxap kox tūmnāg. ⁴²Hāptup yā Yoneo xop yōg 'āmniy hām hok, yā nit xap, ha Yeyox yīn yūm mīkaxxap kox kopah. Yā hāmhūmnāg mīkaxxap kox.

Mīkaxxap kox kox

20 ¹Ye nomīy hāptup'ax, yā hāpkoxtap ha ta' mōg Mānix Mānanēn, tu mōktu' xupep mīkaxxap kox tu', tu' pēnāhā', pap xip hok mīkaxxap xexka hāmmō'yīnnīn mīkaxxap yīkox tu'. Putep-te' xut? ²Ta' mōg mō'ka'ok,

tu Xīmām Pet mütik hām'aktux, xix' nōy mütik hām'aktux, yā nōm xip Yeyox yōg tik xop kopah, yā Yeyox te mō nōm yāy xe'ēgnāg. Manix Mānanēn te:

—Tikmū'ūn te' xut Yeyox yīn mīkaxxap kox kopah, hak mū'āte' yūmmūg'ah hām 'ūm tu' yūm 'ūyīn. Kaxīy.

³Ha ta' mōg Pet xi' nōy mīkaxxap kox hah. ⁴Ūmōg mō'ka'ok 'ūtix, pa' nōy mōg mō'ka'ok xe'e!, tu mōktu' xupep hāmāxap, ⁵tu' mō' pa yūm, hu mīkaxxap kox hā mō' pa yūm, tu' pēnāhā topixxax tox, pa mō'nā 'ohnāg. ⁶Hāpxip kutōgnāg 'īhā' xupep Xīmām Pet, tu mō'nāhā mīkaxxap kox hā, tu' pēnāhā topixxax yūm. ⁷Ha' xip topixxax tox nōy nōm te Yeyox putox kīy, yā' kīy, tu yāp-xehnāg tu' xip, yā topixxax nōy mütik xip'ah. ⁸Ha nōm te mīkaxxap kox hā' xupep hāmāxap, tu mō'nāhā!, tu' pēnāhā!, tu' kuxa yūm. ⁹Pa nōm xop te' yūmmūg xe'e 'ohnāg. Yā Topa yōg tappet te: “Ūputpu' hi'ax”. Kaxīy.

¹⁰Tu ta' mōg putpu' Yeyox yōg tik xop yāy pet hah.

Yeyox te Mānix Mānanēn pu' yāy mūg

¹¹Ha ta' xip Mānix mīkaxxap kox yīkak hāptopah, tu potaha!, tu mō' pa yūm, tu kopa' pēnāhā!. ¹²Pa' pip pexkox yōg nū'pok xop yōg tik tix, tu topixxax ponnok mō'tat, tu' mām Yeyox yīn xip'ax tu!, yā yāp-xet xip Yeyox pata xip'ax tu!, ha' nōy xip Yeyox putox xip'ax tu!, ¹³tu:

—Yāhāg, teptu 'āpotaha'? Kaxīy.

Ha:

Tikmū'ūn te' mōgāhā 'ūkxuyā!. 'A 'āte' yūmmūg'ah hām 'ūm tu' yūm. Kaxīy.

¹⁴Tute hām'aktux, tu yōkanām, tu Yeyox pēnāhā, pa Yeyox yūmmūg 'ohnāg. ¹⁵Ha Yeyox te:

—Yāhāg, teptu 'āpotaha'? Tep mūn xak? Kaxīy.

Yā 'ūn te hāmpē'paxex yā tihik nōm te xukpot pēnāhā!, tu:

—'Ok xate nōm mōgāhā'? 'Āpu 'ā' xuktux. Pi'yā yūm, hak mōg putup, nūy pa!. Kaxīy.

¹⁶Ha Yeyox te:

—Mānix! Kaxīy.

Ha Mānix te hā' yōkanām, tu hām'aktux Yoneo xop yāy yīy'ax hā, hu:

—Hamōn! Kaxīy.

Yā tikmū'ūn yīy'ax hā, “Yāyā”. Kaxīy.

¹⁷Ha Yeyox te:

—'Āpu 'ūgmūg hok. Yāg mōg putup putpu' yōgnū 'ātak hah. 'Āpu mōg 'ūkxape xop hah, nūy hām'aktux 'ūgmōg yāy yōg 'ātak hah, yā 'ōgnū, yā yōgnū Topa, yā 'ōgnū. Kaxīy.

¹⁸Ha ta' mōg Mānix Mānanēn Yeyox yōg tik xop hah, tu mōktu hām'aktux, yā yāyā Yeyox pēnāhā!, tu Yeyox yōg hām'aktux 'aktux.

Yeyox te yây yôg tik xop pu yây mûg

¹⁹Ye nomîy yôg 'âmâxak, ha ta' yây tu nû'nâhâ Yeyox yôg tik xop, tu mōhâmîyinnîn pipkup hâ, yâ Yoneo xexka yîpkutuk. Ha ta' nûn Yeyox, tu nûktu' xip yây yôg xop kopah, tu:

—'Ăkuxa nōg hok. Kaxîy.

²⁰Yâ tute hām'ăktux, tu nōm pu yây yîm mûg xix yây puka mûg, yâ kayax mûg, ha nōm te yây xuxyâ pēnâhâ', hu' hittup xexka'. ²¹Ha Yeyox te:

—'Ăkuxa nōg hok. Yōgnû 'ătak te nûgkutnâhâ'. Hâ kaxîy 'ăte 'ăxop mō'pok kamah. Kaxîy.

²²Tute hām'ăktux, tu' nōy yîmû' xitxok, tu:

—'Ăpu 'ûpa Topa Koxuk. ²³'Ăxop te tikmû'ûn yôg hăpkummuk mîy'ax xaxok, ha' kux, puxix Topa hăpkummuk mîy'ax xaxok, ha' kux kamah. Pa 'ăxop te tikmû'ûn yôg hăpkummuk mîy'ax xaxok 'ohnăg, ha' kux 'ohnăg, puxix Topa hăpkummuk mîy'ax xaxok putup'ah, ha' kux 'ohnăg kamah. Kaxîy.

Yeyox xix Tômê'

²⁴Ha ta' xip Tômê Yeyox yôg tik xop kopah, yâ kama 'ûxuxet'ax kutonnix. 'Ap xip'ah 'îhâ' xupep Yeyox. ²⁵Ha Yeyox yôg tik xop te Tômê pu hām'ăktux hu:

—'Ûgmû'ăte yây xuxyâ pēnâhâ'. Kaxîy.

Ha Tômê te:

—'Ăte' pēnâ 'ohnăg 'ûyôg kayax 'ûyîm tu', pipkup te nōm xuhmîy, kopxix 'ûgkuxa yûm putup'ah. Tuk yîpkutok hâ kayax 'ăpit 'ohnăg, kopxix 'ûgkuxa yûm putup'ah, tuk yîm hâ 'ăpit 'ohnăg 'ûpuka', kopxix 'ûgkuxa yûm putup'ah. Kaxîy.

²⁶Xēmân puxet nōg, 'îhâ yây tu nû'nâhâ Yeyox yôg tik xop mîptut kopah, ha' xip Tômê nûmûtik. Nōm te mōhâmnînyîn pipkup hâ, pa Yeyox nûn, tu nûktu nōm xop kopa' xip, tu:

—'Ăkuxa nōg hok. Kaxîy.

²⁷Tu Tômê pu hām'ăktux, hu:

—'Ăpu 'ăyîm xix nûnte. 'Ăpu 'ûgyîm pēnâ'. 'Ăpu 'ăyîm hăg 'ăpit 'ûkpuka'. 'Ăpu 'ăkuxa yûm 'ohnăg kuxyâ'. 'Ăpu 'ăkuxa yûm. Kaxîy.

²⁸Ha Tômê te: Yâyâ, yōgnû Topah. Kaxîy.

²⁹Ha Yeyox te:

—'Ok 'ăkuxa yûm, xate hămpēnâhâ tu'? 'Ûhittup tikmû'ûn kuxa mām, pa' pēnâ 'ohnăg. Kaxîy.

³⁰Ta Yeyox te hăpxopmâ ka'ok xe'ēgnăg nōy punethok, pa nōm kax'ămi 'ohnăg nû tappet tu'. ³¹Pa hăpxopmâ'ax kax'ămi, xayîy 'ăkuxa mām, yâ Yeyox yâ Kunnix, yâ Topa te nû'kutnâhâ'. Yâ' kax'ămi, xayîy 'ăkuxa mām, yâ Yeyox yâ Topak-tok. 'Ăkuxa mām Yeyox kopah, nûy ta hi xe'ēgnăg mōkuma' mōg, ha' kux 'ohnăg.

Yeyox te yã yõg tik te 7 pu yã mûg

21 ¹Ta Yeyox te yã yõg tik xop pu yã mûg 'ûxeheh konãg xexka Timenit yõg hãpkux tu'. Yã' yã mûg hã kaxîy. ²Ûpip Ximãm Pet, xix Tõmẽ 'ûxuxet'ax Kutonnix kamah, xix Nãtãnyet, yã xiptuxexka Kãnã yõg tihik hãpxexka Ganinet tu', xix Yemeneo kutok xop, xix tik tix nõy, yã Yeyox yõg tik xop kopa' pip. ³Ha Ximãm Pet te' nõy pu hãm'ãktux, hu: —'Ûgmõg, nõy mãm xuk. Kaxîy.

Ha xape xop te:

—'Ãpu yũmũ mõg. Kaxîy.

Tu ta' mõg ka'mãm, tu mõktu mĩpkox tu' mõxaha', tu' mõxakux, tu ta' mõg kõnãg xexka tu', tu mãm xuk 'ãmniy tox hã, pap xuk 'ohnãg. ⁴Mãyõn xupep, 'ihã' xip Yeyox hãm kux tu', pa Yeyox yõg tik xop te' yũmmũg 'ohnãg, yã' xip Yeyox. ⁵Ha Yeyox te:

—'Ûkxape xop, 'ok mãm 'ũm xuk hok? Kaxîy.

Ha nõm te:

—'Ap xuk'ah. Kaxîy.

⁶Ha Yeyox te:

—'Ãpu mõ mãpxuk'ax yõn mĩpkox yõg yĩpxe'e hã' yũm, tu 'ãxop te' pipip-tup. Kaxîy.

Ha nõm te' mĩy, ha mãm nũ'ximnãg 'ûxuk'ax hã, ha tik te mãmxuk'ax mõy yũmmũg 'ohnãg. ⁷Ha' xip tihik, yã Yeyox yõg tik xop kopa' xip, yã Yeyox te mõ nõm yã xe'ẽgnãg. Tute Pet pu hãm'ãktux, hu:

—Yã yũmũg xuxyã nõ'õm. Kaxîy.

Ha Ximãm Pet xaxtop, hu mõ toppixxax tat, tu' pũn kõnãg kopah.

⁸Ha ta xape te yã' pip mĩpkox kopah. Ha ta mĩpkox xix hãpkux yõg mẽn xohix te' 100. Ha ta' mõg, tu mãpxuk'ax nũnnãhã kõnãg kopah, yã mãm nũ'ximnãg. ⁹Tu' mõg, tu mõktu' mõxaha hãpkux tu', tu hãpkux tu' mõg, tu mõktu kuxap pẽnãhã', tu mãm pugã pẽnãhã xix pãm. ¹⁰Ha Yeyox te:

—Putnũ' mãhãm 'ãxop te' xuk. Kaxîy.

¹¹Ha ta mõ'nãhã Ximãm Pet mĩpkox hã, tu mãpxuk'ax yĩküy, tu' nũnnãhã', yã mãm nũ'ximnãg mãm xohix te' 153. 'Ûxohix mãhãm, pa mãpxuk'ax yã pot 'ohnãg. ¹²Ha Yeyox te:

—Mã, nõy 'ãxit. Kaxîy.

Ha tik te' yĩkopit 'ohnãg, hu:

—'Û'ũm 'ãmũn? Kaxîy.

Yã hã kaxîy yĩkopit 'ohnãg, pa' yũmmũg, yã' xuxyã'. ¹³Yeyox te pãm pop, tu tik pu' popmãhã', tu mãm pop, tu tik pu' popmãhã'.

¹⁴Hãmũn, Yeyox te putpu' hi', tu yã yõg tik xop pu yã mûg tikoyuk.

Yeyox xix Pet

¹⁵Ta' xit kux, ha Yeyox te Ximãm Pet pu hãm'ãktux, hu:

—'Ok xatek putuppax xexka, pa 'öm putuppax kutögnäg? Kaxīy.

Ha Pet te:

—Yāyā, hamūn, xate' yūmmūg, 'āte 'āp-tuppax. Kaxīy.

Ha Yeyox te:

—'Āpu tikmū'ūn pu yōg hām'āktux yūmmūgā, nūy nōm pēnā'ax putuk. Kaxīy.

¹⁶Ha Yeyox te:

—Xīmām, yā Yoām Kutok, 'ok xatek putuppax? Kaxīy.

Ha:

—Yāyā, hamūn, xate' yūmmūg, 'āte 'āp-tuppax. Kaxīy.

Ha Yeyox te:

—'Āpu tikmū'ūn pēnā' kahnēn pēnā'ax putuk. Kaxīy.

¹⁷Ha Yeyox te xe hām'āktux, hu:

Xīmām, yā Yoām kutok, 'ok xatek putuppax? Kaxīy.

Ha Pet kuxa hittup 'ohnäg, Yeyox te' yīkopit tikoyuk hah tu:

—Yāyā, xate' yūmmūg hāpxop xohix xexkah. Xate' yūmmūg, 'āte 'āp-tuppax. Kaxīy.

Ha Yeyox te:

—'Āpu tikmū'ūn pēnā', kahnēn pēnā'ax putuk. ¹⁸'Āte xa hāpxe'e 'āktux. Hōmā 'ātuktup, tu yāy kūnāy hīy, nūy ta mōg, tu hāpkumep hām xohix tu' xatep-tup. Pa hāpxip 'ihā 'ākutut'ax, tu 'āyīm yoap-tup, ha' nōy te 'āyīm kīy putup, tu 'āmōgāp-tup hām tu xatep-tup'ah. Kaxīy.

¹⁹Hā kaxīy Yeyox te hām'āktux hā kaxīy Pet putex putup, puyīy tikmū'ūn yūmmūg 'ūxexka Topah. Yeyox te Pet pu hām'āktux hu:

—'Āpu 'ūkpe mōg. Kaxīy.

Yeyox te tik nōy 'āktux

²⁰Pa Pet te yōkānām, tu tik nōy pēnāhā', yā Yeyox te mō nōm yāy xe'ēgnäg. Yā hōmā nōm xip Yeyox yīkāgnäg, tu' yīkopit, hu: “Yāyā, tep-te' gāy xop mōgāp-tup 'ā ha, puyīy 'āxūygā'?” Hā kaxīy nōm te hām'āktux hōmā. ²¹Ha Pet te nōm pēnāhā', tu Yeyox pu hām'āktux, hu:

—Yāyā, xix 'ōhōm tihik. Tikmū'ūn te nōm pu putep mūn mīy putup? Kaxīy.

²²Ha Yeyox te:

—Paxpu 'ātep-tup tik nox xihip nūnte, ha mōktuk nūn putpuk, ha ta xate' yūmmūg putup'ah. 'Āpu 'ūkpe mōg! Kaxīy.

²³Yīy ta Yeyox mūtik mōg xop kopa hām'āktux punethok, yā hām'āktux tik xok putup'ah. Pa 'āmhok. Yeyox 'ap xuktux'ah 'ūxok putup'ah. Pa Yeyox te: “Paxpu 'ātep-tup tik nox xihip nūnteh, ha mōktuk nūn putpuk, ha ta xate' yūmmūg putup'ah”. Kaxīy.

²⁴Nō'ōm tihik yāg mūn. 'Āte hāpxop xohix xe'e 'āktux, tu nōm kax'āmi nūnteh. Yūmū'āte' yūmmūg 'ūxe'e nū hām'āktux.

'Ûkux

²⁵Yeyox te hãpxopmã nõy punethok kamah. 'Ûkax'ãmi Yeyox yõg hãpxopmã'ax xohix xexka!, puxix pip'ax tappet xohix xexkah. 'Ãte hãmpekpaex hãm xexka putuk'ah tappet xohix. Yã hãm xexka kutõgnãg, pa nõm tappet xexkah.

Tu ta tu' kux.